

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

MEDNARODNI PROJEKT

»POMAHAJMO V SVET«

Mentor: Doc. dr. Milko Poštrak

Somentor: Doc. dr. Nino Rode

KAJA KINK

LJUBLJANA, 2015

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek : Kaja Kink

Naslov naloge: Mednarodni projekt »Pomahajmo v svet«

Kraj: Ljubljana

Leto: 2015

Št. strani: 115

Št. prilog: 10

Št. tabel: 8

Št. slik: 10

Mentor: Doc. dr. Milko Poštrak

Somentor: Doc. dr. Nino Rode

Deskriptorji: socialno delo, predšolska vzgoja, mednarodni projekt, Pomahajmo v svet, Say Hello to The World, otroci, izobraževalni sistem, soustvarjanje, preventiva, delovni odnos, šolsko socialno delo, vrtec.

Povzetek:

V diplomski nalogi opisujem mednarodni projekt »Pomahajmo v svet« / »Say Hello to the World«, katerega sva ustanovili skupaj s kolegico. Projekt je namenjen predšolskim in osnovnošolskim otrokom prve triade, zato opisujem svoje stališče, v katerem menim, da je projekt potreben in pomemben, prav tako pa tudi njegova teoretična izhodišča.

Namen projekta je povezovanje otrok in odraslih (strokovnih delavcev, staršev) preko spletne aplikacije in video konference ter s tem omogočiti spoznavanje nam drugačnih kultur, verstev, tradicij, načina življenja, ipd.. Menimo, da izkušnje, ki jih otroci in odrasli pridobijo pri projektu vodijo k razumevanju, razumevanje pa k sprejemanju.

Ker je način raziskovanja in komuniciranja za otroke drugačen, kot so ga vajeni, je bil moj raziskovalni namen ugotoviti ali dosežemo tako kratkoročne kot dolgoročne cilje projekta, ugotoviti kako projekt doživljajo otroci in kako le-tega nadgraditi oziroma izboljšati.

Title: International project »Say Hello to the World«

Descriptions: social work, early childhood education, international Say Hello to The World project, children, education system, co-creation, prevention, work ethic, school social work, kindergarten.

Abstract:

In my diploma thesis I am describing the international 'Say Hello to the World' project, which I co-founded together with my colleague. The project is intended for children from age 3 to 9 and I am describing why I feel the project is needed and important, as well as its theoretical foundations.

The purpose of the project is the integration of children and adults (professionals, parents) via 'My Hello' web application and video call, and thereby enabling them to meet different cultures, religions, traditions, lifestyles, etc. We believe that the experience and knowledge that children and adults acquire during the project lead towards understanding and understanding leads towards acceptance.

Since the method of research and communication is different from what the children are used to, it was my intention to establish if we are achieving both, short and long-term goals of the project and to learn how the children experience the project and how we could improve it.

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

MEDNARODNI PROJEKT

»POMAHAJMO V SVET«

Mentor: Doc. dr. Milko Poštrak

Somentor: Doc. dr. Nino Rode

KAJA KINK

LJUBLJANA, 2015

“The power of imagination makes us infinite.”

John Muir

Kazalo

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI	1
PREDGOVOR	9
1 TEORETIČNI UVOD.....	11
1.1 MLADOST.....	11
1.2 INSTITUCIONALNI PROSOR SOCIALNEGA DELA.....	13
1.3 SVETOVALNO DELO V VRTCIH IN ŠOLAH.....	14
1.3.1 Osnove funkcije predšolskih institucij.....	14
1.3.2 Področja dela svetovalne službe v vrtcu	17
1.3.3 Osnovne vrste dejavnosti svetovalne službe.....	18
1.3.4 Vloge svetovalnega delavca v vrtcu	20
1.4 NEFORMALNO DELO Z MLADIMI.....	22
1.4.1 Neformalno in formalno izobraževanje.....	22
1.4.2 Neformalno delo z mladimi	23
1.5 OPREDELITEV POJMA STRPNOST/NESTRPNOST	24
1.5.1 Strpnost	24
1.5.2 Nestrpnost.....	26
1.5.3 Pokazatelji in oblike nestrpnosti	26
1.5.4 Izvor nestrpnosti.....	27
1.5.5 Zmanjševanje nestrpnosti	30
2 MEDNARODNI PROJEKT »POMAHAJMO V SVET« / »SAY HELLO TO THE WORLD«	31
2.1 OPIS PROJEKTA	31
2.2 Izhodišča za izvedbo projekta.....	35
2.2.1 Kratkoročni cilji (Pet prstov)	35
2.2.2 Primeri dejavnosti za otroke po programu »Pet prstov«	38
2.2.3 Koraki do »Strpnega vrtca«	46
2.3 Ključna konceptualna izhodišča za izvedbo mednarodnega projekta »Pomahajmo v svet«	49
2.3.1 Z otroki soustvarjamo in vzpostavljamo delovni odnos	49
2.3.2 Izhajanje iz otrokovih najmočnejših točk	50
2.3.3 Prisluhnimo otrokom.....	51
2.3.4 Jaz in moja družina	52
2.3.5 Krepitev moči oziroma aktiviranje obstoječih potencialov	54
3 EMPIRIČNI DEL.....	55

3.1	PROBLEM	55
4	METODOLOGIJA	56
4.1	VRSTA RAZISKAVE	56
4.2	SPREJEMLJIVKE	56
4.3	MERSKI INSTRUMENTI.....	56
4.4	POPULACIJA.....	57
4.5	ZBIRANJE PODATKOV	57
4.6	ANALIZA PODATKOV.....	58
5	REZULTATI	59
6	RAZPRAVA	63
7	SKLEPI	65
8	PREDLOGI	66
9	LITERATURA.....	67
10	PRILOGE.....	71
10.1	FOKUSNA SKUPINA – VPRAŠANJA IN ODGOVORI	71
10.1.1	TO SEM JAZ	71
10.1.2	JAZ IN MOJA DRUŽINA.....	73
10.1.3	JAZ IN MOJ VRTEC	74
10.1.4	JAZ IN MOJE MESTO IN JAZ MOJA DRŽAVA.....	75
10.2	KODIRANJE	78
10.2.1	OBDELAVA PODATKOV – To sem jaz	98
10.2.2	OBDELAVA PODATKOV – Jaz in moja družina	104
10.2.3	OBDELAVA PODATKOV – Jaz in moj vrtec	107
10.2.4	OBDELAVA PODATKOV – Jaz in moje mesto / Jaz in moja država.....	110
11	POVZETEK	115

Kazalo slik:

Slika 1.....	31
Slika 2.....	33
Slika 3.....	35
Slika 4.....	38
Slika 5.....	40

Slika 6.....	41
Slika 7.....	43
Slika 8.....	44
Slika 9.....	45
Slika 10.....	48

Kazalo tabel:

Tabela 1.1: Kodiranje	76
Tabela 1.2: Kodiranje	82
Tabela 1.3: Kodiranje	85
Tabela 1.4.: Kodiranje	88
Tabela 1.5: To sem jaz	95
Tabela 1.6: Jaz in moja družina.....	101
Tabela 1.7: Jaz in moj vrtec.....	104
Tabela 1.8: Jaz in moje mesto / Jaz in moja država	107

PREDGOVOR

Mednarodni projekt, »Pomahajmo v svet« / »Say Hello to the World«, sem skupaj s sodelavko Andrejo Majnar ustanovila leta 2011 in aktivno poteka že tretje šolsko leto. Nastal je zaradi povpraševanja oziroma potrebe po preventivnih oblikah (ne)strpnosti in socialne vključenosti, obenem pa smo želeli združiti tudi IKT ter spoznavanje tujih jezikov, ki bo otrokom nudil pozitivno in uspešno popotnico v nadaljnjem izobraževanju in razvoju.

Odločili smo se, da bomo projekt začeli izvajati v predšolski vzgoji ravno zaradi tega, ker so otroci v tem starostnem obdobju najbolj dovzetni za spremembe oziroma življenjske nauke, ki jih projekt nudi.

V šolskem letu 2011/2012 smo projekt pilotsko izvedli med otroki JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, enoto vrtec in International kindergarten Gothenborg iz Švedske. Skupaj s strokovnimi delavkami in otroki smo snovali program, ki je sovpadal z njihovim letnim načrtom in Kurikulumom, hkrati pa smo bili tudi izredno pozorni, da smo umestili socialne igre in koncepte, ki so dale še večjo težo kratkoročnim in dolgoročnim ciljem. Delo je potekalo po načelih skupnostnega pristopa, saj smo bili vsi udeleženci ključni za izvedbo kvalitetnega projekta.

Program je namenjen vzpodbujanju in ustvarjanju otroške kreativnosti ter vsebuje pet tem. Pri vsaki temi je video klic s sodelujočim vrtcem, preko katerega se lahko otroci v živo vidijo, pozdravijo in komunicirajo, tako verbalno kot neverbalno. Pri vseh pripravah in video klicih sem bila vseskozi prisotna, zato da smo lahko projekt dopolnjevali in izboljševali tekom samega poteka.

V šolskem letu 2013/2014 je z nami sodelovalo že kar 50 vrtcev iz 13 držav, v šolskem letu 2014/2015 pa z nami sodeluje že kar 15 držav in 73 vrtcev, kar nam daje še večji zagon in potrditev, da je projekt kvalitetno zastavljen in potreben. Leta 2012 smo prejeli Srebrno priznanje za inovacijo, ki ga je podelila Gospodarska zbornica osrednje slovenske regije ter 1. mesto na razpisu INATRI, za inovativni projekt. Kljub temu, pa sem želela narediti raziskavo, kjer bi ugotovila kako se otroci počutijo med raziskovanjem posamezne teme oziroma »prsta«, kot smo jih poimenovali in video klicem.

Ob tej priložnosti se želim zahvaliti mentorju doc. dr. Milku Poštraku za vse koristne nasvete, predloge, pobude in popravke; somentorju Ninu Rodetu za pomoč pri metodologiji; Andreji Majnar, soustanoviteljici FINI zavoda in mednarodnega projekta »Pomahajmo v svet«, s katero vzajemno hodiva naproti najinim sanjam; celotnemu timu FINI zavoda Radeče, Metki Podlogar, Milošu Marjanoviču, Nancy Pavlič in Aniti Slakonja, ker vlagajo vso svojo ustvarjalnost, energijo in čas. Posebej bi se pa rada zahvalila tudi mojemu fantu za podporo, razumevanje in spodbujanje.

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 MLADOST

Projekt »Pomahajmo v svet« temelji na želji, da s preventivnimi ukrepi in širjenjem otroških obzorij pomaga posameznikom postati oseba z visokim spoštovanjem do sebe in drugih, sposobnostjo intimnega povezovanja z drugimi in odgovornostjo do tveganja. Na kakšen način in s kakšnimi pristopi smo zasnovali program, bom opredelila v nadaljevanju.

V začetku se želim osredotočiti na mladost in njene dejavnike, ter pojasniti zakaj sem prepričana, da je projekt »Pomahajmo v svet« tako potreben za otroke v zgodnjem obdobju odraščanja.

Mladost je prehodno obdobje, v katerem postanejo življenjske vloge ljudi in njihove identitete nejasne. Gre za položaj, kjer je veliko možnosti za priložnosti, pa tudi ovir in tveganj. Posameznik je pri oblikovanju svojega življenja in pri vzpostavljanju odnosov z drugimi postavljen pred izbire med različnimi možnostmi. Po eni strani se mladi svobodno odločajo in oblikujejo svoje lastne biografije, po drugi pa postajajo odvisni od pritiskov trga delovne sile, izobraževalnega sistema, sistemom socialnega varstva in drugih. Pri tem je zmožnost mladega posameznika, da se uspešno sooči s prehodom med mladostjo in odraslostjo, ki postaja vse daljši, bolj tvegan in negotov, močno odvisna od socialnega kapitala, opore družine in drugih socialnih podpor (Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010, 2005).

Mladi naj bi na poti mladostništva predelali svojo socialno realnost skozi tri medsebojno prepletene razsežnosti (Ule, 1995, v Mrgole, 2003): skozi izgradnjo identitete, medsebojno socializacijo in soočanjem z družbeno realnostjo. Slednja je temeljna značilnost in naloga mladostništva, realnost pa določa družbena skupina, ki ji mladostnik pripada (Mrgole, 2003). Strategije, ki jih mladi uporabljajo pri soočanju z realnostjo, vplivajo na potek in oblikovanje identitete. Raziskovalci so prepoznali tri načine, ki so značilnost vedenjskih strategij mladih v zadnjih desetletjih, in sicer: izražanje preko stilskih elementov mladinskih subkultur, brezkonfliktna integracija in trenutne ideološke zaslepitve (Mrgole, 2003).

Mladost se razlikuje od otroštva po tem, koliko je mladostnik »zrelejši« v svojem razmišljanju, čustvovanju, motivih in dejanjih (Ule, 1988:11). Mladostnik za takšno ravnanje potrebuje »neodvisnost od avtoritet staršev in neodvisnost skrbnikov iz otroštva«.

Izredno pomembno se mi na tem mestu zdi izpostaviti socializacijo, pri kateri poznamo najbolj znano delitev na primarno, sekundarno in terciarno socializacijo (Bergant: Berger, Luckmann; Južnič; v Poštrak, 1994). Izpostavila bom primarno in sekundarno, ki se najbolj dotikata naše teme. Sekundarna socializacija se namreč v naši družbi dogaja v osnovnošolskem in srednješolskem obdobju, oziroma po končani primarni socializaciji v okviru družine – v slednji se otrok uči jezika, odnosov med mladimi in starimi, med spoloma ipd. preko prepovedi, kazni in nagrad se uči sprejemanja vedenja. Preko projekta »Pomahajmo v svet« se otroci vseh teh dejavnikov dotaknejo že v predšolski vzgoji, kar bo vidno v naslednjih poglavjih.

Dejavniki odraščanja so tisti dejavniki, ki v mladostnikovem življenju pomenijo ključne točke, katere opredeljujejo njegove strategije preživetja. Te strategije so idealni vzorci odzivov na vso dogajanje, ki je lahko podporno ali destruktivno. Tako rekoč so dejavniki odraščanja lahko varovalni ali nevarovalni (Tomori 1998). Mladostnika opredeljujejo dednost, okolje in samodejavniki, dejavniki odraščanja pa so razpeti preko vseh treh sklopov (Poštrak 2007a:149).

Mladostniki imajo različne potrebe, katera je prevladujoča, je težko doreči, saj jih je potrebno obravnavati individualno. Mnoge potrebe med mladostniki so kontradiktorne, zato je težko izdelati klasifikacijo potreb.

Maslow je kljub temu izdelal naslednjo klasifikacijo psiholoških potreb:

- **Potreba po sprejetju** je potreba mladostnika, da ga ljudje spoštujejo, imajo o njem pozitivno mnenje in ga imajo za enakopravne, ipd.;
- **Potreba po ljubezni** je potreba mladostnika, da je ljubljen, emocionalno zaželen, da bo zaščiten ter da mu starši, prijatelji in ostali, ki mu veliko pomenijo, nudijo brezpogojno ljubezen;
- **Potreba po uspehu** je potreba mladostnika po doseganju in uresničevanju določenega cilja, ki si ga je zastavil ter po dominaciji nekega področja, ki ga posebno zanima;

- **Potreba po izpostavljanju in dominiranju** je potreba mladostnika, da je močan ter da to tudi drugi vidijo in spoštujejo, želi vplivati na občutke, stališča in ideje drugih – potreba po vodenju;
- **Potreba po potrjevanju lastne vrednosti** je potreba mladostnika, da drugi pozitivno ocenjujejo njegove kvalitete ter ga hvalijo, je potreba po izogibanju kazni in kritike;
- **Potreba po pripadnosti** je potreba pripadnosti, da se identificira s posameznikom, skupino ali idejo;
- **Potreba po odvisnosti** je potreba mladostnika, da ima možnost od drugih ljudi zahtevati in dobiti emocionalno podporo, pomoč, zaščito in spodbudo;
- **Potreba po samostojnosti** je potreba mladostnika, da se naslanja na samega sebe, da se osvobodi kontrole staršev in drugih oseb;
- **Potreba po samorealizaciji** je potreba mladostnika, da sproži in izkoristi vse svoje možnosti ter da prestopi mejo povprečnosti in od sebe da maksimum, za kar meni, da je sposoben;
- **Potreba po razumevanju** je potreba mladostnika, da lahko s svojimi bližnjimi deli svoja najgloblja razmišljanja in probleme brez strahu, da se bo njegov položaj pri njih spremenil ali da bo izgubil njihovo naklonjenost (Maslow 1943; po Maksimović 1991: 8-9).

1.2 INSTITUCIONALNI PROSOR SOCIALNEGA DELA

Svetovalne delavke v vrtcih se morajo za strokovno opravljeno delo v vrtcih dodatno izobraziti, saj opravljajo posebno področje vzgoje in izobraževanja, prav tako pa morajo upoštevati tudi načela Kurikuluma za vrtce. Svetovalna delavka svetovanje, posvetovanje in koordinacijo opravlja na način posebnega odnosa prav tako pa vključuje tudi procese dogovarjanja, sodelovanj, povezovanja in pobude. More si prizadevati, da najde pot do posameznih udeležencev v vrtcu, kot so vzgojitelji, pedagoške vodje, starši in seveda tudi otroci.

Razvidno je, da mora svetovalni delavec prevzeti razvejano naravo dela v vrtcu. Da je pri svojem delu lahko uspešen in produktiven, mora usklajevati različna področja delovanja ter si zagotoviti ustrezne materialne in delovne pogoje; oblikovati letni delovni načrt svetovalne službe, se pripraviti na svetovalno delo, prav tako pa se mora tudi stalno strokovno izpopolnjevati.

Kot pripomoček za analizo vzdušja v instituciji pa Strom-Gottfried (1999: 62) navaja vprašanja, ki si jih lahko svetovalni delavec postavlja:

- Kakšen je bil ob obisku moj vtis o instituciji, delavcih in uporabnikih?
- Katere fizične značilnosti institucije lahko uporabnike pritegnejo in katere jih odvrčajo?
- Kako se vsebina informativnega gradiva te institucije, ki jo poznam in podatki, ki sem jih dobil/a od uporabnika ujemajo z mojim lastnim vtisom?
- Ali je razlog mojega obiska ali osebno počutje na tisti dan morda bistveno vplivalo na moje vtise o instituciji?

Vrtec je prostor, ki avtomatično usmerja in narekuje odnose in izmenjave med ljudmi, ki se tam nahajajo; kjer mora obiskovalec avtomatično preveti jezik in odnose, ki vladajo v njem (Flaker 2003: 21). Jordana v svojem povzetku opisuje socialno delo kot stroko, ki deluje zunaj institucionalnih okvirjev, ker le ta deluje nima institucionalnega prostora; deluje med ljudmi, uporablja njihovo govorico in logiko, ki je podobna vsakdanji.

Institucionalni prostor socialnega dela naj bi težil k čim večji odprtosti in dostopnosti, deluje pa tudi v drugih institucionalnih prostorih. Pri vstopanju v ta prostor mora socialni delavec upoštevati pravila tega prostora in njegovo oblast, hkrati pa lahko tako v stikih z osebjem kot varovanci ureditve problematizira (Flaker 2003: 48).

1.3 SVETOVALNO DELO V VRTCIH IN ŠOLAH

Resman (1999: 70) pravi, da so bile smernice za delo svetovalnih služb postavljene že pred več kot dvajsetimi leti. Družba in vrtec oziroma šola so se v tem času spremenili. Ugotoviti moramo, v katerih delih smernice ostajajo aktualne, v katerih delih pa so morda presežene. Pomembno je, da se znova uskladijo svetovalni cilji s potrebami vrtcev oziroma šol, učiteljev in staršev, da se v nekem smislu dopolni teorija program in strategija šolskega svetovalnega dela.

1.3.1 Osnove funkcije predšolskih institucij

Poznamo dve osnovni funkciji predšolskih institucij, kot jih opisuje Resman (1999: 119): *varstvo* (telesno in zdravstveno) in *socializacija* (osebnostni razvoj otroka in njegovih

odnosov do socialnega in drugega okolja). Od funkcije in programa vrtca, doktrine oziroma teorije osebnosti, iz katere bo izpeljana »filozofija« svetovanja in razvojnih posebnosti otrok, pa je odvisno samo svetovalno delo v vrtcu.

»Svetovalna služba v vrtcu, je tisto posebno mesto v vrtcu, s katerega se vzpostavlja svetovalni odnos z vsemi udeleženi v vrtcu. Svetovalna služba svoje temeljne funkcije opravlja na način tega posebnega odnosa. Svetovalna služba se v vrtcu preko svetovalnega odnosa vključuje v procese dogovarjanja, sodelovanja, povezovanja in pobude« (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 16).

Čačinovič Vogrinčič (2008: 7-9) pravi, da je temeljna naloga svetovalne službe, da se na podlagi svojega posebnega strokovnega znanja preko svetovalnega odnosa in na strokovno avtonomni način vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu oziroma šoli s tem, da pomaga in sodeluje z vsemi udeleženci v vrtcu oziroma šoli in po potrebi tudi z ustreznimi zunanjimi ustanovami:

- *na podlagi posebnega strokovnega znanja*; svetovalna služba pomaga in sodeluje s svojim posebnim strokovnim znanjem za čimbolj uspešno in kvalitetno uresničevanje zastavljenih vzgojno-izobraževalnih ciljev;
- *preko svetovalnega odnosa*; pomeni poseben strokovni pristop, ki bistveno opredeljuje vse različne oblike in metode dela svetovalne službe. Svetovalna služba si preko svetovalnega odnosa prizadeva vzpostaviti, razvijati in vzdrževati ustvarjalno soočanje in sodelovanje vseh udeležencev v projektu pomoči. Preko svetovalnega odnosa si prizadeva vzdrževati odprte možnosti za stalno vzpostavljanje in razvijanje mreže pomoči ter sodelovanja svetovalne službe z vsemi udeleženci;
- *na strokovno avtonomni način*; v strokovnem pogledu je svetovalna služba v vrtcu oziroma šoli pri svojem delu avtonomna. Če svetovalno službo v vrtcu oziroma šoli sestavlja več svetovalnih delavcev z različnim strokovnim profilom, strokovno avtonomno ravnanje zavezuje vsakega posameznega svetovalnega delavca;
- *se vključuje v kompleksno reševanje vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu oziroma šoli*; za svetovalno službo je pomembno, da v skladu s svojo strokovno usposobljenostjo pri svojem delu pristopa celostno in kompleksno. Posameznikove težave ali težave skupine si zato prizadeva reševati na obeh ravneh, neposredno s posameznikom na individualni ravni in posredno na ravni konteksta;

- *pomaga in sodeluje z vsemi udeleženci*; iz celostnega in kompleksnega pristopa svetovalne službe sledi, da svojo temeljno nalogo lahko upravlja le preko sodelovanja z vsemi udeleženci vrtca oziroma šole;
- *po potrebi tudi z ustreznimi zunanjimi ustanovami*; z vidika strokovne avtonomnosti je za svetovalno službo pomembno sodelovanje z zunanjimi strokovnimi sodelavci.

Projekt »Pomahajmo v svet« je zasnovan tako, da povezuje vse udeležence, tako notranje kot zunanje.

Temeljni cilj svetovalne službe v vrtcu je sodelovati pri vzpostavljanju in vzdrževanju pogojev za optimalni razvoj vsakega otroka v vrtcu. Njeno delo temelji na:

- posebni skrbi pri sprejemanju in uvajanju otroka v vrtec,
- upoštevanju splošnih značilnosti razvoja in učenja otrok v predšolskem obdobju ter ugotavljanju in upoštevanju posebnosti telesnega, osebnega in socialnega razvoja otrok, vključenih v vrtec,
- ugotavljanju in upoštevanju značilnosti ožjega in širšega socialnega okolja, iz katerega prihajajo otroci, vključeni v vrtec,
- upoštevanju splošnih značilnosti vrtca kot ustanove in posebnosti vrtca (velikost, programi, kadrovski in materialni pogoji),
- ugotavljanju in upoštevanju značilnosti vsakdanjega življenja in dela oddelčne skupine,
- posebni skrbi pri prehodu otroka iz vrtca v šolo (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 17).

Resman (1999: 118) v svojem delu pojasnjuje, da sta za predšolsko svetovanje poglavitna dva razloga. Kot prvega navaja *življenjsko-praktični razlog*, saj se povečuje število otrok z negativnimi izkušnjami zaradi različnih vzrokov: prisotnost alkohola, zlorabe, razveze, nefunkcionalne družine, prevzem bremena na svoja ramena. Drugi, *strokovno-etični razlog*, pa najde v dejstvu, da se temelji človekove osebnosti začnejo postavljati že takoj po rojstvu in je potrebno vzroke za težave človeka iskati v zgodnjem otroštvu.

Osnovna področja dejavnosti svetovalne službe v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 17-18), ki jih prinaša vsakdanje praksa, so predvsem svetovalno delo z otroki, vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev ter starši. Pomembno pa je tudi sodelovanje z vodstvom in zunanjimi

ustanovami. Svetovalna služba opravlja svetovalno delo na področjih vsakdanjega življenja in dela v vrtcu, in sicer na področju:

- igre in poučevanja;
- kulture, vzgoje, klime in reda v vrtcu;
- telesnega, osebnega (spoznavnega in čustvenega) in socialnega razvoja;
- sprejema in uvajanja otrok vrtec in prehoda otrok iz vrtca v šolo;
- ter na področju socialno-ekonomskih stisk.

Menim, da je svetovana delavka v vrtcu zelo potrebna in bi morala biti del strokovnega tima.

1.3.2 Področja dela svetovalne službe v vrtcu

V vrtcu je delo svetovalne delavke v manjši meri neposredno usmerjeno na otroke. Bolj posredno nagovarja njihove starše in vzgojiteljice. Vsekakor pa svojo strokovno usposobljenost nameni potrebami otrok v vrtcu (posameznikom in skupinami) ter jim ponuja podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj, pomaga pri uvajanju v vrtcu ter pri prehodu iz ene skupine v drugo, v drug vrtec ali šolo, pomaga otrokom s težavami, ki izvirajo iz socialnega okolja, ter otrokom s težavami v prilagajanju in sodelovanju v skupini, prav tako pa nudi tudi pomoč otrokom z razvojnimi težavami in posebnimi potrebami.

Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki je v vrtcu posebno pomembno, saj v okviru preventivnih dejavnosti prevladujejo posredne oblike dela. Svetovalno delo vključuje predvsem posvetovanje in načrtovanje ter spremljanje in evalvacijo vsakdanjega življenja in dela v oddelčni skupini. Skupaj z vzgojiteljem ugotavljata stanje, zbirata in analizirata podatke, načrtujeta spremembe in izboljšave ter skupaj ugotavljata rezultate.

Svetovalno delo v vrtcu je za razliko od šole bolj usmerjeno v dopolnjevanje oziroma pomoč staršem oziroma družinam pri zagotavljanju čimbolj kvalitetnega življenja njihovih otrok. Starši za vrtec predstavljajo pomembne sogovornike in soustvarjalce. Najpomembnejša naloga svetovalne službe v vrtcu je zagotovo pomoč pri iskanju in vzpostavljanju novih oblik kvalitetnega dopolnjevanja vrtca in staršev oziroma družin. Posebno skrb je pomembno nameniti predvsem tistim staršem oziroma družinam, ki ne sodelujejo z vrtcem.

Vrtec in družina se opirata drug na drugega, pri čemer je potrebno na novo opredeliti sodelovanje in vzajemno spoštovanje, upoštevati zasebnost, drugačnost in posebnost otrok in njihovih družin na eni strani, prav tako pa tudi upoštevanje strokovne avtonomnosti vrtca na drugi strani. Prav zaradi tega področja, smo se tudi snovalci projekta »Pomahajmo v svet« odločili, da bomo eno temo namenili predvsem staršem ter njihovem vključevanju v vrtec in načine predšolske vzgoje – Jaz in moja družina. Z ustvarjalnimi pristopi in zanimivimi dejavnosti smo našli načine povezovanja in vključevanja. Več o tej temi sem opisala v poglavju Kratkoročni cilji (Pet prstov).

Za svetovalno delo je sodelovanje z vodstvom vrtca zelo pomembno. Skupaj oblikujejo razvojni program vrtca, letni delovni načrt, spremljajo in evalvirajo vsakdanje življenje in delo v vrtcu, razvijajo izboljšave, spodbujajo strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje ter iščejo kvalitetne oblike sodelovanja vrtca s starši.

Sodelovanje z zunanjimi ustanovami je za svetovalnega delavca izrednega pomena. Pomembno je, da se v projektih pomoči znamo obrniti nanje. V izobraževalnih in razvojnih projektih svetovalna služba v vrtcu sodeluje z Zavodom RS za šolstvo, Pedagoškim inštitutom, fakultetami in drugimi visokošolskimi izobraževalno-raziskovalnimi organizacijami, društvi, neprofitnimi organizacijami, Republiškim strokovnim aktivom svetovalnih delavk in delavcev iz vrtcev idr.

1.3.3 Osnovne vrste dejavnosti svetovalne službe

Dejavnosti (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 14-15) opredeljujejo vključevanje svetovalne službe v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj v vrtcu oziroma šoli preko treh osnovnih, med seboj povezanih in pogosto prepletenih vrst dejavnosti svetovalne službe: dejavnostmi pomoči, razvojnimi in preventivnimi dejavnostmi in dejavnostmi načrtovanja in evalvacije. Preko vseh treh vrst dejavnosti v vrtcu oziroma šoli sodeluje s posamezniki oziroma skupino pri učenju in poučevanju, spoznavanju telesnega, osebnega in socialnega razvoja, pomaga pri vzpostavljanju šolske kulture, vzgoje, klime in reda, skrbi za šolanje in poklicne orientacije ter deluje na področju socialno-ekonomskih stisk.

Pomoč

Svetovalna služba ponudi vse dejavnosti, naloge in projekte, ki so odgovor na potrebo po pomoči kogarkoli od možnih udeležencev vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu. Svetovalna služba je bistvenega pomena, zato mora pri svojem delu pristopati celostno in kompleksno. Dejavnosti pomoči obsegajo najrazličnejše neposredne oblike dejanja pomoči posamezniku ali skupini, prav tako pa tudi vrsto posrednih strokovnih aktivnosti, ki so potrebne znotraj in zunaj vrtca.

Razvojne in preventivne dejavnosti

Svetovalna služba se vključuje v razvojno-analitično delo v vrtcu, s pomočjo katerega se spremlja in ugotavlja obstoječe stanje, sodeluje pri načrtovanju raznih sprememb in izboljšav v vzgojno-izobraževalnem procesu ter koordinira različne razvojne, inovativne in preventivne projekte. Posebno pomembno je, da svetovalna služba ni usmerjena le neposredno na posameznika ali skupino, temveč se praviloma usmerjajo tudi na odstranjevanje ovir in vzpostavljanje ustreznih pogojev v vzgojno-izobraževalnem okolju.

Resman (1999: 124) pravi, da je razvoj kvalitetnih programov v vrtcih najboljša preventivna naložba, in sicer:

- primarne – preprečimo pojavljanje problema;
- sekundarne – intervencije staršev, vzgojiteljev, svetovalnega delavca;
- terciarne – reduciranje širjenja že pojavljene motnje.

Načrtovanje in evalvacija

Temeljne dejavnosti svetovalne službe v vrtcu sta načrtovanje in evalvacija, ki se prepletata z nudenjem pomoči ter z razvojnim in preventivnim delom. Dejavnosti načrtovanja in evalvacije so pomembne za operacionalizacijo, vrednotenje ter zagotavljanje celostnosti in kontinuiranosti prispevka svetovalne službe pri reševanju individualnih, skupinskih in drugih kompleksnih problemov vrtca.

1.3.4 Vloge svetovalnega delavca v vrtcu

Poznamo šest vlog svetovalca, ki jih mora socialni delavec dnevno vključevati v svoje delo.

Svetovalec

Vloga svetovalca je najpogostejši in najbolj neposreden način pomoči otroku. To je tista vrsta dejavnosti, ki jo svetovalni delavec izpeljuje v majhni skupini otrok ali v oddelkih z večjimi skupinami otrok. V vlogo svetovalca je umeščena tudi pomoč, ki je usmerjena v reševanje problemov in vprašanj, ki zadevajo osebne in socialne probleme. Pomembno je opozoriti, da gre tu za neposredno udeležbo otrok, definiranje ciljev, nalog rasti in razvoja ter premagovanja širših vprašanj življenja in dela z otroki, zato je pri tej svetovalni vlogi osrednjega pomena poznavanje razvoja človeka in njegove osebnosti, intra- in interdisciplinarnih odnosov, proces sprejemanja odločitev in reševanja problemov, vodenja svetovalnega procesa v individualni in skupinski obliki in še posebej vzpostavljanja zaupnosti. Pri neposrednem delu z otroki se to najlažje in najuspešnejše izvede preko socialnih iger (Resman, 1999: 70). Zaviršek in Leskošek (2006: 204) vidita svetovalca skupine kot strokovnjaka, ki je usposobljen za vodenje skupine; ni član skupine, temveč strokovnjak, ki omogoča skupini uspešno delo. Svetovalec je oseba, ki naj bi bila usposobljena za dajanje pomoči pri organizaciji ali izvedbi dela v skupinah.

Posvetovalec

Kadar je v ospredju skrb za otroke, mora svetovalna služba sodelovati s starši, vzgojitelji, vodstvom šole in drugimi, kar Resman (1999: 70) imenuje delo s »tretjo stranko«. V tej funkciji se mora svetovalni delavec z njimi stalno posvetovati, jim pomagati v razmišljanju, reševati probleme ter iskati odgovore na vprašanja, da bi bili uspešnejši pri delu s posamezniki ali skupinami. Posvetovanje je v pomoč zlasti vzgojiteljem pri dvigovanju samozavesti in samozaupanju ter optimističnemu pogledu na vzgojno-izobraževalno delo. V ospredje vsekakor pride vloga socialnega delavca, ki poudarja vključenost vseh v proces reševanja težave. Za optimalno najboljše vzgojno-izobraževalno delo je potrebno sodelovanje vseh vključenih v otrokovem okolju.

Koordinator

Čačinovič Vogrnčič (2008: 17) pravi, da je namen koordinatorja spodbuditi in povezati vse potrebne strokovne moči za pripravo, izvedbo in sprejemanje individual(izira)nega programa. Sem spadajo tudi načrtovanje, izvedba in sprejemanje tega programa. Ta vloga predstavlja specifično usposobljenost svetovalnega delavca in je vezana na poznavanje vrtca kot socialnega sistema, razvijanje in evalvacijo individualnih in skupinskih programov, zbiranje, obdelovanje, interpretacijo in ustrezno posredovanje rezultatov in drugih informacij. Koordinacija je proces, pri katerem svetovalni delavec prevzame pobudo pri upravljanju in vodenju posameznih aktivnosti oziroma programov in svetovalnega delavca izpostavlja kot iniciatorja sprememb. To vključuje sodelovanje svetovalnega delavca v timu in projektih, ki zadevajo izobraževalne programe vzgojiteljev in staršev, in programe in dejavnosti, ki se pojavljajo med vrtcem in lokalnimi skupnostmi. V njih pa sodelujejo starši, strokovnjaki s posameznih področij, predstavniki odborov, organizacij in društev (Resman, 1999: 70).

Svetovalni delavec sodeluje z različnimi ljudmi in institucijami. Lahko bi rekli, da je v središču dogajanja, ker povezuje različne točke za najbolj učinkovito rešitev težave. V celoti je koordinacija zelo pomembna funkcija svetovalnega delavca.

Pogajalec

Vloga svetovalnega delavca v vrtcu je tudi pogajanje z vodstvom vrtca, vzgojitelji, starši in zunanjimi strokovnjaki v korist otrok, lahko pa tudi v korist zaposlenih ali staršev. V socialnem delu govorimo o pogajanju, kot možnem načinu za iskanje rešitev tudi kot »kraljevo načelo«.

»Socialni delavec je v stiku z dvema ali več udeleženci v problemu in se z njimi pogaja o problemu. Cilj pogajanja je sprememba disfunkcionalnega sistema v funkcionalnega« (Milošević Arnold, Postrak, 2003: 118).

Intervenist

O intervencijah govorimo takrat, ko socialni delavec poseže v družino brez njenega pristanka, ko klient ogroža sebe ali druge. To je ena najtežjih nalog socialnega delavca, vendar nujna, če

se drugače ne more zaščititi žrtve ali jo obvarovati pred grožnjo (Čačinovič Vogrinčič, 2001/02: 36) Tipičen primer za to vlogo je ukrepanje proti staršem, ki zanemarjajo ali zlorablajo svoje otroke.

Zastopnik

Svetovalni delavec se v tej vlogi pojavi, da dodaja moč otroku, družini, delavcem vrtca in vodstvu, z njegovim znanjem in informacijami. Kadar uporabnik nima dovolj socialne moči, da bi rešil svojo stisko ali obvaroval svoje pravice, otrok lahko pride v položaj socialne nemoči, še posebej, če je njegova družina brez nje zaradi problemov, nizke izobrazbe, etičnih predsodkov (Čačinovič Vogrinčič, 2001/02: 40).

1.4 NEFORMALNO DELO Z MLADIMI

Projekt »Pomahajmo v svet« je neformalno naravnan, vendar smo ga umestili v formalne ustanove. S tem želimo poudariti, da je sovpadanje neformalnega in formalnega izobraževanja lahko izredno koristno tako učencem (v našem primeru otrokom) kot strokovnim delavcem. Vzgojitelji z dejavnostmi projekta razbijejo dnevne rutine, spodbujajo kreativnost in socialne spretnosti.

1.4.1 Neformalno in formalno izobraževanje

Formalno izobraževanje je namerna institucionalizirana, sistematična, vnaprej načrtovana in organizirana izobraževalna aktivnost, ki navadno pomeni »lestvični sistem« rednega izobraževanja otrok in mladostnikov; na splošno se začne pri 5-7 letih in nadaljuje do 20-25 let starosti. To aktivnost najpogosteje sestavljajo izobraževalni programi z jasno opredeljenim ciljem in katerih rezultat je javno veljavna kvalifikacija.

(<http://vpnz.acs.si/portal/taxonomy/term/5>)

Primeri: izobraževalni program za pridobitev izobrazbe, vajeniški program, pedagoško-andragoške izobrazbe, itd.

Neformalno izobraževanje je vsako organizirano izobraževanje zunaj formalnega sistema ter je namenjena izbranim učencem in zadovoljuje določene učne smotre. (Jelenc, 1994:56).

Primeri: tečaji, usposabljanja, seminarji, itd.

V primeru projekta »Pomahajmo v svet« strokovni delavec, ki je izvajal projekt prejme priznanje o sodelovanju, ki ga lahko koristi za napredovanje. Kljub temu, da je projekt neformalno naravnan, je vključen v formalno ustanovo, zato smo se prilagodili njihovim načelom.

Vse več šol v svoje dejavnosti vključuje najrazličnejše nove metode kot so projektno delo, delavnice, ekskurzije in podobno. Tovrstne aktivnosti omogočajo pridobivanje posameznih neformalnih znanj, vendar posameznik kljub temu v šolah še vedno ne more pridobiti dovolj socialnih veščin. Predvsem neformalno izobraževanje omogoča pridobivanje socialnih spretnosti, ki so medsebojne spretnosti, in sicer spretnosti upravljanja ljudi, timsko delo, samozaupanje, disciplina, voditeljske sposobnosti, načrtovanje, projektno delo, organizacija, praktično reševanje problemov, itd. (www.educa.net)

1.4.2 Neformalno delo z mladimi

Kot je napisal Mrgole (2003:27, 28), izraz neformalno še vedno uporabljamo za označevanje nečesa, kar se razlikuje od uveljavljenega, normativnega in nakazuje nekaj atraktivnega, celo bolj privlačnega. Izraz neformalno pomeni proces (izobraževanje ali programskega izvajanja) in skupek odnosov, ki iz njega izhajajo. Smith kot bistvo neformalnega pristopa šteje nekaj karakterističnih opredelitev, ki jih lahko uporabimo tudi pri delu z mladimi. Udeleženske/ci imajo možnost izbire: lahko se programov udeležijo ali pa tudi ne. Pri tem gre za notranjo motiviranost udeleženk/cev in njihovo prostovoljno udeležbo. Proces učenja zahteva nenehno prilagajanje ciljev glede na razvoj in razumevanje udeleženk/cev. Potrebno je razlikovati cilj od poti. Čas je odprto določen, ni strogih in togih urnikov, ni delitve na delovne enote, učne ure, itd. Dogajanje se odvija v dialogu med »posredniki« in »sprejemniki«, kjer velja opozoriti zlasti na pomen medsebojnih odnosov, medsebojnega spoštovanja in primat govorjene besede. Odvija se v okolju, ki uporablja znane kulturne obrazce in znotraj uveljavljenih

socialnih sistemov. Vpeto je v lokalno skupnost in v vsakdanje življenjske izkušnje, kjer odpira možnost eksperimentiranja in pridobivanja novih izkušenj.

Cilji, ki so v ozadju neformalnih mladinskih projektov, so strateški in daljnosežni. Tako ostaja višek tistega, kar naj bi nosilo smisel, nad tistim, kar smisel že ima.

Neformalno delo je nagovorilo mlade z močjo, ki jo druge (formalne) ustanove lahko samo zavidajo. To so občutki, ki so neizrečeni in zadevajo sproščenost, občutek mladih, da so gospodarji svoje scene, da jim starejše generacije ne »solijo pameti«, da nič ni obvezno in da nič ne šteje za točke, da nihče od njih ne goji storilnosti pričakovanj, da se srečujejo s somišljeniki, da se lahko identificirajo v novih vsebinah. (Mrgole, 2003: 29)

Benoit Mida – Briot (V Croft, 2005: 37) pravi, da je mogoče učinke izobraževanja povečati z uporabo različnih metod, kot na primer z vrstniškim izobraževanjem, projektnim delom, projekti mobilnosti in drugimi. Poudarja, da so učenci, v našem primeru otroci, pri neformalnem izobraževanju središče lastnega učnega procesa in da jih mladinski delavci pri tem podpirajo, pri čemer pa dajemo tudi pri projektu velik poudarek – z otroci soustvarjamo.

Neformalno mladinsko delo v prenovljenem premisleku pomeni ustvariti prostor s kulturo druženja mladih, ki temelji na tem, da mladi samo prepoznavajo smiselnost dogajanja in programske ponudbe, da v njej spontano (motivirano) in aktivno sodelujejo, da prek delovanja razvijejo pripadnost referenčni skupini in gradijo vezi, ki pomenijo kontinuiteto njihovega bodočega so-delovanja v polju vsakdanjega življenja. (Mrgole, 2003: 30)

Problem neformalnega dela je, kot prvi Mrgole (2003: 43), da ga ne moremo določiti s Kurikulumom, ne z enoznačnimi metodami in pedagoškimi ali drugimi tehničnimi postopki, ne moremo ga določiti s tehnikami upravljanja, poznanimi iz menedžmenta in tudi ne s terapevtskimi tehnikami.

1.5 OPREDELITEV POJMA STRPNOST/NESTRPNOST

1.5.1 Strpnost

Generalna skupščina Združenih narodov je 16. Novembra 1996 razglasila za mednarodni dan strpnosti. Deklaracija o temeljih za strpnost to predeljuje kot spoštovanje, sprejemanje in

vrednotenje bogate raznolikosti človeške kulture. Strpnost pa ni le moralna vrлина, temveč tudi politična in pravna zahteva. Da bi dosegle raven strpnosti, morajo posamezne države ratificirati obstoječe konvencije o človekovih pravicah in sprejeti zakonodajo, ki zagotavlja enake možnosti za vse. Strpnost je v sodobnem svetu zaradi globaliziranega gospodarstva, vse večje mobilnosti, komunikacij in integriranja bolj pomembna kot kadar koli prej (deklaracija po UNESCO).

Strpnost oziroma toleranca je v filozofiji in družboslovju opredeljena kot sposobnost mirnega sožitja z osebami ali skupnostmi, ki živijo v verskih, etičnih in političnih pravilih ter so različna ali celo nasprotna od naših. V tem primeru je lastno prepričanje nominalna vrednost. To pomeni, da morajo biti lastna vprašanja postavljena pod vprašaj prav zaradi dejanskega obstoja drugačnih ali nasprotnih teorij (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Strpnost>).

Pojem strpnosti je težko opisati, ker v literaturi zanj obstajajo številne definicije. Najbolj splošno in mednarodno sprejeto definicijo lahko najdemo v Deklaraciji o načelu strpnosti, ki so jo leta 1995 sprejele države članice UNESCA:

» Strpnost je spoštovanje, sprejemanje in priznavanje bogate različnosti naših svetovnih kultur, naših oblik izražanja in načinov, biti človek. Spodbuja jo znanje, odprtost, sporazumevanje in svoboda misli, veti in prepričanja. Strpnost je harmonija v razliki. Ni le moralna dolžnost, je tudi politična in zakonska zahteva. Strpnost, vrлина, ki ustvarja možnost za mir, prispeva k nadomestitvi kulture vojne s kulturo miru.

Strpnost ni dovoljenje, blagohotnost ali popuščanje. Strpnost je predvsem aktivni odnos, ki ga navdihuje priznanje univerzalnih človeških pravic in temeljnih svoboščin drugih. V nobenem primeru ne more biti izkoriščana za kršenje ter temeljnih vrednot. Strpnost se vrši s strani posameznikov, skupin in držav« (UNESCO1995v Krek,2000: 92).

Država posameznike obvezuje k strpnosti tako, da morajo spoštovati postavljene zakone, ki temeljijo na konceptu človekovih pravic in svoboščin. Koncept človekovih pravic in svoboščin po eni strani uvaja, po drugi strani pa zahteva strpnost. S tem konceptom strpnost postane vrednota, ki posameznike notranje zavezuje k njenemu spoštovanju, saj ima v nasprotnem primeru država možnost, da proti posameznikom in skupinam, ki tako ali drugače delujejo v nasprotju s prevladujočimi vrednotami, stališči, nadzori itd., uporabi svoja legalna in legitimna sredstva prisile kot do vojska, policija ali sodišče (Krek 2000).

1.5.2 Nestrpnost

Nestrpnost pomeni, da so nekateri ljudje obravnavani drugače zaradi svojih religioznih prepričanj, njihove seksualnosti ali celo zaradi drugačne obleke, barve las. Še posebej nevarna je oblika nestrpnosti, ko gre za preprečevanje mešanja kultur v imenu nekakšne enotne nacionalne identitete. Z nestrpnostjo označujemo idejo in prepričanja (ne pa način vedenja), ki vključujejo podreditve drugih, ali je njihov cilj preprečiti njihovo polnopravno udeležbo v družbi, kar dosežejo tako, da jih razglasijo za neustrezne, barbarske, neumne, lene izkoriščevalce, kriminalce, nemoralne, skratka potencialno nevarne za večinsko prebivalstvo (Leskošek, 2005: 9).

1.5.3 Pokazatelji in oblike nestrpnosti

Nestrpnost se lahko pojavlja v različnih oblikah in stopnjah. Betty A. Reardon je v knjigi *Tolerance: The threshold of peace* (1997) poda 15 pokazateljev nestrpnosti:

- **Jezik:** poniževalni in izključujoč jezik, ki razvrednoti, poniža in razčloveči kulturne, rasne, nacionalne ali socialne skupine.
- **Stereotipiziranje:** opisovanje vseh članov določene skupine z istimi lastnostmi, ponavadi negativnimi.
- **Zasmehovanje:** vzpodbujanje pozornosti do določenih človeških vzorcev vedenja, lastnosti ali karakteristik kot tudi zasmehovanje in žalitev.
- **Predsodek:** izoblikovanje na osnovi negativne generalizacije ali stereotipov bolj kot na dejanskih dejstvih, primerih določenega obnašanja posameznika ali skupine.
- **Grešni kozel:** obtoževanje skupine ali posameznikov (tretjo osebo) za travmatične dogodke ali socialne probleme.
- **Diskriminacija:** izključevanje od socialnih aktivnosti izključno na ravni predsodkov.
- **Bojkotiranje (ostrakizem):** način obnašanja, kot da drugi niso prisotni ali da sploh ne obstajajo. Odklanjanje pogovorov in navezovanja stikov s prisotnimi.
- **Trpinčenje:** namerno zastraševanje ali degradacije drugih, velikokrat namenjena načinu njihovega izganjanja iz skupnosti, organizacije ali skupine.

- **Onečaščenje in uničevanje:** oblika iznakaženja religioznih ali kulturnih simbolov ali struktur z namenom, da se razvrednoti ali smeši prepričanja in identitete tistih, katerim so ti simboli in strukture pomembne.
- **Ustrahovanje:** uporaba fizične in psihične moči za poniževanje in prikrajšanje drugih za njihov status ali prisilo v določeno dejanje.
- **Izgon:** uraden ali nasilen izgon ali zanikanje pravice vstopa ali prisotnosti v prostoru, družbeni skupini ali katerem koli mestu, kjer se odvijajo družbene aktivnosti.
- **Izključevanje:** zanikanje možnosti osnovnih potreb in/ali polne soudeležbe v družbi kot tudi v določenih družbenih aktivnostih.
- **Segregacija:** vsiljena ločitev ljudi različnih ras, vere ali spola, po navadi na škodo določene skupine.
- **Represija:** nasilna preprečitev uživanja človekovih pravic.
- **Uničenje:** zapor, fizična zloraba, odstranitev iz okolja, kjer osebe živijo, oborožen napad, ubijanja, ki vključujejo tudi genocid.

Vsak zaznan pokazatelj nas lahko opozori, da lahko njemu sledi še vrsto drugih in tako se ustvarja nepretrgan krog nasilja in nestrpnosti. Te skrajne oblike človeške nestrpnosti je potrebno dokončno preprečiti, saj imajo lahko katastrofalne posledice.

1.5.4 Izvor nestrpnosti

Nestrpnost posameznikov ali skupin do drugačnih ljudi izvira iz različnih dejavnikov, ki so lahko tudi tesno povezana med seboj. Do izraza pridejo predvsem tisti, ki izvirajo iz posameznikove socializacije, saj po navadi vplivajo na široke množice ljudi in skupine in imajo daljnosežne posledice na druge odnose v družbi. Vzroke običajno iščemo v kognitivni teoriji in teoriji socialne identitete. Na ti dve teoriji se navezujejo dognanja, da nestrpnost izvira med drugim tudi iz medskupinskih procesov izgradnje socialne identitete posameznikov, ki služi kot predpogoj takšnih medskupinskih procesov. Psihoanalitiki iščejo izvor nestrpnosti v posameznikovih osebnostnih značilnostih in tudi potlačeni frustraciji, ki so posledica njegove socializacije.

Osebna identiteta

Osebna identiteta je skupek lastnosti, osebnih značilnosti, ki jih ima posameznik. Posameznik svojo osebno identiteto oblikuje skozi proces primarne socializacije in inkulturacije, kjer gre za interakcijo med posameznikov na eni strani in družbo in kulturo na drugi (Južnič, 1993: 120). Haralambos (1999) pa je opisal primarno socializacijo, za katero pravi, da se nanaša že v zgodnjem otroštvu in odvija predvsem v družini kot primarni socializacijski instituciji in vključuje dva temeljna procesa, in sicer ponotranjenje družbene kulture in strukturiranje osebnosti.

Poznamo tudi koncept avtoritarne osebnosti, pri kateri nekritično sledijo vodjem oziroma večini, držijo se konvencionalnih vrednot in načinov življenja, hkrati za zavračajo nekonvencionalnost in drugačnost. V svojem mišljenju so rigidni, polni predsodkov in stereotipov ter nagnjeni k agresiji. Glavni razlog avtoritarne osebnosti je avtoritarna vzgoja v otroštvu. Osnovna poteza takšne vzgoje je stroga disciplina in kaznovanje neposlušnosti. Tako se otrok svojih staršev boji, hkrati pa je od njih odvisen (Nastran-Ule, 1997: 180)

Družbeni kontekst

Z družbenim kontekstom so mišljenje družbene okoliščine, v katerih posameznik živi ali trenutno družbeno stanje, ki je posledica družbenih sprememb, ki so se odvijale skozi daljše obdobje v preteklosti. Med družbene dejavnike nestrpnosti lahko štejemo pomanjkanje pravne države in demokratične politične kulture, politično zmedo v državi, pomanjkanje skupnih ciljev in vrednot, velik odstotek manjšin in priseljencev ter tuje delovne sile, gospodarske, kulturne in politične spremembe v družbi... (Požarnik, 1996: 118).

V vsaki družbi poznamo definicije, ki narekujejo kako se moramo znotraj nje vesti, določa tudi norme in vrednote, ki so ji sprejemljive. Prav tako pa definira tudi dopustno obnašanje, ki je znotraj nje sprejemljivo. Vsaka družba oziroma kultura interpretira svoj svet in stvari, ki so znotraj nje dopustne oziroma dovoljene. Vsako odstopanje od določenega načina vedenja lahko vodi k diskriminaciji posameznikov in / ali skupin.

Medskupinski procesi

Medskupinske procese lahko obravnavamo kot procese, v katerih si posamezniki najprej s pomočjo socialne kategorizacije določijo svoje mesto v socialnem svetu, tako da določijo svojo pripadnost določenim skupinam in ne pripadnost ostalim (diploma Jana Živec, 2003: 24). So oblike vedenja, ki se pojavljajo v interakcijah med člani različnih skupin. S temi medskupinskimi procesi si posamezniki želijo zgraditi predvsem pozitivno socialno identiteto in s tem tudi pozitivno samopodobo in samospoštovanje. Prav ta izgradnja samopodobe pripelje posameznike, da se vedejo nestrpno do ostalih skupin, ki ogrožajo njihovo samospoštovanje in samopodobo (Nastran-Ule: 1997).

Pri socialni kategorizaciji gre za razvrščanje objektov, ljudi, konceptov v manjše, lahko pregledne kategorije na podlagi njihovih skupnih značilnosti. Te kategorije nam omogočajo poenostavljanje zaznav, pomagajo nam v mišljenju in spominjanju, olajšajo komunikacijo in tudi pomagajo zmanjšati strah pred neznanim. Poznamo tudi socialno kategorizacijo posameznika, ki je specifična oblika socialnega umeščanja posameznika, ki poudari njegovo pripadnost posamezni skupini. To pomeni, če vidimo določeno skupino zelo stereotipizirano in imamo do njih polno negativnih predsodkov, bomo tako gledali tudi njene posamezne člane (Nastran-Ule, 1997).

Nastran-Ule (1997) je napisala dva temeljna učinka kategorizacije, ki igrata pomembno vlogo v medskupinskih procesih pri izgradnji pozitivne socialne identitete posameznikov ali skupin:

- **Stereotipi:** So nepopolne, pristranske, poenostavljene, neutemeljene sodbe, ki jih vzdržujejo ljudje o določenih skupinah ali pripadnikih teh skupin. So kognitivne sheme o določeni socialni skupini, ki temeljijo na nepreverljivih dejstvih in govoricah in nastanejo z generalizacijo nekih značilnosti na celo skupino (Nastran-Ule, 1997: 156-157).
- **Predsodki:** So kompleksne mentalne strukture, ki vsebujejo kognitivno, emocionalno-efektivno in vedenjsko komponento. Delujejo vzporedno z mikrostrukture delitve moči v vsakdanjem svetu, na robu zavesti posameznikov in so tudi najtrdovratnejše ideologije vsakdanjega sveta, saj so odporne na spremembe (Nastran-Ule: 1999: 300). Kažejo se predvsem z nespoštljivim v nespoštljivem, nestrpnem ali prezirljivem odnosu do drugačnih.

1.5.5 Zmanjševanje nestrpnosti

McAllister (1991: 97) je napisal in opredelil tri tehnike za zmanjševanje nestrpnosti:

- Prva tehnika je učinkovito informiranje ljudi preko medijev, vendar nekateri znanstveniki trdijo, da takšen način ozaveščanja ni najbolj učinkovit. Informacije, ki niso v skladu s predsodki in stereotipi nekoga o določeni družbeni skupini, vedno ne prinesejo pozitivnih sprememb.
- Druga tehnika je učinkovita primarna in sekundarna socializacija posameznikov, saj sta obe določeni pri oblikovanju posameznikov. Pri primarni socializaciji gre za starševsko vzgojo, ki vzpodbuja pozitivne vrednote, pri sekundarni socializaciji pa gre predvsem za dober izobraževalni sistem ter vpliv vrstnikov. Predvsem izobrazba naj bi prispevala k večji strpnosti in spoštovanju do drugih ljudi in s tem k boljšemu razumevanju njihove kulture.
- Tretja tehnika vsebuje predvsem medsebojne stike in komunikacijo med pripadniki različnih družbenih skupin. Posledica takih stikov je lahko tudi vzajemna privlačnost in spoštovanje med ljudmi.

Kadar govorimo o zmanjševanju nestrpnosti vsakega posameznika, gre predvsem za poskus spreminjanja zmotnih stališč posameznikov. Uspešnost spreminjanja stališč je na eni strani odvisna od značilnosti samih stališč in na drugi od osebnostnih značilnosti posameznikov. »Preseganje predsodkov in tolerantnosti do drugačnosti sta možna le pri ljudeh brez zavisti, pri uravnovešenih ljudeh – to pa so ljudje z zadostno širino izkustva. Takšni ljudje nimajo potrebe, da bi škodovali drugim ali da jim ne bi pomagali.« (Nastran-Ule, 1997: 190)

Zmanjševanje nestrpnosti v družbi je zelo dolgotrajen proces in zahteva veliko mero truda in potrpežljivosti. Potrebno je poudariti, da lahko nestrpnost zmanjšujemo na ravni vsakega posameznika in na ravni celotne družbe. Najbolj učinkovit sistem zmanjševanja nestrpnosti pa je vsekakor na ravni celotne družbe.

S projektom »Pomahajmo v svet« smo se tega lotili že v zgodnjem starostnem obdobju, prav tako pa smo v program aktivno vključili tudi ožje in širše družbeno okolje, kar sem opisala v poglavjih, ki sledijo.

2 MEDNARODNI PROJEKT »POMAHAJMO V SVET« / »SAY HELLO TO THE WORLD«

2.1 OPIS PROJEKTA

Projekt »Pomahajmo v svet« (v nadaljevanju Projekt) je mednarodni projekt, preko katerega otroke v vrtcih in šolah med seboj povezujemo preko video omrežja, kjer se lahko v živo vidijo, si pomahajo in se naučijo prvih tujih besed. Velik poudarek smo namenili predvsem spoznavanju kultur, običajev in načina življenja. Otroci si lahko pokažejo kako se igrajo, kakšne pesmi pojejo, v kakšnem okolju živijo, kakšno hrano jedo, kakšen jezik govorijo, itd.

Namen projekta je, da otroke preko različnih, njim zanimivih dejavnosti motiviramo in jih tako navajamo na rahljanje stereotipov, predsodkov, nestrpnosti do drugače mislečih, do tujcev, do ljudi s posebnimi potrebami, do starejših, itd. S tem bomo pripomogli h kakovostnejšemu življenju, večji solidarnosti in spoštovanju, zlasti sedaj, ko postaja svet vedno bolj odprt in dostopen.

Slika 1

Problematika, ki jo s projektom rešujemo je nestrpnost, nesprejemanje etničnosti, diskriminacija do tujih jezikov, problematizacija rasizma, netolerantnost, nespodbujanje solidarnosti, neracionalno reševanje in preprečevanje konfliktov, zaprtost do drugih kultur ter

navsezadnje nezadostna mera kreativnosti in inovativnosti, tako strokovnih delavcev, kot tudi otrok.

Loomba trdi, da rasni in etnični stereotipi še vedno obstajajo, zato je pomembno objektivno in multikulturno podajanje zgodovine v celotnem času izobraževanja. Takšna edukacija mladih je ključnega pomena, saj je svet, v katerem živimo, še vedno opredeljen s kompleksnim spektrom ekonomskih, rasnih in etničnih dejavnikov (Loomba, 2009, str. 136).

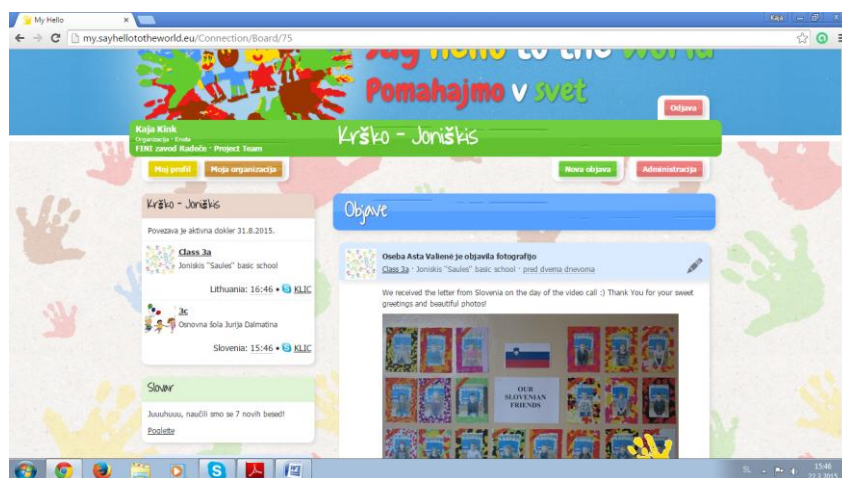
Pomembno je, da se z vsemi omenjenimi problemi začnemo soočati že v predšolskem obdobju, saj so takrat otroci najbolj dojemljivi za učenje. Številne študije dokazujejo, da se vsak posameznik rodi brez kakršnih koli predsodkov in stereotipov. Na otroka vpliva družba v kateri živi, če pa mu je le-ta poznana in »domača«, to sprejeme kot nekaj običajnega.

Multikulturnost je poudarjena tudi v Kurikulumu za vrtce, predvsem na področju družbe, jezika in umetnosti (Kurikulum, 1999, str. 145). Pri multikulturi vzgoji ima posebno vlogo jezik, saj le-ta prispeva k oblikovanju posameznikove identitete, z njegovo pomočjo otrok spoznava kulturo in sprejema različne oblike drugih kultur. Jezikovna in kulturna raznolikost ter posledice evropske integracije se kažejo v globalnih družbenih spremembah, zato je medkulturno izobraževanje ena izmed prioritetnih ciljev v izobraževalni praksi. Le-to je pomembno pri spodbujanju razvoja otrokovih medkulturnih stališč, vrednot, veščin in znanja. Glavni cilj medkulturne vzgoje naj bo krepitev odnosa med različnimi družbami in kulturnimi skupinami (Klemenčič, Štremfel, 2011, str. 48).

Izobraževalne ustanove zaradi premajhnega zavedanja pomembnosti odkrivanja multikulturnega dialoga ne iščejo ustreznih rešitev za tovrstne probleme. S Projektom se izobraževalnim ustanovam ponudi celostna rešitev poučevanja, tako multikulturnosti, kot tudi seznanjanja otrok s prvo varno uporabo IKT in motivacijo za učenje tujih jezikov.

Spletna aplikacija »My Hello«, ki je ključni del za izvajanje projekta, je že v testni verziji pokazala dobre rezultate, za nadaljnje izvajanje pa potrebuje nadgradnjo. Namen spletne aplikacije je varno in nemoteno povezovanje sodelujočih izobraževalnih ustanov, zavarovana je z geslom in do nje lahko dostopajo le strokovni delavci. Javnost je potrebno seznaniti, da

problem nestrpnosti v sodobni družbi obstaja ter je prisoten v takšni meri, da se je z njim potrebno soočiti na vseh ravneh.

Slika 2

Projekt preko video klica in zanimivih dejavnosti povezuje otroke med seboj, kar daje večjo motiviranost k spoznavanju, za njih še neznanega. Na ta način spodbujamo rahljanje stereotipov, predsodkov in nestrpnosti v vseh oblikah, kot so diskriminacija, rasizem, homofobija, neenakost spolov, itd. V projekt se lahko vključijo vsi otroci v vrtcih, ne glede na to, v kakšnem socialnem okolju živijo. Spodbujamo vključenost marginaliziranih skupin ter se s tem borimo tudi proti socialni neenakosti in revščini.

Slovenija priznava, da se z omenjenimi problemi soočajo že v zgodnjem izobraževalnem sistemu, vendar orodja za odpravljanje težav še niso našli. Pri vprašanju glede nestrpnosti do osebnih stikov z drugimi etničnimi skupinami so slovenski študentje največji odstotek pripisali naslednjim skupinam: črnici (47 %), Muslimani (44,2 %), Pravoslavci (44,1 %), Židje (42,8 %), begunci (41,2 %), sledijo pa Arabci, Hrvati, Nemci, Madžari ter Italijani. Prav tako je opaziti veliko mero nestrpnosti nad homoseksualci, saj kar 35% ljudi meni, da si jih ne želi imeti za svojega soseda.

Doseženi rezultati v testnem obdobju projekta so pokazali, da je le-ta v praksi izvedljiv, prav tako tudi vsi zastavljeni cilji. Dobili smo potrditev od vseh aktivno vključenih strokovnih delavcev, da so otroci dosegli **velik napredek pri spoznavanju oz. sprejemanju drugačnosti.**

Cilji Projekta »Pomahajmo v svet«:

- Mednarodno sodelovanje postane cilj vsakega vrtca;
- Ob spoznavanju ožjega in širšega družbenega, naravnega in kulturnega okolja ter spoznavanju medkulturnih in drugih razlik, rešujejo probleme nestrpnosti, premagujejo stereotipe, predsodke ter drug drugega osveščajo o pomembnosti čistega in zdravega okolja;
- Skrb za socialno pravičnost;
- Vključevanje v program, spoznavanje in odkrivanje domačega okolja in širšega sveta oblikuje pri otrocih narodno in državljansko zavest;
- Otroci spoznavajo, kako je zgrajena družba, se seznanjajo z različnimi funkcijami bližnjega družbenega okolja, s poklici, delovnimi in kulturnimi okolji;
- Možnost seznanjanja z raznimi kulturami in tradicijami;
- Otroci pri vključevanju v projekt razvijejo svojo kreativnost, ustvarjalnost, uporabljajo pridobljena znanja na področju igre, gibanja, ustvarjanja;
- Povezovanje med otroki iz evropskih in drugih držav in sklepanje novih prijateljstev;
- Spoznavanje in učenje varne uporabe računalnika;
- Promoviranje prostovoljstva, ekologije in humanitarnosti;
- Učenje tujih besed oz. jezika;
- Promoviranje Slovenije.

Vizija Projekta: Z mednarodnim sodelovanjem in povezovanjem, majhni in veliki, takšni in drugačni, gradimo mostove prijateljstva med vsemi ljudmi, nacijami, verami, itd.

Namenski cilji projektov:

- Priprava vsebine, ki je osredotočena na konkretne potrebe ljudi, ki bodo vključeni v projekt;
- Način izvedbe naj bo dinamičen, aktualen in zanimiv;
- Starši naj bodo v času izvajanja projekta v stiku z otroki;
- Zagotovljeni morajo biti pogoji, v katerih se bodo starši in otroci lahko sproščeno pogovarjali. (Čačinovič Vogrinčič et.al. 2009)

2.2 Izhodišča za izvedbo projekta

Potek projekta »Pomahajmo v svet« smo podrobno opredelili v dveh dokumentih: *Kratkoročni cilji (Pet prstov) in Koraki do »Strpnega vrtca«*. Vseskozi smo delali po ključnih konceptih socialnega dela ter Kurikuluma za vrtce.

2.2.1 Kratkoročni cilji (Pet prstov)

Projekt rešuje omenjene probleme s programom, katerega smo skrbno zastavili. Program vsebuje pet tematik, ki delujejo po načelih Kurikuluma ter od znotraj navzven. Vsak mesec se otroci in njihove strokovne delavke spoznavajo z določeno temo – **To sem jaz, Jaz in moja družina, Jaz in moj vrtec, Jaz in moje mesto ter Jaz in moja država.** »Kratkoročni cilji (Pet prstov)« do »Strpnega vrtca« so opisani v nadaljevanju.

Slika 3

1. javljanje TO SEM JAZ (palec)

- Vzpodbuditi otroke, da razmišljajo o sebi, svojih značajskih in telesnih lastnostih, željah, posebnostih, interesih, pričakovanjih;
- Otroci se zavedajo pomembnosti lastne identitete;

- Otroci si ogledujejo fotografije otrok sveta, jih primerjajo med seboj, iščejo podobnosti, razlike, poslušajo glasbo in jezik drugih narodov, si ogledujejo zemljevid sveta;
- S pomočjo socialnih iger pridobivajo vse bolj kompleksne socialne veščine vzpostavljanja stika z drugimi, upoštevanja njihovih potreb, prepričanj, vrednot; razumevanje čustev drugih v različnih kontekstih;
- Stik z računalnikom (seznanijo se s prvo uporabo računalnika, z uporabo video klica, ipd.);
- Otroci vzpostavijo prvi stik z novimi prijatelji;
- Zapojejo pesem, ki je prevedena v več jezikov;
- Naučijo se tujo besedo (pospešujejo in uveljavljajo evropsko raznolikost in bogastvo kulturne dediščine posameznih jezikovnih okolji).

2. *javljanje JAZ IN MOJA DRUŽINA (kazalec)*

- Otroci spoznavajo, v kakšni družini živijo;
- Otroci spoznavajo, v kakšni družini živijo drugi otroci;
- Spoznavajo različne oblike družinskih skupnosti;
- Sodelujejo v pogovorih o vprašanih lastnega obstoja, rojstva, smrti, življenjskih ciklih;
- Stik z računalnikom;
- Spoznajo novo tujo besedo (pospešiti in uveljaviti evropsko raznolikost in bogastvo kulturne dediščine posameznih jezikovnih okolji).

3. *javljanje JAZ IN MOJ VRTEC (sredinec)*

- Otroci spoznajo svoj vrtec in vrtec, s katerim sodelujejo;
- Pripravijo fotografije vrtca in njegove okolice; nekaj slik mora biti posnetih skozi otroške oči, tako da otroci tudi sami pokažejo, kaj želijo predstaviti svojim prijateljem;
- Slikajo posamezne aktivnosti, katere želijo predstaviti;
- Stik z računalnikom – otroci se s pomočjo vzgojiteljic seznanijo s fotoaparatom in tudi sami poskusijo slikati. Kasneje, s pomočjo vzgojiteljic tudi naložijo slike na računalnik;
- Spoznavajo aktivnosti, ki jih izvajajo v sodelujočem vrtcu;

- Spoznajo novo tujo besedo (pospešiti in uveljaviti evropsko raznolikost in bogastvo kulturne dediščine posameznih jezikovnih okolji);
- Aktivnosti, ki jih predstavi sodelujoči vrtec, poskusijo izvesti tudi v svojem vrtcu.

4. *javljanje JAZ IN MOJE MESTO (prstance)*

- Otroci spoznavajo svoje okolje in okolje mesta, v sodelujoči državi;
- Spoznavajo znamenitosti in običaje svojega mesta in mesta, v sodelujoči državi;
- Fotografirajo in posnamejo njim zanimive dele svojega kraja;
- Sprejemajo in spoznavajo svoje in tuje običaje;
- Razvijajo naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do domačega kraja;
- Pripravijo plakate (risbice za vrtec) o domačem in sodelujočem kraju;
- Stik z računalnikom – s pomočjo vzgojiteljice preko elektronske pošte pošljejo fotografije in posnetke;
- Spoznajo novo tujo besedo (pospešiti in uveljaviti evropsko raznolikost in bogastvo kulturne dediščine posameznih jezikovnih okolji);
- Pripravijo video posnetek določenega običaja, ki ga imajo v svojem kraju;
- Promovirajo domači kraj.

5. *javljanje JAZ IN MOJA DRŽAVA (mezinec)*

- Spoznavajo svojo državo (znamenitosti in običaje) in sodelujočo državo;
- Razvijajo zavest o državni pripadnosti, pridobijo znanje o svoji kulturi;
- Seznanijo in naučijo se slovensko himno;
- Seznanijo se s himno tuje države;
- Razvijajo naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnosa do domače države;
- Pripravijo plakate (risbice za vrtec) o domači in tuji državi;
- Seznanijo se z ljudskimi izštevankam, pesmicami, rimami, ki jih poznajo že naše babice in dedki;
- Stik z računalnikom - s pomočjo vzgojiteljic na internetu poiščejo znamenitosti svoje in tuje države;
- Spoznajo novo tujo besedo (pospešiti in uveljaviti evropsko raznolikost in bogastvo kulturne dediščine posameznih jezikovnih okolji);
- Promovirajo državo.

6. javljanje ZAKLJUČEK (dlan)

- Otroci se naučijo himno Projekta in jo zapojejo med video klicem;
- Naučijo se ples Projekta in ga zaplešejo med video klicem;
- Podelimo priznanje strokovnemu timu »Strpnega vrtca«;
- Podelimo certifikat in zastavo »Strpen vrtec«.

Na podlagi predhodnih pričakovanih rezultatov ocenimo ali je vrtec dovolj uspešen, da pridobi naziv »Strpen vrtec«.

Slika 4

2.2.2 Primeri dejavnosti za otroke po programu »Pet prstov«

1. prst - TO SEM JAZ (palec)

PRIMERI DEJAVNOSTI PRED JAVLJANJEM:

- Socialne igre predstavljanja in spoznavanja (Virk Rode in Belak Ožbolt, 1990);
- Poligon različnih vsebin, ki pomagajo otrokom spoznavati samega sebe in svoja močna področja - kaj vse zmorem, na kaj sem ponosen, česa me je strah, kako visoko skočim, kako daleč skočim, koliko sem visok, koliko tehtam, koliko kroglic lahko

držim v eni roki, kako mi je ime, kako se pišem, prvi glas mojega imena, koliko črk oz. glasov vsebuje moje ime, kako se napiše moje ime, itd;

- Fotografiranje otrok v skupini ter nalaganje le-teh v aplikacijo "My Hello";
- Pogovori ob ogledu fotografij, iskanje podobnosti in razlik med otroki (barva las, oči, ipd., kaj rad jem, koga imam rad, najljubša igra, igrača, knjiga, itd.);
- Risanje samega sebe po občutju in lastnih predstavah, risanje samega sebe - portret, ob ogledovanju v ogledalu, primerjanje obeh risbic;
- Otroci v parih obrisujejo drug drugega na velike pole papirja in naredijo lutko v njihovi velikosti;
- Vsak otrok svojo lutko - obris telesa izreže, nariše obraz in vse kar želi, pobarva in na različne dele telesa pripne listke (npr. v predel srca pripne listek na katerega je napisal ali narisal koga in kaj ima rad, v predel želodca nariše kaj rad je, v predel ust, katero pesmico rad poje, v predel ušes, katero zgodbico rad posluša, itd.);
- Izdelovanje lutk iz odpadnega blaga, nogavic, rokavic, ki jih po pošti pošljejo novim prijateljem;
- Na zemljevidu poiščejo, iz katere države prihajajo novi prijatelji, (država, mesto), iskanje informacij v različnih medijih;
- Domišljajska igra - predlogi otrok (npr. s kakšnim prevoznim sredstvom bi se lahko peljali k njim na obisk, izdelajo prevozno sredstvo, itd.);
- Predlagajo in se dogovorijo, kaj bodo pripravili za prvo javljanje, kako se bodo predstavili - predlogi otrok;
- Vse izdelke postavijo na ogled v posebnem prostoru (avli vrtca, hodniku, pred igralnico).

PRIMERI DEJAVNOSTI OB KLICU OZ. JAVLJANJU:

- Vsak otrok ima napisano svoje ime (na roki, s katero pomaha, na srčku, na lutki, ki je enaka kot tista, ki jo je poslal/a prijatelju, itd.);
- Vsak otrok se predstavi, pove svoje ime in priimek (npr. ime z gibom, ipd.);
- Vsi otroci skupaj zapojejo pesmico, zastavijo uganko (priporočljivo je, da je uganka, pesmica prevedena v jezik, ki ga prijatelji razumejo);
- Naučijo se prvo tujo besedo (npr. PRIJATELJ, POZDRAV - DOBER DAN, ipd.).

PRIMERI DEJAVNOSTI PO KLICU:

- Otroci narišejo prijatelje po spominu, ob ugledu fotografij;
- Iščejo podobnosti in razlike med njimi in prijatelji;
- Si ogledujejo njihove fotografije v aplikaciji »My Hello« in se ob tem pogovarjajo;
- Se dogovarjajo in predlagajo dejavnosti, ki sledijo.

Slika 5

2. prst - JAZ IN MOJA DRUŽINA (kazalec)

PRIMERI DEJAVNOSTI PRED KLICEM:

- Otroci prinesejo fotografije svoje družine, si jih ogledujejo in ob njih pogovarjajo, ugotavljajo komu v družini so podobni in zakaj;
- Naštejejo člane svoje družine in jih poimenujejo, za vsakega povedo, kaj zna najbolje, zakaj ga imajo radi (zna najbolje prebrati zgodbico za lahko noč, zna popravljati avto, z mano se igra, speče najboljšo torto, najlepše diši, itd.);
- Doma se naučijo pesmico, ki jo znajo vsi družinski člani, povedo katero glasbo radi poslušajo, vsebino knjige, zgodbice, so jo že večkrat skupaj prebrali, filma, ki so si ga skupaj ogledali, povedo "drugačne" besede, ki jih uporabljajo pri pogovoru;
- Pogovarjajo se o družinah, ki za našo kulturo niso "tipične" in o posebnostih družine (eno starševska družina, enospolna družina, razširjena družina, rejniška družina, priseljena družina, družina, v kateri je eden od staršev prišel iz druge države, itd);

- Narišejo svojo družino, najljubši družinski dogodek, praznik in ob risbi pripovedujejo;
- Risbice svojih družin pred klicem pošljejo svojim prijateljem;
- Si ogledujejo risbice, ki so jim jih poslali prijatelji in se ob njih pogovarjajo, jih primerjajo s svojimi risbicami;
- Izdelajo vsak svoje družinsko drevo, družinsko knjigo, družinski album in jih opremijo na sebi lasten način (narišejo, prilepijo vse, kar se jim zdi pomembno in kar so ob "raziskovanju" svoje družine izvedeli, se naučili). Pri tem jim lahko pomagajo tudi družinski člani, tako da vsak družinski član svoj prispevek (nariše sebe, prilepi svojo fotografijo, napiše svoje misli, najljubšo pesem, odtisne dlan, napiše recept najljubše družinske jedi...);
- Vse izdelke postavijo na ogled.

PRIMERI DEJAVNOSTI OB KLICU:

- Vsak otrok ima pred seboj risbico svoje družine in jo pokaže svojim novim prijateljem;
- Na samem video klicu lahko sodelujejo tudi starši, stari starši, bratci, sestrice;
- Naučijo se drugo tujo besedo (npr. DRUŽINA, LJUBEZEN...);
- Skupaj s prijatelji ponovijo prvo besedo.

PRIMERI DEJAVNOSTI PO KLICU :

- Skupna evalvacija, risanje, ogled fotografij, posnetkov, ki smo jih naredili med klicem;
- Skupna dejavnost s starši (športne igre, izlet na bližnji hrib, igre brez meja...).

Slika 6

3. prst - JAZ IN MOJ VRTEC (sredinec)

PRIMERI DEJAVNOSTI PRED KLICEM:

- Otroci si ogledajo cel vrtec (zunaj in znotraj), ga narišejo, fotografirajo, izdelajo načrt, naredijo maketo iz odpadnega materiala;
- S slikopisi, ki jih narišejo, označijo prostore vrtca (kuhinja, umivalnica, pisarna, igralnica...);
- Narišejo priporočila in prepovedi in z njimi opremijo vrtec (ugašaj luč, zapiraj vodo, razvrščaj odpadke, zapiraj vrata, veliko se smej, itd.);
- Igrajo se socialne igre na temo spoznavanja in predstavljanja, komunikacije in oblikovanja skupine, vživljanja in identifikacije (Virk Rode in Belak Ožbolt, 1990);
- Narišejo svojega prijatelja iz vrtca, svojo igralnico, svoje vzgojitelje;
- Predlagajo in se igrajo najljubše igre, pojejo najljubše pesmi;
- Pomagajo pri sestavi jedilnika, predlagajo svojo najljubšo jed, očistijo in uredijo igrišče, negujejo vrt;
- Vse našteje dejavnosti dokumentirajo, posnamejo, fotografirajo in naredijo kratko predstavitev, ki jo pred javljanjem pošljejo prijateljem;
- Prijateljem pošljejo opis in pravila igre, ki se jo med klicem lahko skupaj igrajo (zrcaljenje- posnemanje gibov, mežikanje...);
- Prijateljem pošljejo kratko, preprosto pesmico, ki jo lahko med klicem skupaj zapojejo;
- Vse narejeno dodajo k razstavljenim izdelkom.

PREDLAGANE DEJAVNOSTI OB KLICU:

- Pozdrav ravnatelja oz. ravnateljice vrtca;
- Skupna igra, skupna pesmica;
- Skupaj poslušajo kratko zgodbico (vzgojiteljici iz obeh vrtcev bereta izmenično; npr. najprej prebere vzgojiteljica v našem vrtcu dva stavka zgodbe v slovenskem jeziku. Ista dva stavka prebere vzgojiteljica iz prijateljskega vrtca v njihovem jeziku in tako naprej);
- Naučijo se tujo besedo (npr. PRIJATELJ, VRTEC...);
- Skupaj ponovijo besede, ki so se jih že naučili.

Slika 7

4. prst - JAZ IN MOJE MESTO (prstanec)

PRIMERI DEJAVNOSTI PRED KLICEM

- Otroci fotografirajo, posnamejo mesto, v katerem živijo: značilnosti, znamenitosti, njim pomembne in zanimive objekte ter dogodke, naravo, živali, prebivalce, svoje domove, itd. (pogled skozi otroške oči);
- Spoznajo grb, zastavo, himno mesta, značilno nošo, ipd;
- Se igrajo različne socialne igre na temo pripadnosti, gibalne in rajalne igre značilne za mesto, pokrajino, pojejo pesmi, ki so jih prepevale mamice, očki, babice, dedki, spoznavajo različne običaje, šege, navade, itd.;
- Zbirajo stare fotografije mesta, si jih ogledujejo, primerjajo in ugotavljajo kaj se je spremenilo ter zakaj;
- Naredijo zemljevid, maketo, vodnik po mestu z značilnostmi, ki so njim najljubše;
- Obiščejo župana/jo mesta in ga/jo seznani s svojim delom. Z njim/njo posnamejo kratek pogovor, ki ga potem umestijo v predstavitev, ki jo pred javljanjem pošljejo svojim prijateljem;
- Z različnimi umetniškimi jeziki predstavijo videnje svojega mesta, naredijo razstavo v mestni knjižnici.

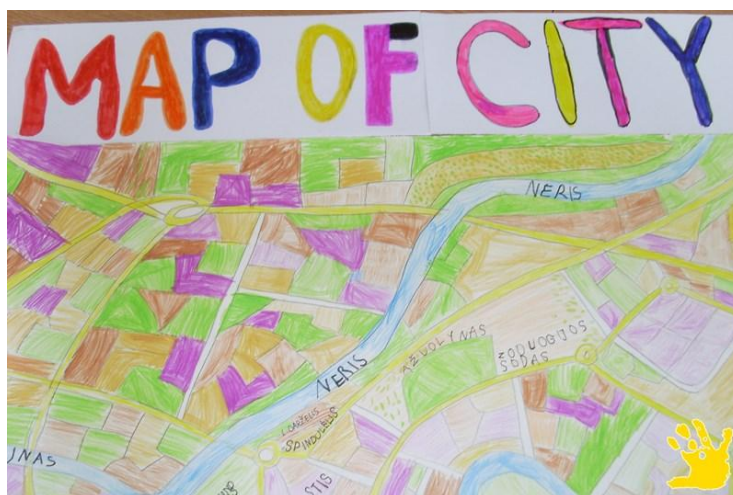
PRIMERI DEJAVNOSTI OB KLICU OZ. JAVLJANJU:

- Otroci za pozdrav zapojejo himno, ki so jo sestavili za svoje mesto;

- Predstavijo pomembno, znano osebnost kraja in njegovo delo (slikar, pesnik, glasbenik, itd.);
- Zablešajo priljubljeno rajalno igro, prikažejo običaj, povedo izštevanko, zbadljivko, smešnico;
- Pokažejo zastavo, grb;
- Predstavijo znamenito osebnost kraja, maskoto;
- Naučijo se tujo besedo (npr. MESTO, ZASTAVA, ipd.);
- Skupaj ponovijo besede, ki so se jih že naučili.

PRIMERI DEJAVNOSTI PO KLICU:

- Vodnik po mestu natisnejo in ga odnesejo domov, na občino, na turistično zvezo, itd;
- Skupaj s starši, si s pomočjo vodnika ogledajo mesto in obnovijo znanje o znamenitostih.

Slika 8

5. prst - JAZ IN MOJA DRŽAVA (mezinec)

Primeri dejavnosti, pred, ob in po klicu, so lahko podobni dejavnostim ob spoznavanju mesta, le da se razširijo na državo:

- Spoznajo kulinariko, ki je značilna za državo, spečejo ali skuhajo najbolj značilno jed za državo;
- Vse posnamejo, fotografirajo, napišejo recept in pošljejo prijateljem;
- Seznanijo se s pomembnimi prazniki, zgodovinskimi dogodki;

- Naučijo se, kdo je predsednik države, spoznajo grb, značilnosti grba, zastavo, spoznajo barve zastave, kako si sledijo, naučijo se himno;
- Prebirajo slovenske ljudske in umetne pravljice, pripovedke, pesmi;
- Si ogledajo slovenski film, ki prikaže lepote, značilnosti države ali pa spada k slovenski otroški klasiki - npr. Kekec;
- Se seznani s pomembnimi slovenskimi otroškimi pesniki, pisatelji, glasbeniki, skladatelji - umetniki;
- Spoznava simbole pisnega jezika, pripovedujejo, poslušajo, itd.;
- Po internetnih straneh, v knjigah, atlasih iščejo njim zanimive informacije o državi in jih s pomočjo strokovnih delavcev, računalnika zapišejo;
- Se izražajo s pomočjo svojih sto jezikov, ki jih zmorejo (ples, mimika, gib, risba, slika, fotografija, ipd.);
- Naredijo film, knjigo o svoji državi, sestavijo pesem, deklamacijo, ples;
- Naredijo zemljevid;
- Vse izdelke, potek svojega dela po "PETIH PRSTIH" razstavijo in predstavijo v vrtcu, v mestni galeriji, knjižnici. Povabijo starše in vse tiste, ki bi jim radi pokazali svoje delo in predstavili, kje in kako živijo sami in njihovi novi prijatelji. V čem se razlikujejo, v čem so si podobni, predvsem pa, **da so vsi otroci zemlje, ki jo obdaja isto morje, greje isto sonce in da se imajo radi.**

Slika 9

2.2.3 Koraki do »Strpnega vrtca«

1. USTANOVITEV STROKOVNEGA TIMA »STRPNEGA VRTCA«

Strokovni tim usmerja vse aktivnosti, ki se bodo izvajale v vrtcu v okviru Projekta in s tem pridobitve naziva »**Strpen vrtec**«.

Ravnatelj/ica / Direktor/ica vrtca izbere strokovne delavce z zadostnim strokovnim znanjem, ki jim bo omogočal izpeljati Projekt po vnaprej predvidenih korakih.

Struktura strokovnega tima:

- predstavnik/ca vzgojiteljev/ic (mentor/ica),
- predstavnik/ca pomočnikov/ic vzgojiteljev/ic,
- drugi zaposleni (ravnatelj/ica, ipd.),
- predstavnici Projekta: Kaja Kink in/ali Andreja Majnar (spremljata in/ali usmerjata strokovni tim do uspešno izpeljanega Projekta, ki vodi do častnega naziva »Strpen vrtec«).

2. NAČRT DELA

Na podlagi opazovanj, dogovorov in načrtovanj strokovni tim določi prioritete aktivnosti, ki jih boste izvajali v vrtcu. Teme aktivnosti smo vnaprej določene, vsak vrtec pa si bo lahko samostojno izbral način izvajanja in predstavitev posameznih »prstov«, v katero bo potrebno vložiti veliko mero ustvarjalnosti, kreativnosti in predvsem poslušanja otrokovih želja in predlogov.

Za vsako aktivnost smo pripravili kratkoročne cilje (**Pet prstov**), ki jih bo potrebno doseči tekom izvajanja programa. Dolgoročni cilj pa je predvsem skrb za socialno pravičnost.

3. IZVEDBA VSEH SREČANJ

Vrtec, ki sodeluje pri Projektu, dobi vnaprej pripravljene teme (Pet prstov) izvajanja vseh javljanj, katere bo strokovni tim na podlagi opazovanj in dogovorov skrbno načrtoval. Vsak »prst« se izvede v sodelovanju z otroki. Teme javljanj so opisane v dokumentu »Kratkoročni cilji (Pet prstov)«.

4. OCENJEVANJE POSAMEZNIH KORAKOV

Spremljanje in ocenjevanje »Kratkoročnih ciljev (Pet prstov)« omogoča možnost sprotnega preverjanja, izpopolnjevanja in predlaganja novih ustvarjalnih rešitev.

Član strokovnega tima (mentor) po zaključku vsakega »prsta« napiše evalvacijo, v kateri morajo biti razvidni vsi pričakovani rezultati javljanj, ki smo jih vnaprej pripravili (Pet prstov).

5. DELO PO KURIKULUMU

Delo po Kurikulumu za vrtce pomeni strokovno podlago za delo v vrtcih in je za doseganje ustrezne ravni kakovosti predšolske vzgoje v vrtcih pomembna izpeljava v prakso, oz. tako imenovani izvedbeni Kurikulum.

Večjo pozornost je potrebno nameniti:

- upoštevanju skupinskih razlik (glede na spol, socialno in kulturno poreklo, svetovni nazor...) in ustvarjanju pogojev za njihovo izražanje,
- upoštevanju načela različnosti in multikulturalizma na ravni izbora vsebin, dejavnosti in materialov, ki naj otrokom omogočajo izkušnje in spoznanja o različnosti sveta (stvari, ljudi, kultur).

6. OBVEŠČANJE IN SODELOVANJE Z MEDIJO

Informacije in primeri dobre prakse potekajo med vrtci v Sloveniji in drugimi državami po Evropi in svetu. Vrtci o svojem delu pri Projektu obveščajo tudi medije, predvsem zaradi osveščanja prebivalcev, da je strpnost vrednota, ki bogati življenje vseh.

7. PRIDOBITEV ČASTNEGA NAZIVA »STRPEN VRTEC«

S pridružitvijo k Projektu, se vrtci obvežejo za sodelovanje pri oblikovanju in graditvi »**Strpnega vrtca**« kot načina življenja.

Zavzemajo se za dvigovanje multikulturne zavesti, sprejemanje vseh običajev in vplivanje na širšo populacijo, ki naj bi pripomogla k strpnejšem okolju.

Naziv »**Strpen vrtec**« odraža ozaveščanje za sprejemanje drugačnosti, kajti otrokom je potrebno pokazati, da smo vsi med seboj enaki in enakovredni.

Vrtec, ki izpelje vseh 6 korakov in pri tem doseže opažene rezultate v izboljšanju medsebojnih odnosov, se ob koncu šolskega leta podeli častno mednarodno priznanje in zastava »**Strpen vrtec**«.

Slika 10

Z vključitvijo v program Pomahajmo v svet šola oz. vrtec pridobi:

- oblikovanje narodne in državljanske zavesti,
- zavedanje, da smo ljudje različni, da je potrebno upoštevati tudi interese in potrebe drugih,
- vplivanje na pozitivno predstavo o sebi, občutek lastne vrednosti in dostojanstva,
- razvijanje strpnosti med otroki, vzgojo za mir in nenasilno reševanje sporov,
- neposredno vzpostavljanje stikov in povezovanje z drugimi vrtci oz. šolami po tujini,
- zavedanje, da so nekateri dnevi v letu posebno pomembni v okolju, v državi,
- razvijanje spretnosti sodelovanja, komunikacije, učenje tujih jezikov,

- povezovanje strokovnih timov,
- seznanjanje otrok s prvo varno uporabo računalnika,
- razvijanje inovativnosti, ustvarjalnosti, uporabe pridobljenih informacij in znanj,
- naziv (certifikat) **"Strpen vrtec" oz. "Strpna šola"**.

2.3 Ključna konceptualna izhodišča za izvedbo mednarodnega projekta »Pomahajmo v svet«

2.3.1 Z otroki soustvarjamo in vzpostavljamo delovni odnos

Gabi Čačinovič Vogrinčič je s sodelavci oblikovala koncept delovnega odnosa za socialno delo, kjer izpostavljajo odnos in dialog, zaradi katerih lažje delujemo. Pri delovnem odnosu gre za socialno delo, kjer se gradi odnos med uporabnikom in socialnim delavcem. To je opora socialnemu delavcu, da vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov.

Delovni odnos omogoči, da se ustvarjanje rešitve za kompleksne probleme ljudi zastavi kot izviren delovni projekt. Prva naloga socialnega delavca je, da vzpostavi delovni odnos. Pomoč soustvarjajo uporabniki, ki so strokovnjaki za svoje življenje, so strokovnjaki iz izkušenj, in socialna delavka, kot spoštljiv in odgovorni zaveznik. Uporabnik mora biti dostopen do lastne ustvarjalnosti in razvoja svojih možnosti tam, kjer se je zdelo, da jih ni. (Čačinovič Vogrinčič, 2008c).

Pri našem Projektu smo morali vzpostaviti dober in učinkovit delovni odnos, saj smo le tako lahko soustvarili projekt, ki omogoča učinkovit cilj ter s tem dober izid. Vsak otrok nam je pomagal soustvarjati. Vrtec, v katerem smo začeli izvajati in sooblikovati, je zelo kreativen, strokoven, prav tako pa tudi izredno spodbuja strokovne delavke, da pri otrocih iščejo vire ustvarjalnosti. Vsi otroci so aktivno udeleženi v celoten proces pomoči.

Elementi delovnega odnosa so: dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitve; osebno vodenje. Prav tako pa se moramo opreti tudi na sodobne koncepte socialnega dela: etika udeležnosti (Hoffman); perspektiva moči (Saleebey); znanje

za ravnanje (Rosenfeld, Čačinovič Vogrinčič); ravnanje s sedanjostjo ali koncept sonavzočnost (Anderson). (op.cit.)

Vzpostavljanje delovnega odnosa:

- *Dogovor o sodelovanje* – povabilo k sodelovanju, začetek dela načrta pomoči in/ali učenja- S strokovnimi delavci v vrtcu smo pred pričetkom izvajanja Projekta skupaj načrtali pot sodelovanja. Vsak kratkoročni cilj (Pet prstov) smo načrtovali na takšen način, da smo jih skupaj z otroki najlažje dosegli;
- *Instrumentalna definicija problema* – proces, kjer uporabnik izoblikuje svojo definicijo problema, socialni delavec pa poda svoje videnje le-tega. Pri vsakem »prstu« je strokovna delavka v vrtcu natančno opisala s kakšnimi težavami se soočajo otroci. Določeni so bili izzivi za otroke, s katerimi smo želeli, da se seznani. Na podlagi njihovega videnja in z našim povzetkom le tega, smo se prepričali, da pravilno razumemo določeno situacijo – problem, z namenom uspešnega reševanja;
- *Soustvarjanje rešitve* – naloga socialnega delavca, da skupaj z udeleženci raziskujejo svoj delež k rešitvi. Na podlagi formiranja problemov smo s strokovnimi delavkami iz vrtca iskale rešitve, kako bi skupaj z otroki najlažje dosegli posamezni »prst« in s tem končne cilje. Strokovna delavka je predlagala dejavnosti, ki smo jih skupaj z otroki opravile;
- *Osebno vodenje* – delovno ravnanje k dogovorjenim in uresničljivim rešitvam, vodenje k dobrim izidom, osebni odziv socialnega delavca. Prisotna sem bila skozi celoten potek projekta. Pomagala sem, da se je le ta odvijal po zastavljenem načrtu. Po vsakem video klicu oziroma po opravljenem »prstu«, sem dodala svojo lastno refleksijo. Vseskozi sem bila izredno pozorna, da smo uresničevali kratkoročne cilje. (Čačinovič Vogrinčič 2008c)

2.3.2 Izhajanje iz otrokovih najmočnejših točk

Perspektiva moči je ena izmed zelo pomembnih načinov in metod dela v socialnem delu. Potrebno je poudariti, da je izhajanje iz uporabnikovih močnih strani in iskanje njihovih najmočnejših točk, eden izmed najboljših načinov dela z uporabniki.

Perspektiva moči je dramatičen odmik od konvencionalne prakse socialnega dela. Delati iz orientacije moči pomeni – vse, kar delaš kot socialni delavec, bo na nek način utemeljeno na tem, da pomagaš odkriti ali olupšati, raziskati in izkoristiti uporabnikove moči in vire, ko mu pomagaš doseči cilje, uresničiti njegove sanje in se znebiti okov oviranosti, zaskrbljenosti in družbene dominacije. (Saleeby, 1997: 1)

Pri projektu »Pomahajmo v svet«, smo izhajali iz otrok in njihovega pogleda na svet – iz njihovega znanja, moči. Močno smo bili zainteresirani za zgodbe in njihove pripovedi, tako smo se skozi te vire približali vsakemu posamezniku in naredili projekt takšen, ki bo skupaj z njimi gledal v prihodnost. Saleebey je poudaril, da je najbolj pomembno to, da uporabniki želijo vedeti, da verjamemo, da lahko premagajo težave in se začnejo vzpenjati proti spremembam in rasti. (Saleebey, 1997: 14) Gabi Čačinovič Vogrinčič pa je zapisala: »Mobiliziraj uporabnikove moči (talente, znanje, sposobnosti, vire), da bi tako dosegli svoje cilje in vizije in uporabniki bodo imeli boljše kvaliteto življenja, tako, ki bo v skladu z njihovimi koncepti kvalitete. Čeprav je recept preprost, mu sledi trdo delo.«

K oblikovanju ciljev in vizije projekta smo vključili celoten vrtec, tako otroke kot strokovne delavke. Želeli smo izhajati iz virov moči vseh udeležениh in le tako zastaviti in oblikovati takšen projekt, ki ga bodo z veseljem izvajali.

2.3.3 Prislunimo otrokom

Beseda komunikacija izvira iz latinske besede »communicare« in pomeni naznanilo, sporočilo. Komunikacija je večstranska beseda, ki označuje skoraj vsako medsebojno sodelovanje: priložnostni pogovor, poučevanje, pogajanje, prepričevanje, ... (Mandić 1998: 39)

Vsak od nas komunicira že od rojstva – prvi jok v trenutku rojstva, je prva komunikacija z zunanjim svetom. Narava človeka je, da je rad obkrožen z ljudmi, s katerimi se lahko pogovarja, smeje, izmenjuje izkušnje, posluša, molči, itd. Komunikacija je proces, kjer se sporočila prenašajo od ene osebe do druge oziroma ena oseba sprašuje in druga odgovarja. S tem lahko nastaja dialog, predavanje, pridiga, itd. Komunikacija je orodje in način sporazumevanja. (Kristančič 1994)

Komuniciranje je proces, kjer se izmenjujejo informacije. Poznamo naslednje sestavne dele:

- pošiljatelj
- sprejemnik
- informacija, sporočilo
- komunikacijska pot (Bačović Dolinšek 2007: 26-37)

Pri snovanju Projekta je bila komunikacija ključnega pomena. Ustanovitelji smo morali znati prisluhnuti otrokom ter razumeti njihovo komunikacijo, da smo točno vedeli, kako bi bil projekt najbolje zastavljen za njihovo uporabo. Poleg tega smo pa morali upoštevati tudi želje in nasvete strokovnih delavk. Brez pravilne dvostranske komunikacije le tega ne bi uspeli dobro zastaviti.

Pri izpeljavi Projekta ni bila pomembna samo komunikacija med strokovnimi delavci, da smo le tega dobro zastavili. Izredno pomembna je bila tudi komunikacija otrok med video klicem s sodelujočim vrtcem. Zanimivo je bilo, da so se otroci razumeli veliko lažje, kot smo predvidevali v začetku. Strokovne delavke v vrtcu so se sporazumevale verbalno v angleščini, otroci pa neverbalno s telesno mimiko, plesom, obraznimi izrazi, risbami, itd. Čeprav pri otrokih skoraj ni bilo verbalne komunikacije, je bilo več kot videno, da le ta poteka dvosmerno.

Vedno, ko komuniciramo, so poleg besed pomembne tudi kvaliteta glasu in mimika telesa. Le- to močno prispeva k učinku in pomenu povedanega. Watzlawick pravi, da ni mogoče nekomunicirati. Če nočemo komunicirati, moramo to vseeno nekako sporočiti drugemu, torej v vsakem primeru komuniciramo, z besedami, telesno mimiko, z znaki oziroma simboli. (Watzlawick et.al. 1967: 17)

2.3.4 Jaz in moja družina

Družinska skupina je prvi socialni sistem, v katerem otrok živi in s svojimi značilnostmi vpliva na osebnost otroka, v vseh fazah njegovega razvoja. Starši so pomembni drugi, ki določajo svet, ki ga otrok mora ponotranjiti. (Čačinovič Vogrinčič 1998: 23)

Pri vključitvi otrok v projekt »Pomahajmo v svet«, je vloga družine ključna. Ne samo, da morajo starši podpisati soglasje o sodelovanju, pri čemer se seznani tudi s samim Projektom, prav tako morajo tudi sodelovati pri nekaterih korakih.

Pri koraku »Jaz in moja družina«, se strokovni delavci z otroki dotaknejo vseh družin otrok, prav tako pa jim tudi pojasnijo, kakšen je pomen družine v naši kulturi, kakšen v drugi kulturi. Najpomembnejša vrednota, ki jo otroci pri tem koraku pridobijo, je predvsem ta, da spoznajo, da je družina lahko različno tvorjena, različno velika, itd. Pomembno je, da se vsi zavedamo, da ne glede na kakšno družino živimo, je to za otroka najmočnejša socialna vez, katero moramo ceniti in spoštovati.

V okviru Projekta pa je sodelovanje s starši pomembno predvsem zaradi emocionalnega dogajanja v otroškem obdobju, ki uravnava odnose ključnih oseb v otrokovem življenju, vse to pa je odločilno za razvoj njegovih čustvenih, socialnih in spoznavnih ravni. Pomembno je, da strokovni delavci redno in natančno obveščajo starše o korakih, ki jih skupaj z otroki izvajajo, saj so le tako tudi oni vključeni v proces.

Etika participacije je zelo pomemben element delovnega odnosa pri sodelovanju staršev in vrtcev, v katero hodi njihov otrok. Čačinovič Vogrinčič (2008c) vzpostavlja delovni odnos med šolo, v našem primeru vrtcem in starši, saj le to zanje pomeni izkušnjo lastne kompetentnosti in dostojanstva, s čimer si zagotovijo enakovredno udeležnost in prevajanje njihove izkušnje v skupno akcijo.

Gabi Čačinovič Vogrinčič (2006: 92) navaja, zakaj je potrebno in koristno sodelovanje s starši in šolo, v našem primeru, vrtcem:

- Potreba samih šol, ki niso zadovoljne s stanjem, je da najdejo nove pristope;
- Učitelji se lahko o otrocih učijo od staršev, straši pa lahko nastopajo kot zagovorniki otrokovih pravic;
- Starši imajo pravico biti udeleženi v izobraževanju in vzgoji otrok;
- Sodelovanje med starši, učitelji in administracijo pripelje do boljših odločitev in manj konfliktov;
- Straši lahko nastopajo tudi kot zagovorniki šole;

- Staršev ne zavezuje politika šole, zato lahko prinesejo nove uvide in ideje ter lažje ocenjujejo uspešnost kakor kolegi med seboj;
- Sodelovanje starši in šole izboljšuje uči uspeh, stališča učencev do šole in njihove aspiracije.

Starše smo vključevali v vsako podrobnost samega Projekta. Želeli smo, da so tako kot otroci, vključeni v celoten proces. Za uspešen zaključek in dosego vseh ciljev, je pomembno in potrebno tudi pri starših začeti razbijati stereotipe in predsodke, itd., saj lahko le tako dosežemo optimalno najboljši učinek.

2.3.5 Krepitev moči oziroma aktiviranje obstoječih potencialov

Dragoš (2005: 17) opredeljuje krepitev moči kot pojem, ki se nanaša na razpoložljivost virov (moči) in sprejemanje moči v vpliv (aktualizirana moč). Procesiranje moči torej pomeni »krepitev moči« uporabnikov socialnega dela na enega ali več naslednjih načinov.

Barns, M. in Bowl, R. (2001: 15) navajata, da je ključna naloga koncepta krepitev moči »premik v naravi razmerja med tistimi, ki usluge ponujajo in tistimi, ki jo prejemajo«. Poglavitna zamisel koncepta je zagotoviti osebam v deprivilegiranem položaju moč, glas in izbiro, kar smo omogočili vsem otrokom, ki aktivno sodelujejo v projektu. Otroci imajo priložnost izraziti svoje želje in potrebe, namesto, da jim mi vsiljujemo naše.

Krepitev moči lahko aktiviramo na več načinov in sicer z aktiviranjem obstoječih virov, ustvarjanjem in olajšavo dostopnosti do virov, z redistribuiranjem ter kreiranjem novih virov. (Dragoš 2005: 18) Vsi štirje načini se nanašajo na procesiranje moči na različne načine, od nas pa je bilo pomembno katere vire moči bomo lahko vzpodbudili pri otrocih in strokovnih delavkah, da bomo dosegli želeni cilj. Na mikro ravni to pomeni vzpodbujanje in učenje iskanja notranjih virov moči, vključevanje posameznika ter vzpostavljanje socialnih mrež, medtem ko na makro ravni to pomeni iskanje finančnih virov za vzpostavljanje boljših delovnih pogojev, nakup sredstev za lažjo virtualno komunikacijo, ipd.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 PROBLEM

Projekt smo pilotsko izvedli v šolskem letu 2011/2012 med vrtcem JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, enota vrtec in International preschool iz Gothenburga, Švedske. Skozi celotno izvajanje sem aktivno sodelovala tako pri pripravi na projekt, kot tudi med video klici, zato sem bila dobro seznanjena s pomanjkljivostmi in prednostmi projekta.

Kot prvi na svetu smo razvili orodje, ki vzgojno izobraževalnim ustanovam nudi rešitev za odpravo vseh omenjenih problemov in s tem dosegli prioritete smernice EU. V letošnjem letu izvajamo projekt med 15 državami (Slovenija, Švedska, Italija, Slovaška, Norveška, Litva, Hrvaška, Poljska, Romunija, Kanada, Brazilija, Gambija, Avstralija, Irska in Portugalska), le ta je v kratkem času delovanja pokazal dobre rezultate tako pri otrocih, kot tudi pri strokovnih delavcih. Izvajanje Projekta preko spletne aplikacije »My Hello« pa predstavlja enostavno orodje za uporabo v slovenskih in tujih vrtcih.

Obstoječi Projekt ima možnost nadgradnje samih tematik v programu »Pot prstov«, dodatno pa bomo vključili dejavnosti, ki imajo pomembno vlogo pri medkulturnem izobraževanju. Izhajali bomo predvsem iz otrokovih potreb in želja.

Zanima me počutje otrok med izvajanjem posameznega »prsta«, ter kako bi lahko namen oz. cilje še izboljšali in nadgradili. Prav tako pa me zanima tudi ali otroci dosegajo kratkoročne in dolgoročne cilje, ki smo si jih zadali.

Ključna vprašanja so torej:

- Kaj so otroci pridobili tekom izvajanja Projekta?
- Kaj so se naučili oziroma spoznali?
- Kaj in je bilo najbolj všeč in kako so se počutili?

Z ugotovitvami, ki jih bom pridobila na osnovi raziskovanih vprašanj, bom pripomogla k izboljšanju kvalitete Projekta. Tako bo le ta zastavljen bolj kvalitetno, kar bo omogočalo lažje in boljše izvajanje.

4 METODOLOGIJA

4.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava za projekt »Pomahajmo v svet« je kvalitativna ter delno eksplorativna, ker izvajanje projekta do sedaj še ni bilo natančno evalvirano, torej raziskujemo nekaj novega. Način, s katerim sem želela priti do informacij so fokusne skupine z vnaprej pripravljenimi vprašanji odprtega tipa.

Glede na zbiranje podatkov, je to kvalitativna raziskava, saj sem se ukvarjala z besednimi opisi, ki sem jih po vsakem video klicu zapisala. Gradivo je bilo analizirano na beseden način, brez uporabe merskih instrumentov (Mesec 2007:11).

4.2 SPREJEMLJIVKE

Spremenljivke, ki so me zanimale so: *ali so otroci kaj pridobili pri raziskovanju posameznega prsta / teme, kaj jim je ostalo najbolj v spominu in kako so se počutili?*

4.3 MERSKI INSTRUMENTI

Merski instrument, ki sem ga uporabila za metodologija so bile smernice za izvedbo fokusnih skupin. Smernice so bila vprašanja glede na temo »prstov« :

1. To sem Jaz:

- Kakšen sem jaz? Kako vidite sami sebe?
- Kakšni mislite da bodo vaši novi prijatelji?
- Kako jih bomo spoznali?
- Kako ste se počutili med video klicem?
- Ste opazili kakšne podobnosti/razlike med vami in otroki iz Afrike?
- Kaj vam je bilo najbolj všeč?

2. Jaz in moja družina:

- Kaj mislite, da pomeni družina? V kakšni družini vi živite?
- V kakšnih družinah živijo vaši novi prijatelji?

- Kako ste se počutili med video klicem in kaj vam je bilo najbolj všeč?

3. Jaz in moja družina:

- Kaj želite prijateljem pokazati o vašem vrtcu?
- Kaj so vam pokazali vaši prijatelji? Imajo takšen vrtec kot vi? Se igrajo tako kot vi?
- Kako ste se počutili ko ste videli kako se vaš vrtec razlikuje od njihovega in kaj vam je bilo najbolj všeč?

4. Jaz in moje mesto in jaz in moja država:

- Katere značilnosti svojega mesta in države ste spoznali?
- Kaj želite pokazati svojim prijateljem?
- Kaj so vam pokazali prijatelji?
- Kako se vaše mesto/ država razlikujeta od Gambije? Ste opazili kakšne podobnosti?
- Kako ste se počutili? Kaj vam je bilo najbolj všeč?

4.4 POPULACIJA

Raziskavo sem izvajala med otroki oddelka Čira Čara, JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, enote Vrtec, Šolska pot 5, 1433 Radeče, v letu 2013/2014, v obdobju od oktobra 2013 do aprila 2014, v kateri smo izvajali projekt »Pomahajmo v svet«. V oddelku Biba Čara so bili izvedeni štirje »prsti«, ker so zaradi časovne stiske sodelujočega vrtca MO BETA Kindergarten and Nursery, morali združiti zadnje dva »prsta«.

4.5 ZBIRANJE PODATKOV

Podatke za raziskavo sem zbrala z vprašanji, ki so bila izvedena po vsakem opravljenem »prstu« in video klicu. Med video klicem sem bila izredno pozorna na skupino; kako se odziva, kako se povezuje, kakšno stopnjo sodelovanja čuti, kako doživlja, ipd.

Izvedli smo štiri teme, ki so jih vzgojiteljice in otroci odkrivali ter spoznavali vsaj mesec dni. Najbolj zanimivo »odkritje« so otroci podelili s prijatelji preko video konference. Po vsakem končanem »prstu« je bila narejena evalvacija, v kateri je priloženih vsaj pet slik, ki prikazujejo aktivnosti, ki so jih vzgojiteljice izvajale z otroki. Program vsebuje pet tem,

vendar smo zaradi časovne stiske zadnji dve temi združili, kar pa ni povzročalo večjih sprememb pri otrocih in pri analiziranju podatkov.

Evalvacij nisem uporabila za raziskavo, saj me je zanimalo predvsem doživljanje otrok.

Po vsakem video klicu sem imela pripravljena vprašanja za otroke, ki sem jih seveda morala prilagoditi. Otroke sem spraševala na njim zanimiv in razumljiv način, tako sem tudi dobila zelo raznolike odgovore. Le te sem snemala in kasneje zapisala.

OPIS FOKUSNIH SKUPIN

Metoda fokusne skupine je ena izmed kvalitativnih metod za zbiranje, analizo in interpretacijo podatkov (Klemenčič, Hlebec 2007), prav tako pa je tudi ena izmed najbolj razširjenih metod raziskovanja. Čeprav se metoda največkrat uporablja kot pomoč pri oblikovanju anketnih vprašalnikov, jo danes raziskovalci uporabljajo tudi kot metodo pri procesu evalvacije vprašalnikov. Fokusne skupine tako raziskovalcu najprej pomagajo odkriti celotno kompleksnost raziskovanja, potem pa lahko te zaključke uporabljajo pri preoblikovanju anketnih vprašanj (Fowler 2005). Njihova največja prednost je prihranek na času, saj lahko že v krajšem času izvemo mnenja večjega števila ljudi.

Fokusnih skupine sem izvedla po vsakem video klicu, kateri je bil vnaprej določen in pripravljen. Želela sem izvedeti trenutna doživljanja otrok prav tako pa me je zanimalo tudi kaj otroci pridobijo pri spoznavanju posameznega »prsta« ter kako se ob tem počutijo. Izvedla sem jih v JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, enoti vrtec, oddelku Čira Čara. V skupini pa je bilo približno 25 otrok, starih od 4 do 5,5 let. V času izvajanja so bili motivirani in polni pozitivnih vtisov. Vsi otroci v skupini niso želeli odgovarjati, zato v njih nisem silila.

4.6 ANALIZA PODATKOV

Zapisane odgovore, ki sem jih prejela od otrok sem analizirala na takšen način, da sem podčrtala relevantne izjave, jih prepisala v tabelo, označila s številkami in razporedila tako, da je večja preglednost. Vsako enoto sem razporedila v teme, ki sem jih dobila iz besedila, razvrščene izjave pa sem prenesla v razpredelnico in empiričnim opisom pripisala pojme. Uporabila sem tehniko neposrednega poimenovanja.

1. FAZA – UREJANJE GRADIVA

V prilogi 10.1 je priložen zapis fokusnih skupin.

2. FAZA – DOLOČITI ENOTO KODIRANJA

Podčrtala sem relevantne izjave zapisa fokusnih skupin, ki so prišla v poštev za raziskavo. Smiselno sem določila enoto kodiranja, kar pomeni, da so lahko prišli v poštev odstavki, celotni stavki ali besedne zveze, podčrtane dele besedila sem nato (enote kodiranja) prepisala v tabelo ter jih oštevilčila. Sistematično sem si razdelila kodiranje in podčrtovanje besedil, tako da sem v besedilu podčrtala tisto, kar se je navezovalo na kodirno enoto.

3. FAZA – ODPRTO KODIRANJE

Vsako enoto, ki sem jo dobila iz besedila, sem razvrstila v teme ter jih prenesla v razpredelnico in empiričnim opisom pripisala pojme. Pri kodiranju sem uporabila tehniko neposrednega poimenovanja.

4. FAZA – DEFINIRANJE KATEGORIJ

Vsako kategorijo sem definirala tako, da sem izrazila bistvo in podala definicijo, ki je najbolj opisala damo kategorijo.

5 REZULTATI

Mednarodni projekt »Pomahajmo v svet« je zahteval veliko časa in priprav, da smo našli primerne teme, ki so bile otrokom zanimive, privlačne. Morali smo najti dejavnosti, ki so otroke dovolj motivirale in navajale na rahljanje stereotipov in predsodkov v vseh oblikah.

Za pripravo na video klic so se otroci pripravljali kar nekaj časa, sam video klic pa je trajal od 10 do 30 min. Pri izvajanju posameznih »prstov« smo uporabljali različne metode, prav tako pa smo otrokom tudi dopuščali veliko mero ustvarjalnosti in soustvarjanja. V nadaljevanju bom predstavila rezultate, ki kažejo kako so otroci doživljali samo pripravo na določeno temo, video klic ter kaj so spoznali in kako so se počutili pri povezovanju z novimi prijatelji. Vsak »prst« sem posebej analizirala, ker sem želela spoznati tudi to ali otroci dosegajo kratkoročne cilje.

TO SEM JAZ

Rezultati fokusnih skupin so pokazali, da so otroci pri prvi temi dajali velik poudarek na fizični podobi, tako sebe kot njihovih prijateljev iz Afrike, saj je deset otrok le to poudarilo (4b O4 – sveto kožo in pege, 47a O10 – nekateri bolj, nekateri manj temno rjavi), samopodobi ter primerjavi z njihovimi novimi prijatelji (49 O9 – temnejše ustnice in bolj rdeča usta). Otroke je zanimalo ali bodo njihovi prijatelji na drugem koncu sveta resnično takšni, kot pripovedujejo ljudje in ali bodo tako zelo različni. Zdelo se mi je zanimivo, da otroci niso iskali samo razlike med seboj ampak so opazili tudi podobnosti (43 O2 – takšne barve oči kot jaz, 44 O10 – veliki kot mi).

Pri vprašanju kakšni mislijo, da bodo njihovi novi prijatelji, je večina otrok ugibala in sklepala iz pričevanj, ki so značilni za Afriko (19 O12 – imajo hiše in slame in lesa).

Način, kako jih bodo spoznali pa je pri otrocih vzbudilo precej domišljije in (27 O9 – imamo velik avto zato lahko gremo).

Pozitivno vzdušje med video klicem je bilo opaziti pri treh otrocih, saj so izrazili navdušenje (33 O10 – sem dobil take pikice po nogah, tako kot takrat, ko me zebe), dva otroka sta izrazila veselje (62 O21 – vsi skupaj smo se smejali), srečo je pa izrazilo kar pet otrok (37 O14 – tekle solze, ker mi je bilo fajn). Dva otroka sta izrazila tudi zadrego pred nepoznanim (34 O13 – nerodno, ker jih ne poznam).

Razlike med njimi, sta izrazila dva otroka (50 O3 – hecni, ker smo beli, 56 O13 – smešna in zanimiva imena).

Otrokom je bilo všeč, ko so jim zaplesali in zapeli pesmi, ki so bila za njih drugačna (54a O12 – zapeli v angleščini), prav tako pa je bil en otrok tudi navdušen, da je dobil nove prijatelje (57 O7 – dobili nove prijatelje).

JAZ IN MOJA DRUŽINA

Družina otrokom predstavlja stereotipne predstave, kar je izrazilo kar sedem otrok (1 O5 - mamica in oči, 7 O13 - očetova starša sta tudi moja družina), zato je bilo zelo zanimivo, ko so otroci spoznali razlike med družinami sodelujočih prijateljev (19 O21 – oče ima dve ženi), kar so izrazili tudi z osebnimi občutki (21 O13 – ne bi bila vesela, če bi imela moja starša druge

partnerje, 22 O17 – kako se njihovi otroci počutijo). Ugotovili so, da pomen družine pri nas predstavlja nekaj drugega kot pomen družine otrok iz Afrike.

Kljub opaženim razlikam, pa so otroci opazili tudi enakosti (15 O13– imajo tudi stare starše, 32O18 – niso drugačne družine od naših), zaradi česar so bili presenečeni.

Družina otrokom vzpodbuja pozitivne občutke (8 O4 – družina so vsi, ki jih imam rada).

Pri drugem video klicu sem opazila, da so se otroci že bolj sprostiti (26 O26 – ni mi bilo nerodno), izrazili so pa tudi veselje (23 O1 – srečna ponovnega snidenja) in srečo (31 O1 – zelo srečna, ker so tudi moja babi in mami spoznali nove prijatelje).

JAZ IN MOJ VRTEC

Pri tretjem »prstu«, kjer so otroci že začeli spoznavati okolje v katerem živijo njihovi prijatelji iz Afrike, so izrazili veliko mera sočutja, ker so videli v kakšnem vrtcu se igrajo, učijo, ipd. Kar sedem otrok je izrazilo sočutje in kar trije izmed njih so bili žalostni, ker prijatelji nimajo igrač (3 O3 – žalostni, ker nimajo igrač, 25 O1 – žalosten, ker imajo tako majhen vrtec, 20 O7 – dala svoje igrače), Zaradi tega so jim želeli ponuditi tudi pomoč (29 O11 – pomagamo zgraditi boljši vrtec). Pri tretjem »prstu« se je že pokazalo, da otroci razvijajo empatijo ter da se med njimi tvori vez (31 O20 – našega jim posodimo).

Otroci so opazili tudi razlike med vrtcema, saj le ta ni imel oken, sten, igrač, prav tako pa je bil tudi veliko manjši. Razlike je opazilo šest otrok (4 O11 – oken tudi nimajo, 27 O6 – imajo drugačne igrače). Razlike pa niso opazili samo med izgledom vrtca, opazili so jih tudi med igrami, plesom (socialnimi igrami). Da se bodo tudi njihovi prijatelji lažje igrali, so jih otroci želeli naučiti tudi drugih iger (7 O3 – pokažimo igro brez igrač).

Šest otrok je izrazilo tudi veselje. Nekateri so izrazili veselje nad načinom življenja, ki ga živimo v Sloveniji (28 O12 – vesel, da imamo tako lep vrtec), drugi pa so izrazili veselje, ker so opazili, da so njihovi prijatelji srečni kljub pomanjkljivostim (31 O16 – vesela, ko sem jih slišala kričati od veselja).

JAZ IN MOJE MESTO / JAZ IN MOJA DRŽAVA

Projekt »Pomahajmo v svet« vsebuje pet tem, vendar smo zaradi časovne stiske zadnja dva »prsta« (temi) združili.

Veliko otrok se je tekom projekta veliko naučilo o znamenitostih Slovenije, kar trinajst otrok je poznalo ključne znamenitosti, katere so med video klicem predstavili svojim prijateljem (14 O8 – zastava je bela, modra in rdeča, pa grb ima narisano, 26a O8 – pokazali smo kje so kurenti doma, pa štorke in medved, 11 O21 – na Bledu je otok).

Po končanem video klicu, si je kar pet otrok zapomnilo znamenitosti Gambije. Ugotovili so, da se Gambija zelo razlikuje od Slovenije, kar je izrazilo štirinajst otrok (43a O7 – imamo tudi živali in rastline, ampak drugačne, 26 O2 – imamo veliko hribov, oni jih sploh nimajo, 36 O19 – nimajo zime). Glede na to, da se Gambija tako razlikuje od Slovenije, so izrazili tudi zanimanje v to, če jim bo Slovenija sploh všeč (56 O21 – misliš, da jim je Slovenija všeč). Kljub vidnim razlikam, pa so tudi štirje otroci opazili podobnosti med državama, kar me je pozitivno presenetilo (39 O17 – vsi imamo morje).

Ob zaključku projekta sem opazila, da so otroci projekt dobro sprejeli in do svojih prijateljev čutili iskreno naklonjenost (55 O6 – komaj čakam, da se jih dotaknem in poljubim, 50b O7 – kot da bi bili čisto pravi prijatelji), poleg tega pa so občutili tudi sočutje (44 O4 – sem pripeljala, ker so v Afriki tako revni).

6 RAZPRAVA

Mednarodni projekt »Pomahajmo v svet« / »Say Hello to the World« smo zastavili tako, da je celotna skupina skupaj raziskovala, odkrivala, se igrala, soustvarjala, ipd., saj menim, da je najboljša metoda izvajanja skupinsko delo. Kot pravita Milošević Arnold in Poštrak (2003) je cilj skupinskega dela ustvarjanje kvalitetnega skupinskega življenja in je odvisen od potreb konkretne skupine, zato je bilo ključno, da smo v proces ustvarjanja vključili tudi skupino (otroke) in skupaj z njimi sooblikovali dejavnosti, ki so bile potrebne.

Projekt izvajamo že četrto šolsko leto, v začetku smo si vzeli leto dni časa, da smo le tega s strokovnimi delavci dodobra zasnovali in oblikovali teme (prste) tako, da so zanimivi in atraktivni za otroke. Kljub temu, da smo dejavnosti v posamezni temi predvideli vnaprej, smo kljub temu pustili dovolj prostora, da jih lahko prilagajamo vsaki skupini otrok posebej.

Med samim izvajanjem projekta sem bila vseskozi prisotna in tesno sodelovala s strokovnimi delavkami. Vseskozi smo se trudile, da bi z dejavnostmi otroke dovolj motivirale v projekt ter aktivno sodelovanje. Kako motivirati otroka in ga pripraviti na sodelovanje je zapisala tudi Čačinovič Vogrinčič (2008b) po Saleebey, D. (1997): »Formula je preprosta, mobiliziraj moč učenca«, torej poišči njegove talente, sposobnosti in znanja, da podpreš njegovo prizadevanje k sodelovanju. Vsak »prst« je temeljil na temu, da smo izhajali iz otroka in njegovih potreb. Pred vsakim spoznavanjem teme smo se prilagodili skupini in zato še nismo želeli imeti vnaprej natančno načrtane aktivnosti. Menim, da je že sam projekt zastavljen tako, da je otrokom zanimiv in privlačen, saj kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2008b) smo z drugačnim načinom dela otrokom omogočili dovolj dobrih izkušenj, da je iz nje odšel ustvarjalen, samozavesten in zadovoljen, ker je delal tudi na svojih dobrih lastnostih.

Škerjanc (2006) meni, da z individualnim načrtovanjem oblikujemo socialno varstveno storitev po meri uporabnika (v našem primeru skupine otrok), da se poglobimo v njegove želje, potrebe, pričakovanja in mu zagotovimo ohranitev vpliva ob prehodih.

Menim, da je projekt dobro in kvalitetno zastavljen, kar sklepam iz otrokovih doživetij in občutkov, ki so zelo pozitivna. Večina jih je z zanimanjem sodelovala, prav tako pa so bili tudi polni pričakovanj, ko so spoznavali sebe in njihove nove prijatelje. Ob prvem klicu je

bilo zanimivo, da so otroci bolj kot komunicirali s prijatelji, gledali svojo podobo na računalniku, zato smo se odločili, da bomo pred vsakim video klicem otrokom najprej dopustili dovolj časa, da se ogledajo in raziščejo svoj odsev. Prav tako pa smo opazili tudi, da je nekaterim otrokom neprijetno in nerodno, ker niso bili dovolj dobro seznanjeni z uporabo tehnologije in IKT-ja. Pred vsakim video klicem je potrebno nameniti tudi čas na spoznavanje IKT-ja.

Zanimivo mi je bilo, kako hitro so otroci spoznavali domači kraj/državo in tujega, ter kako hitro so ju primerjali med seboj, kar je potrdilo kar 13 otrok izmed vseh anketiranih. Zavedam se, da je Afrika zelo tipična država za iskanje razlik med seboj, vendar me je navdušilo, da so otroci opazili tudi podobnosti.

Največji izziv projekta je komunikacija. Vzgojitelji se med seboj sporazumevajo v angleškem jeziku, otroci pa bolj kot ne neverbalno – z gibi, mimiko, plesom, slikami, ipd. Dolinšek Bubnič, M. (2015) je zapisala, da v komunikaciji upoštevamo oba njena pomembna vidika, besedni in nebesedni. Besedna, verbalna komunikacija predstavlja sporazumevanje z jezikom in je značilna za ljudi. Neverbalne oblike pa zaobjemajo tiste oblike sporazumevanja, ki se dogajajo brez besed ter z drugimi znaki in simboli prenašajo sogovorniku različne pomene. Po svoji naravi so pomožno sredstvo besedne komunikacije oz. jezika in njegov del ter s svojo izraznostjo pripomorejo k boljšemu sporazumevanju. Vsi elementi komunikacije se medsebojno prepletajo, dopolnjujejo in gradijo celovito komunikacijo. Menim, da lahko otroci tudi z neverbalno komunikacijo tvorijo uglašenost, ki prinaša občutek zaupanja, skladnosti in pripadnosti ter opaženosti.

FOKUSNE SKUPINE:

Za metodologijo sem se odločila izvesti fokusne skupine, da so otroci lažje odgovarjali na vprašanja. Vedela sem, da bom od otrok prejela mešane odgovore in nekatere tudi nepovezane z vprašanji, vendar je tudi to čar dela z otroki – odkrivati smisel v včasih nam nesmiselnih povedi. Za morebitne bolj poglobljene in premišljene odgovore bi bilo morda bolje, da bi za vsak posamezne »prst« prišla večkrat na srečanje v obliki fokusnih skupin. Morda bi dobila tudi več in bolj smiselnih izjav. Zavedati se moramo, da je raziskovalno delo s tako majhnimi otroki precej drugačno, kot s starejšimi. Že samo vodenje pogovora prinaša dodaten izziv.

7 SKLEPI

- ❖ Dobra in učinkovita priprava posameznega »prsta« oziroma temo je nujna za kvalitetno izvajanje dejavnosti, prav tako pa je potrebno tudi pedagoško znanje, dobro sodelovanje s strokovnimi delavkami in starši.
- ❖ Metoda skupinskega dela je zagotovo najbolj učinkovita pri delu z otroki.
- ❖ Pomembno je, da smo pri video klicih bili v skupini pripravljeni vsi, tako otroci, kot strokovne delavke. Prav tako pa je pomembno, da so z vsebino predstavitve seznanjeni tudi strokovni delavci v sodelujočem vrtcu, saj le tako lahko interakcija med otroki poteka bolje.
- ❖ Zelo pomembno je, da smo po vsakem končanem »prstu« in video klicu naredili fokusno skupino, saj smo na takšen način najlažje prišli do podatkov, s katerimi smo lahko izboljšali naslednji video klic, ipd.
- ❖ Izmenjevanje informacij po končanem »prstu« je zelo pomembno in potrebno, saj je potrebno izmenjati mnenja, izkušnje, ideje, predloge in kritike.
- ❖ Otroci so z navdušenjem in zanimanjem izvajali dejavnosti posameznega »prsta«. V skupini sta prevladovala pozitivno vzdušje in navdušenje ob spoznavanju novih prijateljev. Otroci so izrazili tudi veliko mero ustvarjalnosti.
- ❖ Strokovne delavke so zelo dobro vzpostavile stik med seboj ter si izmenjevale primere dobrih praks.
- ❖ Ob vsakem video klicu je priporočljivo, da otroke pustimo, da nekaj časa sami komunicirajo s prijatelji, tako kot le – to znajo. Način sporazumevanja preko kretenj in druge neverbalne komunikacije nas je zelo presenetil, saj so se otroci razumeli veliko bolje, kot smo sprva predvidevali.
- ❖ Strokovne delavke in otroci želijo nadaljevati s projektom ter se preizkušati v vedno novih izzivih. Strokovne delavke si želijo vedno več izmenjevanja primerov dobrih praks.
- ❖ Otroci so spoznali zelo veliko znamenitosti in značilnosti Slovenije, ter si jih tudi zapomnili. Zelo navdihujoče je, ker so si zapomnili tudi znamenitosti svojih prijateljev, ter med seboj iskali in našli podobnosti.

8 PREDLOGI

- ❖ Socialna delavka je nujno potrebna v predšolski vzgoji.
 - ❖ Strokovnjaki socialnega dela morajo vztrajati pri skupinskem socialnem delu ter v načrtovanje aktivnosti vključiti otroke.
 - ❖ Pri oblikovanju dejavnosti in aktivnosti je potrebno izhajati iz otrokovih najmočnejših točk.
 - ❖ Starše je potrebno še bolj vključiti v proces vzgoje in izobraževanja v vrtcih, saj le tako lažje uravnavamo odnose ključnih oseb v otrokovem življenju.
 - ❖ Socialne delavke v šolskih svetovalnih službah je potrebno podpreti v svojem delu, saj le tako lahko delujejo najboljše v primarnem okolju vzgoje in izobraževanja.
-
- ❖ Za uspešno izpeljavo projekta »Pomahajmo v svet« je potrebno dobro sodelovanje otrokovega ožjega in širšega kroga.
 - ❖ Učenje uporabe tehnologije mora biti v predšolski vzgoji bolj prisotno.
 - ❖ Dodatno izobraževanje strokovnih delavk na področju rabe sodobne tehnologije.
 - ❖ Otroke je potrebno pred video klicem pustiti raziskovati video povezavo.
 - ❖ »My Hello« aplikacija vsebuje integrirano Skype video konferenco. Menim, da bi bilo za lažjo uporabo video klicev potrebno v aplikacijo programirati drugačno video konferenco.
 - ❖ Za še bolj kvalitetno izvajanje Projekta bi bila potrebna izobraževanja oz. delavnice za strokovne delavce.
 - ❖ Po vsakem opravljenem video klicu je nujno potrebno narediti evalvacijo in fokusno skupino z otroki.
 - ❖ Izvajanje projekta v čim več vrtcih in šolah tako po Sloveniji kot tujini.
 - ❖ Sprejemanje naj postane vrlina vseh in mentorji naj bodo tisti, ki bodo to znali prenesti na otroke.

9 LITERATURA

- Baćović Dolinšek, O. (2007), *9 korakov učinkovitega komuniciranja – pot prosvetljenja*. Ljubljana: Slovensko društvo za odnose z javnostmi.
- Barnes, M., Bowl, R. (2001), *Taking over the Asylum: Empowerment and Mental Health*. New York: Palgrave.
- Boškić, R. (2005), *Življenjski stil otrok in mladine*, V: Črnak – Meglič, A. (ur.): *Otroci in mladina v prehodni družbi – analiza položaja v Sloveniji*. Ljubljana: MŠZŠ. Urad RS za mladino. Maribor: Založba Aristej, 299-316.
- Brander, P., Cardenas, J. V. A., Gomes, R., Taylor, M. (2006), *Izobraževalni priročnik – ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih*. Strasbourg: Svet Evrope.
- Croft, T., Crolla, V., Mida Briot, B. (2005), *T-KIT o socialnem vključevanju*. Ljubljana : Urad RS za mladino : Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (1995), *Družine: različne – enakopravne*. T. Renner, V. Potočnik, V. Koznik (ur.) Družine. Ljubljana: Vitrum:
 - (1998), *Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče .
 - (2001), *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
 - (2006), *Socialno delo z družinami: Razvoj doktrine*. Socialno delo, 45, 3-5: 11-118.
 - (2008a), *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
 - (2008b), *Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
 - (2008c), *Programske smernice. Svetovalna služba v osnovni šoli*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2008), *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stik*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (Zbirka Katalog socialnega dela).
- Dekleva, B. (1998), *Oblike preventivnega dela*. Ljubljana. Društvo psihologov Slovenije.
- Dolinšek Bubnič, M. (2015), *1. Mednarodni zbornik primerov dobrih praks mentorjev projekta »Pomahajmo v svet«*. Radeče: FINI zavod Radeče.
- Dragoš, S. (2007), *Skupnostno socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Dragoš, S., Žnidarec, Demšar, S. (2005), *Akcijski projekt v skupnosti-priročnik za izvedbo in izdelavo projektne naloge*. Ljubljana: FSD.
- Dragoš, S., Leskošek, V., Petrovič Erlih, P., Škerjanec, J., Urh, Š., Žnidarec Demšar, S. (2008), *Krepitev moči*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- *Encyclopedia of social work. 19th edition* (1995), Washington D.C.: NASW Press.
- Flaker, V. (2003), *Oris metod socialnega dela : uvod v katalog nalog centrov za socialno delo*. V Ljubljani : Fakulteta za socialno delo : Skupnost centrov za socialno delo Slovenije.
- Fowler, Floyd, J. (2005), *Improving survey questions : design and evaluation*. Thousand Oaks; London; New Delhi: Sage.
- Haralambos, M., Holborn, M. (1999), *Sociologija : teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.
- Jelenc, Z. (1994), *Stanje in razvoj raziskovanja izobraževanja odraslih v Sloveniji*. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije
- Juul, J. (2008), *Kompetentni otrok – družina na poti k novim temeljnim vrednotam*. Radovljica: Didakta.
- Južnič, S. (1993), *Identiteta*. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede.
- Klemenčič, E., Štremfel, U. (2011), *Nacionalna in mednarodna perspektiva izobraževanja za državljanstvo v multikulturni družbi*. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Klemenčič, S., Hlebec, V. (2007), *Fokusne skupine kot metoda presojanja in razvijanja kakovosti izobraževanja*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Krek, Janez [ur.] (1995), *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, Ministrstvo za šolstvo in šport*: Ljubljana.
- Kristančič A., Ostrman A. (1999), *Individualna in skupinska komunikacija*. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije; AA Inserco.
- *Kurikulum za vrtce*. (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- Leskošek, V. (2005), *Mi in oni: nestrpnost na Slovenskem*. Mirovni inštitut.
- Lüssi, P. (1990), *Teoretični koncepti socialnega dela*. Socialno delo, 3 – 1996, 1 – 94. Ljubljana.
- Loomba, A. (2009), *Kolonializem in nekolonializem*. Ljubljana: Orbis.
- Maksimović, Z. (1991), *Mladinska delavnica: psihološki primarno preventivni program, namenjen mladostnikom zgodnjega obdobja*. Ljubljana: Sekcija za preventivno delo pri društvu psihologov Slovenije.
- Mandić, T. (1998), *Komunikologija: psihologija komunikacije*. Ljubljana: Glotta Nova.
- Marentič-Požarnik, B. (1996), *Raznosterost sposobnosti - izziv za izobraževanje* : (Razsežnosti uma Howarda Gardnerja, Tangram, Ljubljana 1995), *Vzgoja in izobraževanje*: revija za teoretična in praktična vprašanja vzgojno izobraževalnega dela ISSN: 0350-5065.- 27, št. 2 (1996), str. 56-57.
- Marentič-Požarnik, B. (2008), *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
- Mesec, B. (1997), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1*. Ljubljana: VŠSD, (študijsko gradivo).

- McAllister, I. (1991), *Social Distance among Australian Ethnic Groups*. Sociology and Social Research.
- Milošević Arnold, V., Poštrak, K. (2003), *Uvod v socialno delo*. Ljubljana: študentska založba.
- Mrgole, A. (2003), *Kam z mularijo? : načela kakovosti neformalnega dela z mladimi*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, Založba Aristej.
- Nastran.Ule, M., Geržina, S. (1996), *Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno publicistično središče.
- Nastran.Ule, M. (1997), *Odnosni in vsebinski vidik komunikacije*. Zdrav dih za navdih : glasilo Društva pljučnih in alergijskih bolnikov Slovenije ISSN: 1318-0215.- Leto 7[!] (dec. 1997), str. 21-22.
- Nastran.Ule, M. (1999), *Predsodki in diskriminacije : izbrane socialno-psihološke študije / ur.* Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče.
- Pan, M. (2007), *Love is love – A guide to understanding and learning about human rights through the discussion of sexual identity and sexual orientation*. Ljubljana: Amnesty International Ljubljana.
- Poštrak, M. (1994), *V znamenju trojstev*. Socialno delo 33,4: 325 - 342
- Poštrak, M. (2003), *Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi?* Revija za svetovalne delavce v vrtcih, šolah, domovih. 3-4, 26-33.
- Poštrak, M. (2007), *Uporaba ustvarjalnih pristopov pri delu z otroki in mladostniki* . Šolsko svetovalno delo : revija za svetovalne delavce v vrtcih, šolah in domovih ISSN: 1318-8267.- Letn. 12, št. 1/2 (2007), str. 11-17.
- Poštrak, M. (2007), *Uporaba ustvarjalnih pristopov pri delu z otroki in mladostniki*. Šolsko svetovalno delo : revija za svetovalne delavce v vrtcih, šolah in domovih ISSN: 1318-8267.- Letn. 12, št. 1/2 (2007), str. 11-17.
- Rearon, Betty A. (1997), *Tolerance - the threshold of peace*. Paris: Unesco.
- Resman, M., Bečaj, J., Bezić, T., Čačinovič Vogrinčič G., Musek, J. (1999), *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah*. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Saleebey, D. (1997), *The strenght Perspective in Social Work Practice*. New York: Longman.
- Strom-Gottfried, K. (1999), *Social work practice : cases, activities and exercises*. New York ; London ; New Delhi : Pine Forge Press, cop.
- Škerjanc, J. (2006), *Individualno načrtovanje z udejanjanjem ciljev: pomen uporabniškega vpliva pri zagotavljanju socialnovarstvene storitve*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

- Tomori, M. (1998), *Kriza otroka ali koga drugega? Nujna stanja v otroški psihiatriji*. Gastroezofagealni refluks v otroškem obdobju.- Str. 9-14.
- Tomori, M. (1998), *Priročnik o splošnih temah, ki so zelo osebne : dva nova prevoda knjig o družinskih odnosih*. Delo ISSN: 0350-7521.- 40, št. 139 (18.VI.1998), str. 54.
- Ule, M. Mihelj, V. (1995), *Prihodnost mladine*. Ljubljana: DZS, Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Ule, M., Renar, T. Mencin-Čeplak, M., Tivadar, M., (2000), *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, UR Slovenije za mladino.
- Ule, M. (2002), *Fenomen dvajsetega stoletja*. V : Mihelj, Vlado (ur.): Mladina 2000. Slovenska mladina v prehodu v tretje tisočletje. Ljubljana: MŠZŠ, Urad RS za mladino, Založba Aristej.
- Ule, M., Kuhar, M., (2002), *Sodobna mladina: Izziv sprememb*. V: Mihelj Vlado (ur.): Mladina 2000. Slovenska mladina v prehodu v tretje tisočletje. Ljubljana, Založba Aristej.
- Ule M., Kuhar M. (2003), *Mladi, družina, starševstvo – spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana, Fakulteta za Družbene vede, Center za socialno psihologijo.
- UNESCO. *National Commissions* (Europe Region). Director-General's Consultation (2000), [S. l. : s. n., 2000] ([Ljubljana] : Collegium graphicum).
- Virk – Rode, J., Belak – Ožbolt, J. (1990), *Razred kot socialna skupina in socialne igre*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Watzlawick, P., Beavin, J., Jackson, D.D. (1967), *Pragmatics of Human Communication*. Norton, New York.
- Zaviršek, D., Leskošek, V. (2006), *Zgodovina socialnega dela v Sloveniji. Med družbenimi gibanji in političnimi sistemi*. Ljubljana: Založba FSD.

Internetni viri:

- Educa, www.educa.net (2. 3. 2014)
- FINI zavod Radeče: <http://www.sayhelltotheworld.eu/si> (6. 11. 2013)
- Formalno izobraževanje: <http://vpnz.acs.si/portal/taxonomy/term/5> (6.8.2014)
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, <http://www.mizs.gov.si/> (3. 8. 2014)
- Strpnost, <http://sl.wikipedia.org/wiki/Strpnost> (27. 3. 2014)
- Zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=1991-01-0471> (15.5. 2014)
- Zakon vrtcih, <https://www.uradni-list.si/1/content?id=9306> (11. 5. 2014)

10 PRILOGE

10.1 FOKUSNA SKUPINA – VPRAŠANJA IN ODGOVORI

10.1.1 TO SEM JAZ

10.1.1.1 *Kakšen sem jaz? Kako vidite sami sebe?*

Otrok 1: »Jaz imam velike modre oči, kožnato barvo, to je taka svetla.«

Otrok 2: »Jaz imam očala, ker ne vidim dobro, pa rdeče ustnice imam pa sem lep in včasih malo utrujen.«

Otrok 3: »Jaz imam rjave oči ampak so podobne modrim.«

Otrok 4: »Imam lepe lase, malo kodraste in dolge. Moja koža je svetla in pikice ima na nosu.«

Otrok 5: »Jaz sem tako velika kot Maja.«

Otrok 6: »Tudi jaz sem tako velika kot Maja in Jaka. Mislim da smo vsi enako veliki.«

Otrok 5: »Jaz sem lušna pa veliko se smejem.«

Otrok 7: »Jaz imam modre oči in očala da bolje vidim, rada se igram z Izo. Ona je tudi takšna kot sem jaz.«

Otrok 8: »Jaz se tudi rad igram z Markotom, najraje z avti.«

Otrok 9: »Jaz imam pa ravne lase ampak barve imam pa enako kot Ema.«

10.1.1.2 *Kakšni mislite da bodo vaši novi prijatelji?*

Otrok 9: »Mislim, da bodo tako veliki kot mi.«

Otrok 1: »Tam so tudi v vrtcu.«

Otrok 6: »Mami mi je povezala, da v Afriki nimajo veliko vode.«

Otrok 3: »Ja, pa tam nimajo veliko za jest.«

Otrok 6: »Pa vem, da je tam zelo vroče.«

Otrok 10: »Naši prijatelji so sigurno prijazni in veseli.«

Otrok 11: »V Afriki so sigurno črni.«

Otrok 10: »Ne pa ne, rjavi so.«

Otrok 6: »Sigurno so veseli, ko pada dež.«

Otrok 12: »Tam imajo iz slame in iz lesa hiše, ker v puščavi imajo take hiše.«

Otrok 1: »Sigurno imajo radi živali, veš tam so zajci pa levi, pa sloni in ptički.«

10.1.1.3 *Kako jih bomo spoznali?*

Otrok 12: »Peljali se bomo z avtom, da vidim najprej sploh kje so doma.«

Otrok 6: »Ne pa ne, iz računalnika bojo prišli ven.«

Otrok 10: »Lahko bi jih našli s policisti in kužki.«

Otrok 13: »Metka (vzgojiteljica) ali gremo res k njim? A ni to predaletč?«

Otrok 7: »Želim si, da bi naši novi prijatelji prišli k nam v vrtec.«

Otrok 9: »Lahko gremo pa mi k njim.«

Otrok 7: »Ja, kako bomo pa šli?«

Otrok 9: »Mi imamo velik avto, pa damo sedeže ven pa lahko gremo.«

Otrok 12: »Ne, saj gremo lahko z vlakom ali pa avionom.«

Otrok 14: »Jaz bi jih rada videla čisto od blizu.«

Otrok 10: »Jaz bi jih rad pobožal in jim dal lubčka.«

Otrok 20: »Ne vemo, če so naši prijatelji srečni.«

Otrok 16: »Če hočeš prijatelja iz druge države se moraš naučiti njihov jezik.«

10.1.1.4 Kako ste se počutili med video klicem?

Otrok 20: »Ko smo jim zapeli pesmico so nam 'fejst' ploskali.«

Otrok 10: »Ko so nam zapeli pesmico Enkrat je bil en majhen škrat, sem dobil take pikice po nogah, tako kot takrat, ko me zebe.«

Otrok 13: »Meni je bilo zelo nerodno, ker jih ne poznam.«

Otrok 5: »Jaz sem se pa veliko smejala, ker so se oni tudi.«

Otrok 1: »Bil sem srečen.«

Otrok 14: »Men so pa kar solze tekle, tako mi je bilo 'fajn'.«

Otrok 9: »Komaj smo čakali, da jih vidimo. Vsak dan smo se pogovarjali, sedaj smo jih pa res videli.«

Otrok 6: »Jo, kako sem vesela.«

Otrok 9: »Vesela sem bila, ko so nam zapeli tisto pesem v Slovenščini - Enkrat je bil en majhen škrat.«

Otrok 16: »Pa tako so migali, da sem želela z njimi migati.«

Otrok 4: »Meni je bilo tudi nerodno, ker so me lahko res videli.«

10.1.1.5 Ste opazili kakšne podobnosti/razlike med vami in otroki iz Afrike?

Otrok 19: »Ja, rjavi so.«

Otrok 2: »En fant je imel takšne barve oči kot jaz.«

Otrok 10: »Men se zdi, da so tako veliki kot mi.«

Otrok 1: »Men so bile pa vseč njihove frizure.«

Otrok 4: »Ja, punce majo takšne lepe kodre.«

Otrok 5: »A misliš, da jim jih mamice delajo?«

Otrok 10: »Videl sem, da imajo nekateri bolj temno rjavo barvo, nekateri pa manj. To je tako kot pri Alminu, ker ima tudi malo bolj temno barvo kot jaz.«

Otrok 14: »Meni so bili pa takooooo lepi.«

Otrok 9: »Men se zdi pa da imajo temnejše ustnice kot mi, pa usta bolj rdeča.«

Otrok 3: »Misliš, da smo jim bili kar hecni, ker smo tako beli?«

Otrok 8: »Mogoče smo jim pa tako vseč, kot oni nam.«

Otrok 14: »Pa uniforme imajo oblečene.«

10.1.1.6 Kaj vam je bilo najbolj všeč?

Otrok 4: »Fajn so plesal, tako hitro migali z rokami in nogami.«

Otrok 8: »Nam so pa zapeli en tak ples, tako da so roke prekrižali, pa z nogami skakali.«

Otrok 12: »Mi smo pa njim zapeli v angleščini, pa igral smo pa ploskal.«

Otrok 14: »Ko smo se videli, sem videla, da v igralnici nimajo oken pa igrač, ker tam nimajo denarja pa občin tudi ne.«

Otrok 13: »Njihova imena so tako smešna pa zanimiva.«

Otrok 7: »Meni je bilo lepo, da smo dobili nove prijatelje.«

Otrok 13: »Lepo mi je bilo, ko so peli.«

Otrok 16: »Najbolj mi je bilo všeč, ko so plesali.«

Otrok 13: »Meni je bilo pa všeč, ko smo mi njim plesali in so nam potem ploskali.«

Otrok 20: »Tudi mi smo jim ploskali.«

Otrok 21: »Pa vsi skupaj smo se smejali.«

10.1.2 JAZ IN MOJA DRUŽINA

10.1.2.1 Kaj mislite, da pomeni družina? V kakšni družini vi živite?

Otrok 5: »Družina je moja mamica in oči.«

Otrok 6: »Ja, pa moja babica in dedek tudi živita v naši hiši.«

Otrok 9: »Kaj pa sestra je moja moja družina?«

Otrok 14: »Ja, družina so vsi, s katerimi živiš.«

Otrok 19: »Pol je moja babi tudi moja družina?«

Otrok 5: »Družina je moja mamica pa oči pa bratec tud, ker jih imam rada.«

Otrok 13: »Pa ko gremo k moji drugi babici in dedku pravi oči, da je to njegova družina. Potem je tudi moja?«

Otrok 4: »Moja mami je rekla, da so družina vsi tisti, ki jih imam rada. Jaz imam rada tudi Emo.«

Otrok 18: »Jaz živim pa samo z mamico pa z očijem včasih. Moja oči pa mami sta tud moja družina, pa tudi če ne živimo skupaj.«

Otrok 1: »Jaz imam vse rad.«

10.1.2.2 V kakšnih družinah živijo vaši novi prijatelji?

Otrok 13: »Jaz sem videl da v takšnih kot mi.«

Otrok 7: »Ena punčka ima tudi bratca, tako kot jaz.«

Otrok 10: »Mogoče bi pa lahko šla naša družina k njihovi na obisk?«

Otrok 12: »Misliš, da živijo v tako velikih hišah kot mi?«

Otrok 13: »Pa babice pa dedke majo tud.«

Otrok 8: »Men je bilo pa všeč, ker so narisali družinsko drevo, da smo videli še od babice mamico.«

Otrok 13: »Men se zdi, da imajo večje družine kot mi.«

Otrok 11: »Ja, veliko bratcev pa sestic imajo.«

Otrok 21: »Men se zdi, da je imel en oči dve žene.«

Otrok 13: »Ja, moja mamica že ne bi pustila tega.«

Otrok 7: »Pa imeli so velikooo otrok.«

Otrok 13: »Jaz pa ne bi bila vesela, če bi imel moj oči še eno ženo. Pa tud mamica ne sme imeti še enega moža.«

Otrok 17: »Kako se pa njihovi otroci počutijo?Naslednjič jih bom sigurno vprašal.«

10.1.2.3 Kako ste se počutili med video klicem in kaj vam je bilo najbolj všeč?

Otrok 1: »Jaz sem bil tako srečna, da sem jih spet videla.«

Otrok 6: »Jaz tudi, sem jih kar lubčke pošiljala.«

Otrok 9: »Oni so bili tudi srečni, ker so se smejali.«

Otrok 4: »Meni ni bilo več nerodno, mislim, da smo že pravi prijatelji.«

Otrok 18: »Fajn je bilo ko so nam kazali slikce mamic in očijev.«

Otrok 14: »Fajn se bilo, ker rišejo tako kot mi. Si videla kako velike glave tudi narišejo?«

Otrok 16: »Všeč mi je bilo, ko so skupaj z mamicam in očijem peli. Sem hotela kar zraven it.«

Otrok 7: »Ja, pa mahali so nam vsi skupaj.«

Otrok 1:»Jaz sem bila zelo srečna, ker je bila tudi moja babica zraven in spoznala naše nove prijatelje.«

Otrok 18: »Meni se pa zdi, da niso njihove družini nič drugačne od naših, vsi imajo očije in mamice, tako kot mi«

10.1.3 JAZ IN MOJ VRTEC

10.1.3.1 Kaj želite prijateljem pokazati o vašem vrtcu?

Otrok 10: »Jaz bi jim rad pokazal kako velik je naš vrtec.«

Otrok 17:»Ja, pa kako velika okna ima.«

Otrok 3: »Rada bi jim pokazala naše igrače. Ampak a misliš, da bojo žalosti, ker jih oni nimajo«?

Otrok 11: »Pa oken tudi nimajo.«

Otrok 10: »A se bomo potem lahko igrali skupaj?«

Otrok 9: »Jaz sem pa žalostna, ker nimamo igrač.«

Otrok 3: »Mogoče jim pa lahko pokažemo igro brez igrač.«

Otrok 10: »Ja, lahko jim pokažemo slepe miši, pa okamenele.«

Otrok 3: »Tega se bojo pa sigurno razveselili.«

Otrok 10: »Mogoče se bomo pa kdaj srečali in jim bomo lahko dali igrače.«

Otrok 9: »Kaj pa če jim mi po pošti pošljemo igrače, ker jih imamo tako veliko.«

Otrok 3: »Potem bi se pa lahko skupaj igrali.«

Otrok 13: »Jaz jim pa ne bi pokazala vrtca, raje bi jih pripeljala sem.«

10.1.3.2 Kaj so vam pokazali vaši prijatelji? Imajo takšen vrtec kot vi? Se igrajo tako kot vi?

Otrok 14: »Naši prijatelji imajo samo eno žogo.«

Otrok 17: »Mislim, da sploh nimajo avtov.«

Otrok 8: »Kako se pa lahko potem vsi igrajo?«

Otrok 17: »Jaz sem bila pa žalostna, ker nimajo nobenih oken.«
 Otrok 18: »Čisto drugačen vrtec imajo, tako majhen.«
 Otrok 21: »Igrajo se pa podobne igre kot mi, tiste brez igrač.«
 Otrok 16: »Komaj čakam, da pridejo k nam na obisk, da se bomo skupaj igrali.«
 Otrok 7: »Jaz bi jim dala pa svoje igrače.«
 Otrok 17: »Zakaj pa nimajo oken? A streho imajo?«
 Otrok 11: »Men se zdi, da so bili zelo veseli, čeprav imajo samo eno žogo in vrv.«
 Otrok 7: »Mogoče bi jih pa lahko pripeljali v naš vrtec in bi se tukaj igrali.«
 Otrok 1: »Jaz bi jih tako rad pobožal.«

10.1.3.3 Kako ste se počutili ko ste videli kako se vaš vrtec razlikuje od njihovega in kaj vam je bilo najbolj všeč?

Otrok 1: »Jaz sem bil žalosten, ker majo tako majhen vrtec.«
 Otrok 2: »Jaz pa ker nimajo nobenih igrač.«
 Otrok 6: »Pa saj jih imajo, samo drugačne.«
 Otrok 12: »Jaz sem bil pa vesel, da imamo tako lep vrtec.«
 Otrok 11: »Mogoče bi jim pa lahko pomagali zgraditi boljši vrtec.«
 Otrok 12: »Ja, takšnega z okni in streho.«
 Otrok 19: »A misliš, da radi hodijo v takšen vrtec?«
 Otrok 20: »Kaj pa če jim našega kar posodimo?«
 Otrok 11: »Bil sem vesel, ko sem videl, da se igrajo z našim Bibam.«
 Otrok 12: »Tudi meni je bilo lušno, ker imajo sedaj igrače.«
 Otrok 16: »Tako sem vesela, ko sem jih slišala kričati od veselja.«

10.1.4 JAZ IN MOJE MESTO IN JAZ MOJA DRŽAVA

10.1.4.1 Katere značilnosti svojega mesta in države ste spoznali?

Otrok 8: »V Radečah jim želimo pokazati kje je naš vrtec in šola.«
 Otrok 7: »Kje je naša knjižnica in občina.«
 Otrok 2: »Pa kje so naše trgovine in igrala.«
 Otrok 21: »Imamo tudi hribe in gozdove, pa na hribu imamo stari grad.«
 Otrok 20: »Mogoče se na gradu skriva tudi kakšen zaklad.«
 Otrok 9: »Imamo tudi potok in reko.«
 Otrok 21: »Mislim, da imamo vse kar potrebujemo.«
 Otrok 17: »Glavno mesto Slovenije je Ljubljana, ki ima zmaja.«
 Otrok 19: »Ne pa nima zmaja, zmajski most ima.«
 Otrok 9: »Pa imamo tudi čisto malo morja.«
 Otrok 14: »V Ptujju pa kurenti živijo.«
 Otrok 21: »Pa otok imamo na Bledu.«
 Otrok 17: »Naša Slovenija je podobna kuri.«
 Otrok 18: »Naučili smo se tudi našo himno in narisali zastavo.«

Otrok 8: »Ja, bela, modra in rdeča je, pa grb ima narisano.«

Otrok 20: »Pa še triglav je naš najvišja gora.«

10.1.4.2 Kaj želite pokazati svojim prijateljem?

Otrok 16: »Naredili smo jim zemljevid, kjer jim želimo pokazati naše Radeče.«

Otrok 18: »Radi bi jim pokazali kam hodimo v vrtec, kje smo doma, kje je naša knjižnica in občina.«

Otrok 21: »Radi bi jim tudi pokazali kam hodimo v trgovino in na kakšnih igralih se igramo.«

Otrok 9: »Tudi naša županja jih je pozdravila.«

Otrok 6: »Ja, pa narisali smo tudi veliko Slovenijo in kaj vse imamo v njej.«

Otrok 5: »Ja, zapeli jim bomo himno, pa z nami jo bojo zapeli.«

Otrok 3: »Pa na potovanje po Sloveniji jih bomo peljali, ko bodo prišli na obisk.«

Otrok 14: »V čisto drugačnih oblačilih bomo, v naši narodni noši, da bodo videli kako smo lepi v Sloveniji.«

Otrok 21: »Vsi jim bomo mahali z zastavicam, ki smo jih naredili.«

Otrok 9: »Misliš, da jim bo naša Slovenija všeč?«

Otrok 8: »Na zemljevidu jim bomo pokazali kje so kurenti doma, pa štorke, kje imamo medvede. Misliš, da imajo tudi v Afriki medvede?«

Otrok 15: »Pa pokazali jim bomo tudi kje je Bled in otok.«

Otrok 1: »Mogoče jim bo pa tako všeč, da bojo prišli kar sem živeti.«

10.1.4.3 Kaj so vam pokazali prijatelji?

Otrok 5: »Pokazali so nam hiše v katerih živijo.«

Otrok 6: »Pokazali so nam ulice na katerih se igrajo.«

Otrok 16: »Pokazali so nam opice.«

Otrok 8: »Pa mislim, da nimajo medvedov.«

Otrok 2: »Pa morje in peščeno plažo.«

Otrok 10: »Drugačne živali in rastline imajo kot pri nas.«

Otrok 19: »Ja, pa vroče jim je. Nimajo zime.«

Otrok 13: »Nikoli nimajo zime.«

Otrok 6: »Njihova država je pa tako velika kot naša.«

Otrok 12: »Men se zdi pa da nimajo občin, pa policajev tudi ne.«

Otrok 9: »Zapeli so nam pesmico pa zaplesali njihov ples. Joj, kako je bilo smešno. Všeč mi je kako so migali.«

10.1.4.4 Kako se vaše mesto/ država razlikujeta od Gambije? Ste opazili kakšne podobnosti?

Otrok 17: »Vsi imamo morje.«

Otrok 11: »Ja pa hiše in vrtec.«

Otrok 12: »Samo njihov vrtec je bolj majhen, pa hiše so iz lesa.«

Otrok 18: »Pa veliko smeti imajo na tleh, mi imamo čiste ulice.«

Otrok 7: »Imamo tudi živali in rastline, ampak drugačne. Misliš, da so jim smešne naše živali.«

Otrok 5: »Jaz bi jih pa kar sem pripeljala, ker so v Afriki tako revni.«

Otrok 12: »Njihova država je na zemljevidu tudi tako majhna kot naša.«

Otrok 2: »Mi imamo veliko hribov, oni jih sploh nimajo.«

Otrok 6: »Meni je pa vseč, ker skoz sije sonce.«

Otrok 18: »Mogoče nam bi ga pa lahko tudi poslali.«

10.1.4.5 Kako ste se počutili? Kaj vam je bilo najbolj všeč?

Otrok 14: »Jaz sem vesela, ker živim v Sloveniji.«

Otrok 3: »Ja, jaz tudi, pa čeprav nimamo tako lepe plaže.«

Otrok 13: »Meni je bilo všeč, ker so nas vedno tako veseli, pa ker tako migajo ko plešejo.«

Otrok 7: »Meni je najbolj všeč, ko pojejo naše pesmice, pa lahko pojemo skupaj. Tako se mi zdi, kot da bi bili moji čisto pravi prijatelji.«

Otrok 16: »Mene je pa srček zbolel, ko sem videla, da so tako revni.«

Otrok 3: »Pa nekatere hiše so bile brez vrat in oken. Misliš, da jih je kaj strah ponoči?«

Otrok 14: »Komaj čakam, da bom velika in jih pripeljala v Slovenijo.«

Otrok 6: »Meni je pa všeč, ker so vseeno tako veseli.«

Otrok 5: »Jaz jih imam tako zelo rada, da jim bom dala moje igrače.«

Otrok 6: »Komaj čakam, da se jih dotaknem pa polubčkam.«

Otrok 21: »Misliš, da jim je bila Slovenija všeč? Kaj pa če jim je bila tako hecna kot nam njihova država?«

10.2 KODIRANJE

Kodiranje znotraj posameznih faz prepisov fokusnih skupin in določitev kod glede na temo – Kaj ste spoznali, se naučili; kaj vam je bilo najbolj všeč in kako ste se ob tem počutili.

Podčrtano besedilo so relevantne izjave iz fokusnih skupin, pojmi označeni z zaporedno številko so kode relevantnih izjav, besedilo napisano z velikimi tiskanimi črkami pa so zapisane nadkode.

TO SEM JAZ

Tabela 1.1: Kodiranje

	KODIRANJE	KATEGORIJA	NADKODE
O1: 1a <u>Imam velike modre oči,</u> 1b <u>kožnato barvo,</u> <u>to je taka svetla,</u>	1a -modre oči 1b -kožnato barvo	1a -barva oči 1b -barva kože	SAMOPODOBA SAMOPODOBA
O2: 2a <u>Imam očala, ker ne vidim dobro,</u> 2b <u>pa rdeče ustnice imam</u> 2c <u>pa sem lep in včasih malo utrujen,</u>	2a -očala, ker ne vidim dobro 2b -rdeče ustnice 2c -sem lep in včasih utrujen	2a - očala 2b -barva kože 2c -všečnost	SAMOPODOBA SAMOPODOBA POZITIVNA SAMOPODOBA
O3: 3 <u>Imam rjave oči ampak so podobne modrim,</u>	3 -rjave oči	3 -barva oči	SAMOPODOBA
O4: 4a <u>Imam lepe lase, malo kodraste in dolge.</u> 4b <u>Moja koža je svetla in pikice ima na nosu,</u>	4a -lepe, dolge, kodraste lase 4b -svetlo kožo in pege	4a -lasje 4b -barva kože	POZITIVNA SAMOPODOBA FIZIČNA PODOBA
O5: 5 <u>Sem tako velika kot Maja,</u>	5 -velika	5 -primerjava	FIZIČNA PODOBA
O6: 6a <u>Jaz sem tako velika kot Maja in Jaka.</u> 6b <u>Mislím da smo vsi enako veliki.</u>	6a -velika 6b -enako veliki	6a -primerjava 6b - primerjava	FIZIČNA PODOBA ENAKOST
O5: 7 <u>Jaz sem lušna pa veliko se smejem.</u>	7 -lušna pa veliko se smejem	7 - všečnost	POZITIVNA SAMOPODOBA
O7: 8a <u>Modre oči in očala da bolje vidim,</u> 8b <u>rada se igram z Izo. Ona je tudi takšna kot sem jaz.</u> «	8a - modre oči, očala 8b - Iza je takšna kot jaz	8a - barva oči 8b - primerjava	FIZIČNA PODOBA PRIMERJAVA
O9: 9 <u>Imam pa ravne lase ampak</u>	9 -ravne lase, enake kot	9 -lasje	FIZIČNA PODOBA

<u>barve imam pa enako kot Ema.</u>	Ema		
O9: 10 <u>Mislim, da bodo tako veliki kot mi.</u>	10- veliki kot mi	10- velikost	PRIMERJAVA
O1: 11 <u>Tam so tudi v vrtcu.</u>	11- tudi v vrtcu	11- vrtec	SPOZNAVANJE
O6: 12 <u>v Mami mi je povezala, da v Afriki nimajo veliko vode.</u>	12- v Afriki nimajo veliko vode	12- voda	SPOZNAVANJE
O3: 13 <u>Ja, pa tam nimajo veliko za jest.</u>	13- nimajo veliko za jest	13- hrana	SPOZNAVANJE
O6: 14 <u>Pa vem, da je tam zelo vroče.</u>	14- v Afriki je zelo vroče	14- temperatura zraka	SPOZNAVANJE
O10: 15 <u>Naši prijatelji so sigurno prijazni in veseli .</u>	15- prijazni in veseli	15- prijaznost	POZITIVNO MIŠLJENJE
O11: 16 <u>V Afriki so sigurno črni</u>	16- sigurno črni	16- barva kože	SPOZNAVANJE
O10: 17 <u>Ne pa ne, rjavi so.</u>	17- rjavi so	17- barva kože	SPOZNAVANJE
O6: 18 <u>Sigurno so veseli, ko pada dež.</u>	18- veseli, ko pada dež	18- vremenske razmere	EMPATIJA
O12: 19 <u>Tam imajo iz slame in iz lesa hiše, ker v puščavi imajo take hiše.</u>	19- imajo hiše iz slame in lesa	19- bivalni prostor	UGIBANJE
O1: 20a <u>Sigurno imajo radi živali.</u> 20b <u>veš tam so zajci pa levi, pa sloni in ptički.</u>	20a- radi živali 20b – zajci, levi, sloni, ptičke	20a – živali 20b – živali	ŽIVALI ŽIVALI

O12: 21 <u>Peljali se bomo z avtom, da vidim najprej sploh kje so doma.</u>	21- peljali z avtomobilom	21- vožnja	UGIBANJE
O6: 22 <u>Ne pa ne, iz računalnika bojo prišli ven.</u>	22- iz računalnika bodo prišli	22- računalništvo	UGIBANJE
O10: 23 <u>Lahko bi jih našli s policisti in kužki.</u>	23- lahko bi jih našli s policisti in psi	23- iskanje	UGIBANJE
O13: 24 <u>Metka (vzgojiteljica) ali gremo res k njim.</u>	24- gremo res k njim	24- potovanje	UGOTAVLJANJE
O7: 25 <u>Želim si, da bi naši novi prijatelji prišli k nam v vrtec</u>	25- prijatelji prišli k nam v vrtec	25- obisk	ŽELJENJE
O7: 26 <u>Ja, kako bomo pa šli</u>	26- kako bomo šli	26- potovanje	UGOTAVLJANJE
O9: 27 <u>Imamo velik avto, pa damo sedeže ven pa lahko gremo</u>	27- imamo velik avto zato lahko gremo	27 - potovanje	ŽELJENJE
O12: 28 <u>Gremo lahko z vlakom ali pa avionom</u>	28 – gremo z vlakom ali avionom	28 – potovanje	UGOTAVLJANJE
O10: 29 <u>Jaz bi jih rad pobožal in jim dal lubčka</u>	29 – jaz bi jih pobožal in jim dal lubčka	29 – fizični kontakt	NEŽNOST
O20: 30 <u>Ne vemo, če so naši prijatelji srečni</u>	30 - ali so prijatelji srečni	30 - sreča	UGOTAVLJANJE
O16: 31 <u>Če hočeš prijatelja iz druge države se moraš naučiti njihov jezik.</u>	31 - naučiti jezik	31- sporazumevanje	UČENJE

O20: 32 <u>Ko smo jim zapeli pesmico so nam 'fejst' ploskali</u>	32- ko smo zapeli pesmico, so ploskali	32- ploskanje	VESELJE
O10: 33 <u>Ko so nam zapeli pesmico Enkrat je bil en majhen škrat, sem dobil take pikice po nogah, tako kot takrat, ko me zebe</u>	33 - sem dobil take pikice po nogah, tako kot takrat, ko me zebe	33- fizično občutje	NAVDUŠENJE
O13: 34 <u>Meni je bilo zelo nerodno, ker jih ne poznam</u>	34- nerodno, ker jih ne poznam	34 - nerodno	ZADREGA
O5: 35 <u>Jaz sem se pa veliko smejala, ker so se oni tudi</u>	35- smejala, ker so se oni tudi	35- sreča	SREČA
O1: 36 <u>Bil sem srečen</u>	36 – bil sem srečen	36- sreča	SREČA
O14: 37 <u>Men so pa kar solze tekle, tako mi je bilo 'fajn'</u>	37- solze tekle, ker mi je bilo fajn	37- sreča	SREČA
O9: 38 <u>Komaj smo čakali, da jih vidimo</u>	38 – komaj smo čakali	38 - neučakanje	NEUČAKANJE
O6: 39 <u>Jo, kako sem vesela</u>	39 – kako sem vesela	39 - veselje	SREČA
O9: 40 <u>Vesela sem bila, ko so nam zapeli tisto pesem v Slovenščini - Enkrat je bil en majhen škrat</u>	40 – bila sem vesela, ko so nam zapeli pesmico v slovenščini	40 – veselje	SREČA
O4: 41 <u>Meni je bilo tudi nerodno, ker so me lahko res videli</u>	41 – nerodno mi je bilo	41- nerodno	ZADREGA

O19: 42 <u>Ja, rjavi so</u>	42 – rjavi so	42 – barva kože	FIZIČNA PODOBA
O2: 43 <u>En fant je imel takšne barve oči kot jaz</u>	43 – takšne barve oči kot jaz	43 – barva oči	PRIMERJAVA
O10: 44 <u>Men se zdi, da so tako veliki kot mi</u>	44 – veliki kot mi	44 – velikost	PRIMERJAVA
O1: 45 <u>Men so bile pa vseč njihove frizure</u>	45 – vseč njihove frizure	45 – lasje	FIZIČNA PODOBA
O4: 46 <u>Punce majo takšne lepe kodre</u>	46 – lepe kodre	46 – lasje	FIZIČNA PODOBA
O10: 47a <u>Videl sem, da imajo nekateri bolj temno rjavo barvo, nekateri pa manj.</u> 47b <u>To je tako kot pri Alminu, ker ima tudi malo bolj temno barvo kot jaz</u>	47a- nekateri bolj, nekateri manj temno rjavi 47b – Almin ima bolj temno barvo kot jaz	47a – barva kože 47b- barva kože	FIZIČNA PODOBA PRIMERJAVA
O14: 48 <u>Meni so bili pa takoooo lepi</u>	48 – tako lepi	48 – lepota	VŠEČNOST
O9: 49 <u>Men se zdi pa da imajo temnejše ustnice kot mi, pa usta bolj rdeča</u>	49 – temnejše ustnice in bolj rdeča usta	49 - ustnice	PRIMERJAVA
O3: 50 <u>Misliš, da smo jim bili kar hecni, ker smo tako beli</u>	50 – hecni, ker smo beli	50 – barva kože	RAZLIKE MED LJUDMI
O8: 51 <u>Mogoče smo jim pa tako vseč, kot oni nam</u>	51 – tako vseč, kot oni nam	51 – vsečnost	VŠEČNOST
O 14: 52	52 – uniforme imajo	52 – oblačila	FIZIČNA PODOBA

<u>Uniforme imajo oblečene</u>	oblečene		
O4: 53 <u>Fajn so plesal, tako hitro migali z rokami in nogami</u>	53 – plesali so	53 - ples	SOCIALNE IGRE
O12: 54a <u>Mi smo pa njim zapeli v angleščini.</u> 54b <u>pa igral smo pa ploskal</u>	54a –zapeli v angleščini 54b – igrali in ploskali	54a – sporazumevanje 54b - igra	SOCIALNE IGRE SOCIALNE IGRE
O14: 55 <u>Ko smo se videli, sem videla, da v igralnici nimajo oken pa igrač, ker tam nimajo denarja pa občin tudi ne.</u>	55 – nimajo denarja, oken in igrač	55 - pomanjkanje	UGIBANJE
O13: 56 - <u>Njihova imena so tako smešna pa zanimiva</u>	56 – smešna in zanimiva imena	56 - ime	RAZLIKE MED LJUDMI
O7: 57 <u>Meni je bilo lepo, da smo dobili nove prijatelje</u>	57 – dobili nove prijatelje	57 – prijatelji	PRIJATELJI
O13: 58 <u>Lepo mi je bilo, ko so peli</u>	58 – lepo, ko so peli	58 - petje	POZITIVNI OBČUTKI
O16: 59 <u>Najbolj mi je bilo všeč, ko so plesali.</u>	59 – všeč, ko so plesali	59 - ples	POZITIVNI OBČUTKI
O13: <u>Meni je bilo pa všeč, ko smo mi njim plesali in so nam potem ploskali.</u>	60 – ploskali so, ko smo jim plesali	60 - ples	NAVDUŠNJE
O20: 61 <u>Tudi mi smo jim ploskali.</u>	61 – ploskali smo jim	61 – ploskanje	NAVDUŠENJE

O21: 62 <u>Pa vsi skupaj smo se smejali.</u>	62 – vsi skupaj smo se smejali	62 - smeh	VESELJE
---	---------------------------------------	------------------	---------

JAZ IN MOJA DRUŽINA

Tabela 1.2: Kodiranje

	KODIRANJE	KATEGORIJA	NADKODE
O5: 1 <u>Družina je moja mamica in oči.</u>	1 -mamica in oči	1 - družina	DRUŽINA
O6: 2 <u>Ja, pa moja babica in dedek tudi živita v naši hiši.</u>	2 - babica in dedek tudi živita v naši hiši	2 - dedek in babica	DRUŽINA
O9: 3 <u>Kaj pa sestra je moja moja družina.</u>	3 – sestra tudi moja družina	3 - družina	DRUŽINA
O14: 4 <u>Ja, družina so vsi, s katerimi živiš.</u>	4 – družina so vsi, s katerimi živiš	4 - družina	DRUŽINA
O19: 5 <u>Pol je moja babi tudi moja družina.</u>	5 - babi	5 - babica	STARI STARŠI
O5: 6 <u>Družina je moja mamica pa oči pa bratec tud, ker jih imam rada.</u>	6 – mati, oče in brat so tudi del družine	6 - družina	DRUŽINA
O13: 7 <u>Pa ko gremo k moji drugi babici in dedku pravi oči, da je to njegova družina. Potem je tudi moja.</u>	7 - očetova starša sta tudi moja družina	7 - družina	DRUŽINA
O4: 8 <u>Moja mami je rekla, da so družina vsi tisti, ki jih imam rada. Jaz imam rada tudi Emo.</u>	8 – družina so vsi, ki jih imam rada	8 - družina	POZITIVNI OBČUTKI

O18: 9 <u>Jaz živim pa samo z mamico pa z očijem včasih. Moja oči pa mami sta tud moja družina, pa tudi če ne živimo skupaj.</u>	9 –starša sta kljub temu, da ne živimo skupaj	9- družina	DRUŽINA
O1: 10 <u>Jaz imam vse rad.</u>	10 – vse imam rad	10 - ljubezen	POZITIVNI OBČUTKI
O13: 11 <u>Jaz sem videl da v takšnih kot mi.</u>	11- živijo v enakih družinah	11- družina	ENAKOST
O7: 12 <u>Ena punčka ima tudi bratca, tako kot jaz.</u>	12 – ima tudi brata	12 – družina	ENAKOST
O10: 13 <u>Mogoče bi pa lahko šla naša družina k njihovi na obisk.</u>	13 – naša družina šla k njihovi na obisk	13- družina	SPOZNAVANJE
O12: 14 <u>Živijo v tako velikih hišah kot mi.</u>	14 – enako velike hiše	14 - domovanje	ENAKOST
O13: 15 <u>Pa babice pa dedke majo tud.</u>	15 – imajo tudi starše starše	15 – stari starši	ENAKOST
O8: 16 <u>Men je bilo pa všeč, ker so narisali družinsko drevo, da smo videli še od babice mamico.</u>	16 – všeč mi je bilo, ko so narisali družinsko drevo	16 - družina	SPOZNAVANJE
O13: 17 <u>Men se zdi, da imajo večje družine kot mi.</u>	17 – večje družine imajo kot mi	17 - družina	PRIMERJAVA
O11: 18 <u>Veliko bratcev pa sestic imajo.</u>	18 – imajo veliko sester in bratov	18 - družina	DRUŽINSKE RAZLIKE

O21: 19 <u>Men se zdi, da je imel en oči dve žene.</u>	19 – oče ima dve ženi	19 - družina	DRUŽINSKE RAZLIKE
O7: 20 <u>Pa imeli so velikooo otrok.</u>	20 – imajo veliko otrok	20 - družina	DRUŽINSKE RAZLIKE
O13: 21 <u>Jaz pa ne bi bila vesela, če bi imel moj oči še eno ženo. Pa tud mamica ne sme imeti še enega moža.</u>	21 – ne bi bila vesela, če bi imela moja starša druge partnerje	21 - družina	ZANIMANJE
O17: 22 <u>Kako se pa njihovi otroci počutijo?</u>	22 – kako se njihovi otroci počutijo	22 - počutja	ZANIMANJE
O1: 23 <u>Srečna, da sem jih spet videla.</u>	23 – srečna ponovnega snidenja	23 – srečanje	VESELJE
O6: 24 <u>Jaz tudi, sem jih kar lubčke pošiljala.</u>	24 – poljubila bi jih	24 - poljub	NAVDUŠENJE
O9: 25 <u>Srečni, ker so se smejali.</u>	25 – srečna zaradi njihove sreče	25 - sreča	EMPATIJA
O26 <u>Meni ni bilo več nerodno.</u>	26 – ni mi bilo nerodno	26 - nerodno	ZADREGA
O18: 27 <u>Fajn je bilo ko so nam kazali slikce mamic in očijev.</u>	27 – kazali slike mamic in očijev	27 - slike	SPOZNAVANJE
O14: 28 <u>Fajn se bilo, ker rišejo tako kot mi. Si videla kako velike glave tudi narišejo.</u>	28 – rišejo tako kot mi	28 - risanje	ENAKOST
O16: 29 <u>Všeč mi je bilo, ko so skupaj z mamicam in očijem</u>	29 – všeč m je bilo ko so z mamicam in	29 - petje	SOCIALNE IGRE

<u>pele. Sem hotela kar zraven it.</u>	očijem pele		
O7: 30 <u>Ja, pa mahali so nam vsi skupaj.</u>	30 – vsi skupaj so mahali	30 - družina	VESELJE
O1: 31 <u>Jaz sem bila zelo srečna, ker je bila tudi moja babica zraven in spoznala naše nove prijatelje.</u>	31 – zelo srečna, ker so tudi moja babi in mami spoznali nove prijatelje	31 - družina	SREČA
O18: 32 <u>Meni se pa zdi, da niso njihove družini nič drugačne od naših, vsi imajo očije in mamice, tako kot mi.</u>	32 – niso drugačne družine od naših	32 – družina	ENAKOST

JAZ IN MOJ VRTEC

Tabela 1.3: Kodiranje

	KODIRANJE	KATEGORIJA	NADKODA
O10: 1 <u>Jaz bi jim rad pokazal kako velik je naš vrtec.</u>	1 – kako velik je naš vrtec	1- vrtec	IZGLED VRTCA
O17: 2 <u>Ja, pa kako velika okna ima.</u>	2- kako velika okna ima	2- vrtec	IZGLED VRTCA
O3: 3 <u>Rada bi jim pokazala naše igrače. Ampak a misliš, da bojo žalosti, ker jih oni nimajo.</u>	3- žalostni, ker nimajo igrač	3 - žalost	SOČUTJE
O11: 4 <u>Pa oken tudi nimajo.</u>	4- oken tudi nimajo	4- okna	RAZLIKE
O10: 5 <u>A se bomo potem lahko igrali skupaj.</u>	5 – skupaj igrali	5- igra	SOCILANE IGRE

O9: 6 <u>Jaz sem pa žalostna, ker nimamo igrač.</u>	6- žalostna, ker nimajo igrač	6- igrač	SOČUTJE
O3: 7 <u>Mogoče jim pa lahko pokažemo igro brez igrač.</u>	7 – pokažemo igro brez igrač	7- igra	SOCIALNE IGRE
O10: 8 <u>Tega se bojo pa sigurno razveselili.</u>	8- tega se bodo razveselili	8- veselje	VESELJE
O3: 9 <u>Mogoče se bomo pa kdaj srečali.</u>	9- mogoče se bomo kdaj srečali	9- srečanje	SREČANJE
O10: 10 <u>Kaj pa če jim mi po pošti pošljemo igrač, ker jih imamo tako veliko.</u>	10 – po pošti pošljemo igrač	10 - igrač	SOČUTJE
O9: 11 <u>Potem bi se pa lahko skupaj igrali.</u>	11 – skupaj igrali	11- igra	SOCIALNE IGRE
O13: 12 <u>Jaz jim pa ne bi pokazala vrtca, raje bi jih pripeljala sem.</u>	12- raje bi jih pripeljala sem	12 - pripeljala	SPOZNAVANJE
O14: 13 <u>Naši prijatelji imajo samo eno žogo.</u>	13- imajo samo eno žogo	13 - igrač	RAZLIKE
O17: 14 <u>Mislim, da sploh nimajo avtov.</u>	14 – nimajo avtov	14 – avtomobili	RAZLIKE
O8: 15 <u>Kako se pa lahko potem vsi igrajo.</u>	15 – kako se lahko vsi igrajo	15- igranje	ZANIMANJE
O17: 16 <u>Jaz sem bila pa žalostna, ker nimajo nobenih oken.</u>	16- žalostna, ker nimajo oken	16- okna	SOČUTJE

O18: 17a <u>Čisto drugačen vrtec imajo.</u> 17b <u>tako majhen.</u>	17a – drugačen vrtec 17b – majhen vrtec	17a – vrtec 17b - majhen vrtec	RAZLIKE RAZLIKE
O21: 18 <u>Igrajo se pa podobne igre kot mi,</u> <u>tiste brez igrač.</u>	18 – igrajo podobne igre kot mi	18 - igre	SOCIALNE IGRE
O16: 19 <u>Komaj čakam, da pridejo k nam na obisk.</u>	19 - komaj čakam, da pridejo na obisk	19 - obisk	NEUČAKANJE
O7: 20 <u>Jaz bi jim dala pa svoje igrače.</u>	20 – dala svoje igrače	20 - igrače	SOČUTJE
O17: 21a <u>Zakaj pa nimajo oken?</u> 21b <u>A streho imajo?</u>	21a - Zakaj nimajo oken 21b – Streho imajo?	21a – okna 21b - streha	RADOVEDNOST
O11: 22 <u>Men se zdi, da so bili zelo veseli, čeprav imajo samo eno žogo in vrv.</u>	22 – veseli, čeprav imajo samo eno žogo in vrv	22 - veselje	VESELJE
O7: 23 <u>Mogoče bi jih pa lahko pripeljali v naš vrtec in bi se tukaj igrali.</u>	23 - Pripeljali v naš vrtec	23 - vrtec	RADOVEDNOST
O1: 24 <u>Jaz bi jih tako rad pobožal.</u>	24 – rad pobožal	24 – božanje	IZRAŽANJE NEŽNOSTI
O1: 25 <u>Jaz sem bil žalosten, ker majo tako majhen vrtec.</u>	25 - žalosten, ker imajo tako majhen vrtec	25 - vrtec	SOČUTJE
O2: 26 <u>Jaz pa ker nimajo nobenih igrač.</u>	26 – žalostna, ker nimajo igrač	26 - igrače	SOČUTJE
O6: 27 <u>Pa saj jih imajo, samo</u>	27 – imajo drugačne igrače	27 - igrače	RAZLIKE

<u>drugačne.</u>			
O12: 28 <u>Jaz sem bil pa vesel, da imamo tako lep vrtec.</u>	28 – vesel, da imamo tako lep vrtec	28- vrtec	VESELJE
O11: 29 <u>Mogoče bi jim pa lahko pomagali zgraditi boljši vrtec.</u>	29 – pomagamo zgraditi boljši vrtec	29 - vrtec	NUDENJE POMOČI
O19: 30 <u>A misliš, da radi hodijo v takšen vrtec?</u>	30 – misliš, da radi hodijo v takšen vrtec	30 - vrtec	RADOVEDNOST
O20: 31 <u>Kaj pa če jim našega kar posodimo.</u>	31 - našega posodimo	31 - vrtec	NUDENJE POMOČI
O11:32 <u>Bil sem vesel, ko sem videl, da se igrajo z našim Bibam.</u>	32 - vesel, ko sem videl, da se igrajo z našim Bibam	32 - veselje	VESELJE
O12: 33 <u>Tudi meni je bilo lušno, ker imajo sedaj igrače.</u>	33 – vesel, ker imajo igrače	33 - veselje	VESELJE
O16: 34 <u>Tako sem vesela, ko sem jih slišala kričati od veselja.</u>	31 – vesela, ko sem jih slišala kričati od veselja	31 - veselje	VESELJE

JAZ IN MOJE MESTO / JAZ IN MOJA DRŽAVA

Tabela 1.4.: Kodiranje

	KODIRANJE	KATEGORIJE	NADKODA
O8: 1 <u>V Radečah jim želimo pokazati kje je naš vrtec in šola.</u>	1 – želimo pokazati kje je naš vrtec in šola	1 - mesto	SPOZNAVANJE MESTA
O7: 2 <u>Kje je naša knjižnica in občina.</u>	2 – naša knjižnica in občina	2 - mesto	SPOZNAVANJE MESTA

O2: 3 <u>Kje so naše trgovine in igrala.</u>	3 – trgovine in igrala	3 - mesto	SPOZNAVANJE MESTA
O21: 4 <u>Imamo tudi hribe in gozdove, pa na hribu imamo stari grad.</u>	4 – hribe, gozdove in na hribu stari grad	4 - mesto	SPOZNAVANJE MESTA
O20: 5 <u>Mogoče se na gradu skriva tudi kakšen zaklad.</u>	5 – na starem gradu skriva zaklad	5 – stari grad	SPOZNAVANJE MESTA
O9: 6 <u>Imamo tudi potok in reko.</u>	6 – potok in reka	6 - mesto	SPOZNAVANJE MESTA
O21: 7 <u>Mislim, da imamo vse kar potrebujemo.</u>	7- imamo vse, kar potrebujemo	7- mesto	SPOZNAVANJE MESTA
O17: 8 <u>Glavno mesto Slovenije je Ljubljana, ki ima zmaja.</u>	8 – Ljubljana je glavno mesto Slovenije	8 - Ljubljana	SPOZNAVANJE DRŽAVE
O9: 9 <u>Imamo tudi čisto malo morja.</u>	9- imamo tudi malo morja	9 - Slovenija	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE
O14: 10 <u>V Ptujju pa kurenti živijo.</u>	10 – kurenti živijo v Ptujju	10 - Ptuj	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE
O21: 11 <u>Pa otok imamo na Bledu.</u>	11 –na Bledu je otok	11 - Bled	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE
O17: 12 <u>Naša Slovenija je podobna kuri.</u>	12 – Slovenija je podobna kuri	12 - Slovenija	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE
O18: 13 <u>Naučili smo se tudi našo himno in narisali zastavo.</u>	13 – naučili smo se himno in narisali zastavo	13 - Slovenija	UČENJE
O8: 14 <u>Ja, bela, modra in rdeča je, pa</u>	14 – zastav je bela, modra in rdeča, pa	14 – Slovenka zastava	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI

grb ima <u>narisan.</u>	grb ima narisan		SLOVENIJE
O20: 15 <u>Pa še triglav je naša najvišja gora.</u>	15 – Triglav je naša najvišja gora	15 - Triglav	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE
O16: 16 <u>Naredili smo jim zemljevid.</u>	16 – naredili smo zemljevid	16 - zemljevid	USTVARJALNOST
O18: 17 <u>Radi bi jim pokazali kam hodimo v vrtec, kje smo doma, kje je naša knjižnica in občina.</u>	17 – pokazali bi jim kam hodimo v vrtec, kje smo doma, kje je naša knjižnica in občina	17 – zanimivosti mesta	SPOZNAVANJE MESTA
O21: 18 <u>Radi bi jim tudi pokazali kam hodimo v trgovino in na kakšnih igralih se igramo.</u>	18 – pokazali bi jim kam hodimo v trgovino in na kakšnih igralih se igramo	18 – zanimivosti mesta	SPOZNAVANJE MESTA
O9: 19 <u>Naša županja jih je pozdravila.</u>	19 – pozdravila jih je županja	19 - županja	DOŽIVETJE
O6: 20 <u>Narisali smo tudi veliko Slovenijo in kaj vse imamo v njej.</u>	20 – narisali Slovenijo in kaj vse imamo v njej	20 – Slovenija	USTVARJALNOST
O5: 21 <u>Zapeli jim bomo himno, pa z nami jo bojo zapeli.</u>	21 – skupaj bomo zapeli himno	21 – slovenska himna	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE
O3: 22 <u>Pa na potovanje po Sloveniji jih bomo peljali, ko bodo prišli na obisk.</u>	22 – peljali jih bomo na potovanje po Sloveniji	22 - potovanje	RAZISKOVANJE
O14: 23 <u>V čisto drugačnih oblačilih bomo, v naši narodni noši, da bodo videli kako smo lepi v</u>	23 – v narodni noši bomo	23 - oblačila	POZNAVANJE ZNAMENITOST SLOVENIJE

<u>Sloveniji.</u>			
O21: 24 <u>Vsi jim bomo mahali z zastavicami, ki smo jih naredili.</u>	24 – mahali z zastavicami, ki smo jih naredili	24 - zastavice	USTVARJALNOST
O9: 25 <u>Misliš, da jim bo naša Slovenija všeč.</u>	25 – misliš, da jim bo Slovenija všeč	25 - Slovenija	RADOVEDNOST
O8: 26a <u>Na zemljevidu jim bomo pokazali kje so kurenti doma, pa štorklje, kje imamo medvede. 26b</u> <u>Misliš, da imajo tudi v Afriki medvede?</u>	26a – pokazali kje so kurenti doma, pa štorklje in medvedi 26b – misliš da imajo tudi v Afriki medvede	26a – Slovenija 26b - Afrika	POZNAVANJE ZANMENITOSTI SLOVENIJE RADOVEDNOST
O15: 27 <u>Pokazali jim bomo tudi kje je Bled in otok.</u>	27 - pokazali jim bomo Bled in otok	27 - Slovenija	POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE
O1: 28 <u>Mogoče jim bo pa tako všeč, da bojo prišli kar sem živeti.</u>	28 – prišli bodo kar živet sem	28 - živeti	RADOVEDNOST
O5: 29 <u>Pokazali so nam hiše v katerih živijo.</u>	29 – pokazali hiše v katerih živijo	29 – hiše	SPOZNAVNAJE GAMBIJE
O6: 30 <u>Pokazali so nam ulice na katerih se igrajo.</u>	30 – pokazali ulice na katerih se igrajo	30 - ulice	SPOZNAVNAJE GAMBIJE
O16: 31 <u>Pokazali so nam opice.</u>	31 – pokazali so nam opice	31 - živali	SPOZNAVNAJE GAMBIJE
O8: 32 <u>Mislim, da nimajo medvedov.</u>	32 – mislim, da nimajo medvedov	32 - živali	SPOZNAVNAJE GAMBIJE

<u>živali in rastline, ampak drugačne.</u> 43b <u>Misliš, da so jim smešne naše živali?</u>	živali in rastline, ampak drugačne 43b - so jim smešne naše živali	okolje 43b - živali	RAZLIKE
O5: 44 <u>Jaz bi jih pa kar sem pripeljala, ker so v Afriki tako revni.</u>	44 – sem pripeljala, ker so v Afriki tako revni	44 - Afrika	SOČUTJE
O12: 45 <u>Njihova država je na zemljevidu tudi tako majhna kot naša.</u>	45 – njihova država je tudi na zemljevidu	45 - država	ENAKOST
O2: 46 <u>Imamo veliko hribov, oni jih sploh nimajo.</u> «	46 – imamo veliko hribov, oni jih sploh nimajo	46 - okolica	RAZLIKE
O6: 47 <u>Meni je pa vseč, ker skozi sije sonce.</u>	47 – vseč, ker sije sonce	47 - sonce	RAZLIKE
O14: 48 <u>Jaz sem vesela, ker živim v Sloveniji.</u>	48 – vesela, ker živim v Sloveniji	48 - Slovenija	PRIPADNOST
O13: 49 <u>Meni je bilo vseč, ker so nas vedno tako veseli, 49b pa ker tako migajo ko plešejo.</u>	49a – vseč, ker so nas vedno veseli 49b - vseč, ker migajo, ko plešejo	49a – veselje 49b - ples	VESELJE PLES
O7: 50a <u>Meni je najbolj vseč, ko pojejo naše pesmice, pa lahko pojemo skupaj. 50b Tako se mi zdi, kot da bi bili moji čisto pravi prijatelji.</u>	50a – vseč, ko lahko skupaj pojemo naše pesmice 50b – kot da bi bili čisto pravi prijatelji	50a – pesmi 50b - prijatelji	ENAKOST PRIJATELJI

O16: 51 <u>Mene je pa srček zbolel, ko sem videla, da so tako revni.</u>	51 – srček me je zbolel, ko sem videla kako so revni	51 - zbolelo	SOČUTJE
O3: 52 <u>Pa nekatere hiše so bile brez vrat in oken. Misliš, da jih je kaj strah ponoči.</u>	52 – hiše brez oken in vrat	52 – hiše	RAZLIKE
O6: 53 <u>Meni je pa všeč, ker so vseeno tako veseli.</u>	53 – všeč, ker so veseli	53 - veselje	VESELJE
O5: 54 <u>Jaz jih imam tako zelo rada, da jim bom dala moje igrače.</u>	54 – dala jim bom moje igrače	54 - igrače	SOČUTJE
O6: 55 <u>Komaj čakam, da se jih dotaknem pa polubčkam.</u>	55 – komaj čakam, da se jih dotaknem in poljubim	55 - dotik	IZRAŽANJE NEŽNOSTI
O21: 56 <u>Misliš, da jim je bila Slovenija všeč.</u>	56 – misliš, da jim je bila Slovenija všeč	56 - Slovenija	RADOVEDNOST

10.2.1 OBDELAVA PODATKOV – To sem jaz

Ureditev nadkod in kod relevantnih izjav iz prepisa fokusnih skupin.

Tabela 1.5: To sem jaz

<u>NADKODA</u>	<u>KODA</u>
SAMOPODOBA	1a O1 - modre oči 1b O1 -kožnato barvo 2a O2 -očala, ker ne vidim dobro 2b O2 -rdeče ustnice 3 O3 -rjave oči
POZITIVNA SAMOPODOBA	2c O2 -sem lep in včasih utrujen 4a O4 -lepe, dolge, kodraste lase 7 O5 -lušna pa veliko se smejem
FIZIČNA PODOBA	4b O4 -svetlo kožo in pege 5 O5 -velika 6a O6 -velika 8a O7 - modre oči, očala 9 O9 -ravne lase, enake kot Ema 42 O19 – rjavi so 45 O1 – vseč njihove frizure 46 O4 – lepe kodre 47a O10 - nekateri bolj, nekateri manj temno rjavi

	52 O14 – uniforme imajo oblečene
ENAKOST	6b O6 -enako veliki
PRIMERJAVA	8b O7 - Iza je takšna kot jaz 10 O9 - veliki kot mi 43 O2 – takšne barve oči kot jaz 44 O10 – veliki kot mi 47b O10 – Almin ima bolj temno barvo kot jaz 49 O9 – temnejše ustnice in bolj rdeča usta
SPOZNAVANJE	11 O1 - tudi v vrtcu 12 O6 - v Afriki nimajo veliko vode 13 O3 -nimajo veliko za jest 14 O6 - v Afriki je zelo vroče 16 O11 - sigurno črni 17 O10 - rjavi so
POZITIVNO MIŠLJENJE	15 O10 - prijazni in veseli
EMPATIJA	18 O6 - veseli, ko pada dež
ŽIVALI	20a O1 - radi živali 20b O1 – zajci, levi, sloni, ptičke

UGIBANJE	19 012- imajo hiše iz slame in lesa 21 012- peljali z avtomobilom 22 06-iz računalnika bodo prišli 23 010-lahko bi jih našli s policisti in psi 24 013- gremo res k njim 26 07- kako bomo šli 28 012– gremo z vlakom ali avionom 30 020 - ali so prijatelji srečni 55 014– nimajo denarja, oken in igrač
ŽELJENJE	25 07- prijatelji prišli k nam v vrtec 27 09- imamo velik avto zato lahko gremo
NEŽNOST	9 010 – jaz bi jih pobožal in jim dal lubčka
UČENJE	31 016 - naučiti jezik
VESELJE	32 020- ko smo zapeli pesmico, so ploskali 62 021 – vsi skupaj smo se smejali
NAVDUŠENJE	33 010 - sem dobil take pikice po nogah, tako kot takrat, ko me zebe 60 013– ploskali so, ko smo jim plesali 61 020– ploskali smo jim
	34 013- nerodno, ker jih ne poznam

ZADREGA	41 04– nerodno mi je bilo
SREČA	35 05- smejala, ker so se oni tudi 36 01– bil sem srečen 37 014- solze tekle, ker mi je bilo fajn 39 06– kako sem vesela 40 09– bila sem vesela, ko so nam zapeli pesmico v slovenščini
NEUČAKANJE	38 09 – komaj smo čakali
VŠEČNOST	48 014– tako lepi 5108 – tako všeč, kot oni nam
RAZLIKE MED LJUDMI	50 03 – hecni, ker smo beli 56 013 – smešna in zanimiva imena
SOCIALNE IGRE	53 04– plesali so 54a 012 –zapeli v angleščini 54b 012 – igrali in ploskali
PRIJATELJI	57 07 – dobili nove prijatelje
POZITIVNI OBČUTKI	58 013 – lepo, ko so peli 59 016– všeč, ko so plesali

DEFINIRANJE POJMOV

- a. SAMOPODOBA – izraža zaznavanja posameznika v smislu poznavanja in zavedanja sebe
- b. DOBRA SAMOPODOBA – izraža zaznavanje posameznika v smislu pozitivnega poznavanja in zavedanja sebe
- c. FIZIČNA PODOBA – izraža posameznikovo fizično podobo
- d. ENAKOST – pomeni, da so otroci opazili enakosti med seboj
- e. PRIMERJAVA – pomeni, da so otroci med seboj iskali značilnosti, katere so lahko primerjali s svojimi
- f. SPOZNAVANJE – pomeni, da otroci spoznavajo nove informacije o svojih prijateljih in načinu življenja v Afriki, Gambiji
- g. POZITIVNO MIŠLJENJE – pomeni, da so otroci iskali in opazili pozitivne lastnosti svojih prijateljev
- h. EMPATIJA – pomeni, da so otroci zaznavali čustva svojih prijateljev
- i. ŽIVALI – pomeni, da so otroci opazili raznolikost živalskih vrst v Afriki, Gambiji
- j. UGIBANJE – pomeni, da so otroci domnevali kaj bodo videli, spoznali
- k. ŽELJENJE pomeni, da so otroci izražali različne želje, ki so vključevale njihove prijatelje
- l. NEŽNOST – otroci so izražali nežnost in naklonjenost do njihovih prijateljev
- m. UČENJE – pomeni, da so otroci kazali željo po učenju
- n. VESELJE – označuje, da je bilo prisotno čustvo veselja
- o. NAVDUŠENJE – pomeni, da so otroci izražali veselje po spoznavanju novih prijateljev
- p. ZADREGA – nekateri otroci so ob video klicih čutili tudi zadrego zaradi neznanega
- q. SREČA – pomeni, da je bilo prisotno čustvo sreče
- r. NEUČAKANJE – pomeni, da so otroci komaj čakali ponovnega snidenja
- s. VŠEČNOST – otroci so izražali občutek lepote do novih prijateljev

- t. RAZLIKE MED LJUDMI- pomeni, da so opazili razlike med seboj
- u. SOCIALNE IGRE – igre s pomočjo katerih so se učili, spoznavali, ipd.
- v. PRIJATELJI – otroci so dobili občutek da so spoznali nove prijatelje
- w. POZITIVNI OBČUTKI – pomeni, da so med video klicem doživljali pozitivne občutke

10.2.2 OBDELAVA PODATKOV – Jaz in moja družina

Ureditev nadkod in kod relevantnih izjav iz prepisa fokusnih skupin.

Tabela 1.6: Jaz in moja družina

<u>NADKODA</u>	<u>KODA</u>
DRUŽINA	1 O5 - mamica in oči 2 O6 - babica in dedek tudi živita v naši hiši 3 O9 - sestra tudi moja družina 4 O14 - družina so vsi, s katerimi živiš 6 O5 - mati, oče in brat so tudi del družine 7 O13 - očetova starša sta tudi moja družina 9 O18 - starša sta kljub temu, da ne živimo skupaj
STARI STARŠI	5 O19 - babi
POZITIVNI OBČUTKI	8 O4 – družina so vsi, ki jih imam rada 10 O1 – vse imam rad
ENAKOST	11 O13 - živijo v enakih družinah 12 O7 – ima tudi brata 14 O12 – enako velike hiše 15 O13 – imajo tudi stare starše 28 O14 – rišejo tako kot mi 32O18 – niso drugačne družine od naših

SPOZNAVANJE	13 O10 – naša družina šla k njihovi na obisk 16 O8– všeč mi je bilo, ko so narisali družinsko drevo 27 O18– kazali slike mamic in očijev
PRIMERJAVA	17 O13 – večje družine imajo kot mi
DRUŽINSKE RAZLIKE	18 O11– imajo veliko sester in bratov 19 O21– oče ima dve ženi 20 O7 – imajo veliko otrok
ZANIMANJE	21 O13– ne bi bila vesela, če bi imela moja starša druge partnerje 22 O17– kako se njihovi otroci počutijo
VESELJE	23 O1 – srečna ponovnega snidenja 30 O7 – vsi skupaj so mahali
NAVDUŠENJE	24 O6– poljubila bi jih
EMPATIJA	25 O9 – srečna zaradi njihove sreče
ZADREGA	26 O26– ni mi bilo nerodno
SOCILANE IGRE	29 O16– všeč m je bilo ko so z mamicam in očijem peli

SREČA	31 01 – zelo srečna, ker so tudi moja babi in mami spoznali nove prijatelje

DEFINIRANJE POJMOV

- a. DRUŽINA – pomeni, da otroci opisovali značilnosti družine
- b. POZITIVNI OBČUTKI – pomeni da so otroci izražali pozitivne občutke do svoje družine
- c. ENAKOST – pomeni, da so otroci iskali podobnosti med seboj
- d. SPOZNAVANJE – otroci so izražali željo po spoznavanju
- e. PRIMERJAVA – pomeni, da so otroci med seboj primerjali družine
- f. DRUŽINSKE RAZLIKE – pomeni, da so otroci opazili razlike med družinami
- g. ZANIMANJE – pomeni, da je otroke zanimalo kako se prijatelji počutijo v njihovih družinah
- h. VESELJE - označuje, da je bilo prisotno čustvo veselja
- i. NAVDUŠENJE – pomeni, da so otroci izražali navdušenje do svojih prijateljev
- j. EMPATIJA - pomeni, da so otroci zaznavali čustva svojih prijateljev
- k. ZADREGA – pomeni da otroci niso več čutili zadrege
- l. SOCILANE IGRE - igre s pomočjo katerih so se učili, spoznavali, ipd.
- m. SREČA - pomeni, da je bilo prisotno čustvo sreče

10.2.3 OBDELAVA PODATKOV – Jaz in moj vrtec

Ureditev nadkod in kod relevantnih izjav iz prepisa fokusnih skupin.

Tabela 1.7: Jaz in moj vrtec

<u>NADKODA</u>	<u>KODA</u>
IZGLED VRTCA	1 O10 – kako velik je naš vrtec 2 O17 - kako velika okna ima
SOČUTJE	3 O3 - žalostni, ker nimajo igrač 6 O9 - žalostna, ker nimajo igrač 10 O10 – po pošti pošljemo igrače 16 O17 - žalostna, ker nimajo oken 20 O7 – dala svoje igrače 25 O1 - žalosten, ker imajo tako majhen vrtec 26 O2 – žalostna, ker nimajo igrač
RAZLIKE	4 O11 - oken tudi nimajo 13 O14 - imajo samo eno žogo 14 O17 – nimajo avtov 17a O18 – drugačen vrtec 17b O18 – majhen vrtec 27 O6 – imajo drugačne igrače
SOCIALNE IGRE	5 O10 – skupaj igrali 7 O3 – pokažemo igro brez igrač 11 O9 – skupaj igrali

	18 O21 – igrajo podobne igre kot mi
VESELJE	80 O10 - tega se bodo razveselili 22 O11 – veseli, čeprav imajo samo eno žogo in vrv 28 O12 – vesel, da imamo tako lep vrtec 32 O11 - vesel, ko sem videl, da se igrajo z našim Bibam 33 O12 – vesel, ker imajo igrače 31 O16 – vesela, ko sem jih slišala kričati od veselja
SREČANJE	9 O3 - mogoče se bomo kdaj srečali
SPOZNAVANJE	12 O13 - raje bi jih pripeljala sem
ZANIMANJE	15 O8 – kako se lahko vsi igrajo
NEUČAKANJE	19 O16 - komaj čakam, da pridejo na obisk
RADOVEDNOST	21a O17 - Zakaj nimajo oken 21b O17 – Streho imajo? 23 O7 - Pripeljali v naš vrtec 30 O19 – misliš, da radi hodijo v takšen vrtec

IZRAŽANJE NEŽNOSTI	24 O1 – rad pobožal
NUDENJE POMOČI	29 O11 – pomagamo zgraditi boljši vrtec 31 O20 - našega posodimo

DEFINIRANJE POJMOV

- a. IZGLED VRTCA - pomeni, da so se otroci zavedali izgleda njihove vrtca
- b. SOČUTJE – pomeni, da so otroci čutili čustveno nesrečo oz. žalost ob nesreči njihovih prijateljev
- c. RAZLIKE – opisuje razlike med vrtcem, ki so jih opazili
- d. SOCIALNE IGRE - igre s pomočjo katerih so se učili, spoznavali, ipd.
- e. VESELJE - označuje, da je bilo prisotno čustvo veselja
- f. SREČANJE – pomeni, da so si otroci želeli srečanja
- g. SPOZNAVANJE – pomeni, da so si otroci želeli spoznati prijatelje iz Afrike, Gambije
- h. ZANIMANJE – pomeni, da je otroke zanimal način igranja v drugem vrtcu
- i. NEUČAKANJE - pomeni, da so otroci komaj čakali da se spoznajo v živo
- j. RADOVEDNOST – pomeni, da je otroke zanimalo zakaj živijo v tako drugačem okolju
- k. IZRAŽANJE NEŽNOSTI – pomeni, da želijo otroci izražati nežnost do svojih prijateljev
- l. NUDENJE POMOČI – pomeni, da so otroci želeli nuditi pomoč svojim prijateljem

10.2.4 OBDELAVA PODATKOV – Jaz in moje mesto / Jaz in moja država

Ureditev nadkod in kod relevantnih izjav iz prepisa fokusnih skupin.

Tabela 1.8: Jaz in moje mesto / Jaz in moja država

<u>NADKODA</u>	<u>KODA</u>
SPOZNAVANJE MESTA	1 O8 – želimo pokazati kje je naš vrtec in šola 2 O7 – naša knjižnica in občina 3 O2 – trgovine in igrala 4 O21 – hribe, gozdove in na hribu stari grad 5 O20 – na starem gradu skriva zaklad 6 O9 – potok in reka 7 O7 - imamo vse, kar potrebujemo
POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE	8 O8 – Ljubljana je glavno mesto Slovenije 9 O9 - imamo tudi malo morja 10 O14 – kurenti živijo v Ptuj 11 O21 –na Bledu je otok 12 O17 – Slovenija je podobna kuri 14 O8 – zastav je bela, modra in rdeča, pa grb ima narisane 15 O20 – Triglav je naša najvišja gora 17 O18 – pokazali bi jim kam hodimo v vrtece, kje smo doma, kje je naša knjižnica in občina 18 O21 – pokazali bi jim kam hodimo v trgovino in na kakšnih igralih se igramo

	21 O5– skupaj bomo zapeli himno 23 O14– v narodni noši bomo 26a O8– pokazali kje so kurenti doma, pa štorke in medvedi 27 O15 - pokazali jim bomo Bled in otok
UČENJE	13 O18– naučili smo se himno in narisali zastavo
USTVARJALNOST	16 O16– naredili smo zemljevid 20 O6 – narisali Slovenijo in kaj vse imamo v njej 24 O21– mahali z zastavicami, ki smo jih naredili
DOŽIVETJE	19 O9– pozdravila jih je županja
RAZISKOVANJE	22 O3– peljali jih bomo na potovanje po Sloveniji
RADOVEDNOST	25 O9– misliš, da jim bo Slovenija všeč 26b O8– misliš da imajo tudi v Afriki medvede 28 O1 – prišli dobo kar sem živet 56 O21– misliš, da jim je bila Slovenija všeč
POZNAVANJE GAMBIJE	29 O5– pokazali hiše v katerih živijo 30 O6– pokazali ulice na katerih se igrajo 31 O16 – pokazali so nam opice

	32 O8– mislim, da nimajo medvedov 33 O2– morje in peščena plaža
RAZLIKE	34 O10– drugačne rastline in živali kot pri nas 35 O19 – vroče jim je 36 O13– nimajo zime 37 O6 – tako velika družina kot naša 38b O9– kako je bilo smešno 38c O9– všeč mi je ko so migali 41a O12- njihov vrtec je bolj majhen 41b O12 – pa hiše so iz lesa 42 O18- Smeti imajo na tleh 43a O7– imamo tudi živali in rastline, ampak drugačne 43b O7- so jim smešne naše živali 46 O2– imamo veliko hribov, oni jih sploh nimajo 47 O6 – všeč, ker sije sonce 52 O3– hiše brez oken in vrat
POZNAVANJE NAVAD IN OBIČAJEV	38a O9 – zapeli so nam pesmico in zaplesali ples
ENAKOST	39 O17– vsi imamo morje 40 O11 – pa hiše in vrtec 45 O12– njihova država je tudi na zemljevidu 50a O7 – všeč, ko lahko skupaj pojemo naše pesmice

SOČUTJE	44 O5 – sem pripeljala, ker so v Afriki tako revni 51 O16– srček me je zbolel, ko sem videla kako so revni 54 O5– dala jim bom moje igrače
PRIPADNOST	48 O14– vesela, ker živim v Sloveniji
VESELJE	49a O13 – všeč, ker so nas vedno veseli 53 O6 – všeč, ker so veseli
PLES	49b O13- všeč, ker migajo, ko plešejo
PRIJATELJI	50b O7 – kot da bi bili čisto pravi prijatelji
IZRAŽANJE NEŽNOSTI	55 O6 – komaj čakam, da se jih dotaknem in poljubim

DEFINIRANJE POJMOV

- a. SPOZNAVANJE MESTA – pomeni, da so otroci želeli pokazati svojim prijateljem kako dobro poznajo svoje mesto
- b. POZNAVANJE ZNAMENITOSTI SLOVENIJE – pomeni, da so otroci pokazali znamenitosti Slovenije njihovim prijateljem
- c. UČENJE – pomeni, da so se otroci naučili nekaj novega
- d. USTVARJALNOST – pomeni, da so se otroci ob spoznavanju mesta in države tudi ustvarjali
- e. DOŽIVETJE – pomeni, da se jim je zgodil dogodek nad katerim so doživeli navdušenje
- f. RAZISKOVANJE – pomeni, da so izrazili željo, da bi s svojimi prijatelji raziskovali Slovenijo
- g. RADOVEDNOST – pomeni, da jih je zanimalo kako jim bo in kako jim je bila všeč Slovenija
- h. POZNAVANJE GAMBIJE – pomeni, da so spoznavali Gambijo
- i. RAZLIKE – pomeni, da so opazili razlike med mestama in državama
- j. POZNAVANJE NAVAD IN OBIČAJEV – pomeni, da so spoznali njihove običaje in navade
- k. ENAKOST – pomeni, da so opazili enakosti med seboj
- l. SOČUTJE - pomeni, da so otroci čutili čustveno nesrečo oz. žalost ob nesreči njihovih prijateljev
- m. PRIPADNOST – pomeni, da so otroci izrazili pripadnost države v kateri živijo
- n. VESELJE - označuje, da je bilo prisotno čustvo veselja
- o. PLES – otroci so bili navdušeni nad plesom
- p. PRIJATELJI - otroci so dobili občutek da so spoznali nove prijatelje
- q. IZRAŽANJE NEŽNOSTI - pomeni, da želijo otroci izražati nežnost do svojih prijateljev

11 POVZETEK

Mednarodni projekt »Pomahajmo v svet« / »Say Hello to the World«, katerega sem soustanoviteljica, se v vrtcih in šolah, v 15 državah aktivno izvaja že tretje šolsko leto. V prvem delu diplomske naloge navajam teoretična izhodišča ter podroben opis in dejavnosti projekta, v katerem pa želim poudariti pomen in namen projekta, ter poudariti zakaj menimo, da bi le ta moral postati del vseh vzgojno izobraževalni ustanov. Prav tako, pa želim poudariti tudi pomen šolske socialne delavke, saj ima le ona orodje, s katerim lahko timskega delu doprinese ustrezne prijeme pri delu z otroki ter njegovim ožjim in širšim družbenim okoljem. Opažam, da vedno več šol ne zaposluje več socialnih delavk zaradi krčenja finančnih sredstev, tako da njeno/naše delo nadomeščajo z drugimi strokami, kar je po mojem mnenju nedopustno.

Glede na to, da projekt izvajamo že tretje šolsko leto, in da smo že pri samem snovanju zanj naredili ogromno raziskav, me je kljub temu zanimalo ali otroci dosegajo kratkoročne in dolgoročne cilje, ter kako le-tega tudi doživljajo. Projekt je zasnovan tako, da ga lahko prilagodimo potrebam skupine, zato se lahko isti »prst« v različnih skupinah izvaja čisto drugače, prav tako pa tudi drugače doživlja.

Otroci so inovativen način spoznavanja sprejeli zelo pozitivno, strokovne delavke pa kot privlačen izziv. Projekt so umestile v letni načrt, ter s tem zapisale tudi svoj osebni delovni plan. Kljub pozitivnim rezultatom sem mnenja, da bi bilo potrebno strokovne delavce (vzgojitelje in pomočnike vzgojiteljev) dodatno izobraziti na področju IKT-ja, ker je le-ta nepogrešljiv v današnji družbi. V posameznih primerih, sem celo opazila, da predšolski otroci vedo več o rabi računalnika.

Brez timskega dela in ključne vloge socialne delavke, menim, da projekt ne bi dosegal tako pozitivnih rezultatov, zato je resnično pomembno, da socialni delavci in bodoči socialni delavci zagovarjamo stroko in uporabljamo socialne koncepte, saj je le tako socialno delo takšno kot je. Pomembno je ohraniti socialno delo v osnovnih šolah in vrtcih in doseči, da bo ostalo nenadomestljivo.

IZJAVA

Spodaj podpisani/-a Kink Kaja, študent/-ka univerzitetnega dodiplomskega študija Socialno delo, Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani, z vpisno številko 06050077, s svojim podpisom izjavljam, da sem avtor/-ica diplomskega dela z naslovom:

»Mednarodni projekt »Pomahajmo v svet« «.

S svojim podpisom zagotavljam:

- da je predloženo diplomsko delo rezultat mojega samostojnega raziskovalnega dela ter da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev citirana in navedena v seznamu virov, ki je sestavni del predloženega diplomskega dela;
- da se zavedam, da je plagiatorstvo, ne glede na obliko in način predstavljanja tujega avtorskega dela kot svojega, v nasprotju z akademsko etiko in s pričakovanimi moralnimi prepričanji ter pomeni hujšo kršitev pravil in predpisov, ki urejajo to področje, kot tudi posledic, ki jih ima takšno dejanje za predloženo delo in z njim povezani status;
- da sem seznanjen/-a z določili Pravilnika o diplomskem delu in diplomskem izpitu;
- da je predloženo pisno delo identično elektronski verziji istega dela;
- da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/07, 68/08 in 110/13) dovoljujem, da se zgoraj navedeno diplomsko delo objavi v digitalni zbirki eGradiva in repozitoriju UL.

V Ljubljani, 12.5.2015

Podpis avtorja/-ice:

S svojim podpisom:

- dovoljujem knjižnici Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani uporabo svojega rojstnega datuma za namen obdelave diplomskega dela v sistemu COBISS;
- soglašam z objavo svojega diplomskega dela na svetovnem spletu;

V Ljubljani, 12.05.2015

Podpis avtorja/-ice: